

БЮЛЕТЕН

Културно-информационен център
на българското малцинство "Босилеград" – гр.Босилеград

Година 15, брой 72-73, АВГУСТ 2013 г.

Цена: 100 динара – 2 лева – 1 евро

Среща с премиера на България Марин Райков

БЮЛЕТИН

Основател и издател: гражданско сдружение Културно-информационен център "БОСИЛЕГРАД", Босилеград, ул. "Маршал Тито" №15

Web: www.kicbos.org

Жиро сметка: 205-115077-80

IBAN/ RS35205001766666500085

Телефон/факс: (00381) 017-878-254

e-mail: kicbos@gmail.com

Редакция: Иван Николов, Александър Димитров, Радко Стоянчов, Мая Николова

Постоянни сътрудници: Ангел Джонев, Валентин Янев, Александра Димитрова, Тодор Димитров, Новица Станков, Димитър Димитров-Треперски, Димитър Стефанов Димитров, Лозан Митев, Драголюб Иванчов

Предпечатна подготовка: Digital Design Studio

Главен и отговорен редактор: Иван Николов

Печат: Графично предприятие "СВЕН", Ниш, ул. "Стоян Новакович" №10, тел.: (018) 248-142

ISSN 2217-7647

CIP - Каталогизирано в публикация на Народната библиотека на Сърбия, Белград. 32+659(497.11)

COBIS.SR-ID 187911692

С благодарност на нашият приятел за родолюбието и безкористната помощ на българите в Западните покрайнини.

*Благодарим ти, Първане.
Бъди жив и здрав!*

На кориците:

Стр. 1 - Босилеградски младежи с Йордан Йовчев и на лагер в Ковачевци.

Стр. 71 - Курс по български език, подписване на платформа в Ниш и отбелязване 100 години от Балканската война.

Стр. 72 - Босилеградски младежи на семинар в Панагюрище и детски лагер в Ковачевци.

СЪДЪРЖАНИЕ:

<i>Накъде след края на света</i>	<i>стр.3-5</i>
<i>Последният танц на вампирите</i>	<i>стр.5-7</i>
<i>За почитателите и ездачите на Левски</i>	<i>стр.8</i>
<i>Жестоките въпроси на Левски!</i>	<i>стр.9</i>
<i>Кой опорочи честването на 24 май в с.Извор?</i>	<i>стр.10-11</i>
<i>Намерете си друго място!</i>	<i>стр.11</i>
<i>Св.Св. Кирил и Методий - стълбове на българския дух</i>	<i>стр.12</i>
<i>Пресичане на сръбския възел</i>	<i>стр.13-14</i>
<i>Регистрираните нарушения ...</i>	<i>стр. 14-16</i>
<i>КИЦ хроника</i>	<i>стр.17-19</i>
<i>Съобщения на ДСБ</i>	<i>стр.20-22</i>
<i>Тормиз на българин във Враня</i>	<i>стр.23</i>
<i>КИЦ „Босилеград“, дейност ...</i>	<i>стр.23-25</i>
<i>Декларация на Обществено движение „Западни покрайнини“</i>	<i>стр.26</i>
<i>Тренировка на патриоти и предатели</i>	<i>стр.27</i>
<i>Писмо на външния министър на България</i>	<i>стр.28</i>
<i>Среща в Белград</i>	<i>стр.28-29</i>
<i>Подписаха платформа за защита на правата ...</i>	<i>стр.29</i>
<i>Политическа платформа за защита на правата на българското национално малцинство в Р Сърбия</i>	<i>стр.30 - 31</i>
<i>Отговор на лошите реакции срещу платформата</i>	<i>стр.32</i>
<i>Колонизацията на Косово</i>	<i>стр.33-36</i>
<i>Какво става в Прешево, Буяновац и Медведжа?</i>	<i>стр.37</i>
<i>Писмо на Мадежката инициатива за човешки права</i>	<i>стр.38</i>
<i>Отива ли си Войводино?</i>	<i>стр.39-41</i>
<i>Декларация за защита на Войводина</i>	<i>стр.42</i>
<i>Автономизъм-Върховизъм-Македонизъм</i>	<i>стр.43-53</i>
<i>Македонски Болгарин Кръсте Мисирков</i>	<i>стр.54-55</i>
<i>Светител Николай (Велимирович) Охридски и Жички - Светец или Дявол?</i>	<i>стр.55-57</i>
<i>Отблъскването на сръбската агресия в босилеградско през лятото на 1913г.</i>	<i>стр.58-63</i>
<i>КИЦ дейности</i>	<i>стр.64-69</i>
<i>Уроците на баба Перуника</i>	<i>стр.70</i>

Накъде след края на света?

«Светът, казва Екзарх Стефан, се огъва под бича на множество кризи...», но кризата е една: «Болестта - дълбока, тежка, сложна - се корени изцяло в колективната душа, интегрално отражение на заболелите индивидуални души...» И още: «Светът е уморен вече от играта на жонгльорите-демагози... Мястото на плитките хитрувания и безполезни залъгвания остава все повече празно.»

Вече никой не си спомня за масовата медийна истерия за края на света по календара на майте. Животът продължава. Преялата от власт и престъпност олигархия и нейната политическа класа, пускат димки по площадите на метрополите колкото да отклонят вниманието на гражданите от битовите проблеми от които пици по-голяма част от бедното ни човечество.

Гражданите демонстрират по улиците дори и в традиционно консервативния арабски свят, да не говорим за демонстрациите в Европа – Италия, Словения, Испания, Гърция, България, Македония, Турция... Което само по себе си не е лошо. Революциите, колкото и ужасни да са, все пак са началото на нещо ново. Социално-икономическите предпоставки за революции са налице – освен че хората масово са обеднели, чувстват се онеправдани и застрашени. Масовата психоза вече се превръща в епидемия – довчера нормални хора посягат на живота си или просто се побъркват.

Промените около нас

няма как да не ни засегнат. Политическата класа в Сърбия (и в България), от давна не изпълнява политическата воля на гражданите. Правителствата се превърнаха в наемници на олигархични кръгове а партийната държава унищожи понятието за държава изобщо. Журналистите, като коректив на обществото, забравиха какво е държава, какво е разделение на властите, какво са закони. Те, като последна защита на демокрацията, вече не могат да разпознаят политическите феномени и да ги проблематизират пред обществото, даже не разбират, че това е тяхната длъжност. Властта и медиите действат по системата на скачените съдове – партийна власт съсипва държавата и журналистиката изпълняваща ролята на испански сериал приспивайки обществото с банални и отвратителни сцени, като например, интервю без гащи с премиера на Сърбия Дачич, и жълта преса която седмици наред описва кой какво е облякъл, кой с кого е спал и пр. дивотии – това е съдържанието на вестниците които четем, тоест, вече и не ги четем.

Всичко това доведе до срив и обезсмисляне на демокрацията като форма на държавно управление. Олигархията, която се роди от някогашната комунистическа номенклатура за повече от две десетилетия успя да овладее всички сфери на държавата и обществото. Тя щедро финансира партиите и техните лидери, те пък в парламента гласуват закони в нейна полза, прокуратурата, правосъдието, медиите, силовите структури – всички съзнателно, несъзнателно или по принуда работят за този страшен октопод който немилостиво изсмуква и последните пари от джоба на

обикновения гражданин.

Изборите се превърнаха в бизнес за купуване на гласове, а властта – в тяхното осребряване. Престъпността и властта (мафията) достигнаха невиджани размери. Престъпният свят, по принцип, има два начина да оцелее – като влезне в затвора или като влезне във властта. Естествено, властта е за предпочитане. Но тогава вече законите на подземията стават закони на държавата. И тогава обществените договори между народа и управниците се разтрогва и пътят към хаоса е открит. Днес това го виждаме на живо.

Изправени пред невъзможността от бедните доходи да си плащат сметките,

гражданите излязоха на улиците.

Битовите проблеми обаче са само част от проблема, но не са част от решението му. Защото те, битовите проблеми, са резултат от цялостната сбъркана житейска философия и държавно устройство което не се подчинява на гражданите, а на тъмните и невидими сили които тръгват някъде от големите световни центрове и свършват с местните олигархи.

Сега олигархията (заедно с целия си държавен апарат) гледа как да изиграе исканията на гражданите и подхвърляйки дребни трохи на протестиращите, отново да яхне властта с цел да я използва като средство с което отново да овладее масите и да ги върне обратно в руслото. За тази цел тя използва всички средства – от масовото тиражираната по медиите идеологическа и партийна боза, до корумпирането на системата и насилието – с една дума, с всички възможни средства.

Този модел, за съжаление, е широко разпространен в почти всички посткомунистически държави, но не само в тях.

В България това продължи 23 години след падането на комунизма и пет години след членството ѝ в Европейския съюз. Оказа се, че Европа сама по себе си, не е гаранция за демокрацията, но пък не е гаранция и за диктатурата. Не е гаранция и за висок стандарт. Тя е само един шанс. Европа, преди всичко е нашата гражданска отговорност.

В България, под революционния натиск на масите правителството на Бойко Борисов си даде оставка. Народните представители излязоха през главния вход на Народното събрание и веднага тръгнаха в предизборна кампания с надеждата отново да се върнат през задния вход. Но тогава защо бяха протестите, жертвите, устрема за промяна? Нима олигархията е толкова коварна, силна и жестока и може да изиграе волята и желанието на суверена – народа? Едно скандално назначение показа, че и новото правител-

ство на Орешарски е зависимо от олигархичните кръгове.

Това предизвика нова вълна от граждански протести които отбелязаха горещото лято на 2013г. в България. Площадите отекват от възгласи

„мафия” и „оставка”.

Гражданското общество се противопоставя на политическата класа, тя се пък се опитва да го овладее но не и да му се подчини и да му служи.

Казват, че системата била объркана. Коя система? Нали през изминалия век пробвахме почти всички известни в света системи – парламентарна монархия, диктатура, капитализъм, социализъм, парламентарна република... Не е ли проблемът в човешката същност – егоизмът и алчността които извращават и най-хубавите замисли и идеи?

Както и целия български народ, така и ние, българите в чужбина и особено българите в Западните покрайнини, няма защо да съжالياваме за управлението на Борисов, както впрочем и за управляващите преди него и сега. Първо, защото и това управление продължи да гони българите в чужбина вместо да ги връща обратно в България, и второ, защото „безрезервно” и „безусловно” подкрепи членството на Сърбия в Европейския съюз, без да обуслови подкрепата си с искането за защита на правата и интересите на българите в Сърбия. Даже напротив, правителството на Борисов, къде съзнателно, къде наивно и некомпетентно даде сериозна политическа подкрепа на най-големия враг на българщината – великосръбската националистическа политика, с което предаде не само българските национални интереси, но и европейските ценности които като членка на ЕС е длъжна да спазва. Нито протестите на българските организации пред Народното събрание, нито часовете ТВ и радио емисии, нито писанията на страниците на „Бюлетина” и по българските вестници не можах да накарат правителството на Борисов да сложи добросъседските отношения със Сърбия във функция на интересите на българското малцинство, а не то пак да бъде жертвано в името на фалшивите добросъседски отношения със Сърбия. Отговорът който ни даде тогавашния министър за българите в чужбина Божидар Димитров беше, че „България има интереси в региона и двама-трима интелектуалци от едно крайгранично градче не могат да определят външната политика на България”?! Малко по-късно, по време на балканското си турне, външния министър Младенов на срещата с българските организации в Ниш в прав текст каза, „че не разбира целите на протеста и че вашите искания трябва да бъдат отправени на Белградски адрес”?! Всичко това горчиво напомняше речта на Георги Димитров който на път за Белград, на Царибродската гара през далечната

1947 на българите в Сърбия определи ролята на „мост на сътрудничество”? С тия изказвания правителството на Борисов не само излъга надеждите на българите в Западните покрайнини, че България, сега вече като демократична и европейска държава, в рамките на двустранните отношения със Сърбия и в рамките на европейските институции ще се пребори за промени които да гарантират правата и интересите на българското малцинство и да му създадат по-нормални условия за всестранно, материално и културно развитие. Напротив, в рамките на двустранните

отношения със Сърбия правителството на Борисов прояви недопустимо снизходително отношение, въпреки че България за първи път от един век насам бе по-силната страна и можеше да диктува условията.

Единствената светла точка бе дейността на една част от българските евродепутати които проявиха известна дързост и за първи път проблемите на българското малцинство бяха дебатирани

в Европейския парламент и залегнаха в Резолюцията за напредъка на Сърбия за членството ѝ в Европейския съюз.

Затова пък на местно ниво, правителството на Бойко Борисов направи точно обратното - даде рамо на многомандатния кмет на Босилеград Владимир Захариев, издигнат от партията на консервативния великосръбски националист д-р Воислав Кошунница известен със своите антиевропейски, антибългарски и проруски определения!? Политиката никога не страда от морални скрупули, но все пак? Да подкрепяш политиката която в изтеклите девет десетилетия унищожи четири пети от българите в Западните покрайнини и която и днес брутално нарушава правата и интересите им, е израз на пълно политическо невежество, на подземни зависимости или на невиджано досега национално предателство.

Помощта която България от 2008 година дава на българите в Западните покрайнини в областта на здравеопазването, придобиването на българско гражданство, приемането на студенти по 103 ПМС, не бе използвана за утвърждаване на българската култура и националното самосъзнание на българите в Западните покрайнини, а за утвърждаване на едноличната власт на кмета Владимир Захариев, който, на всичкото отгоре, е представител на консервативният великосръбски национализъм – доказан враг на българското малцинство, на България и на европейските ценности които България, като европейска страна е длъжна да защитава. Този политически парадокс доведе до още по-парадоксално положение на българското малцинство. Нарушаването на правата от които зависи нашата национална и културна идентичност и екзистенцията ни не престават, а населението продължава да се стопява.

Разбира се, огромна част от отговорността си носим и

ние самите. Нашата малцинствена интелигенция, малцинствените партии, граждански организации и сдружения, включително и Националният съвет на българското национално малцинство, медиите, все още не могат да се освободят от

опеката на Белградските политически централи

и от агентите на сръбските специални служби за да могат да почнат да мислят и действат градивно и самостоятелно, по съвест, изхождайки от нуждите и интересите на собствения си народ, а не от страховете и зависимостите си от миналото. А трябва.

Защото обстоятелствата около нас се променят. Сърбия е кандидат-членка на ЕС – скоро ще получи и дата за преговори. В процеса на преговорите тя ще трябва коренно да се промени, да изреже всичко онова което е заразено с проказата на комунизма и великосръбския национализъм. Трябва да се променим и ние и да се приспособим към новите обстоятелства, за да оцелеем. Демокрацията е труден урок, но трябва на всяка цена да го научим. В рамките на този урок трябва да поставим своите искания към Сърбия и България защото сме стиснати между тях и те трябва да отпуснат желязната си хватка за да можем свободно да дишаме.

Българското малцинство, повече от всякога се нуждае от обединителна политическа платформа с която да постави исканията си за собственото оцеляване и развитие. Това никой не може да ни откаже, нито Сърбия, нито България, нито Европа. Това непрекъснато се иска от нас – обединете се поне около няколко точки.

Платформата която Националният съвет на българското малцинство, националните малцинствени пратии, културно-просветни и други сдружения подписаха в Ниш на 15 юли 2013г. подписаха в Ниш е добро начало, но не бива да се спира до тук.

Въпреки липсата на демокрация, на свободни медии, на обществен дебат, въпреки официалната държавна политика на разединение – тази платформа трябва да залегне в основите на добросъседските отношения на двете държави и на самата европейска ориентация на Сърбия. Това е въпрос да бъдем или да не бъдем. Но тука вече трябва да се преборим със себе си, със собствените си слабости и недостатъци, с изпростяването на политическия дебат вътре в организациите и помежду самите организации. Партиите и организациите ни се превърнаха в политиканстки клубове за клюки и интриги, за парад на егото и алчността, за комплексарщината и нарцисоизма на разни провинциални мераклии за лидери, за морални съдии по образа на комунистическите партии и за какво ли не още. Те са всичко друго само не място където се раждат и обсъждат нови идеи, програми, концепции, организационни въпроси, методология за самоспасяване от историческото тресавище в което сме попаднали. Ако това не го разберем и ако не се издигнем над ежедневно дребнотемие – обречени сме. Историята няма да ни напомни с дребнавите и просташки заяждания, а със стойността и величината на идеите които създаваме и усилията които полагаме за да ги постигнем.

Иван Николов

Последният танц на вампирите

Спомняте ли си когато той, на гребена на демократичните промени през 2001г., седна в кметския стол с обещанието от Босилеград да направи „Малък Кувейт“? С характерното си самохвалство, присъщо на малките и изкомплесирани хорица, той започна щедро да раздава неизпълними обещания и трохички на ония които му се възхищаваха, виждайки в него олицетворение на собствените си желания: „Халал да му е, нареди си живота“! Ония които се осмеляха да го критикуват и да му сочат грешките, си навлякоха омразата и отмъстителността му до края на дните си.

Месеци след като седна в кметския стол, едно след друго паднаха почти всички босилеградски стопански предприятия, оставяйки стотици работници на улицата. Никой не му поиска политическа отговорност за това. Той предварително се застрахова, прехвърляйки вината на управляващото преди него деветмесечното временно „демократично“ управление. Точно това управление, което дойде на вълната на уличните протести и свали комунистическата власт. Управлението което му проправи пътя до кметския стол. Стол който го направи господар на живота и смъртта в Босилеград. Партията на Кошунница която го прибра от улицата и го сложи в кметството, а след това и в сръбския парламент където той проспа цял един мандат без дума да обели, вероятно искаше да ни каже какъв трябва да бъде идеалният „българин“ представител на национално малцинство в Сърбия: скроен точно по мярката на сръбските национални интереси, по робски послушен член на сръбска партия, който всяко свое публично изказване започва с клетва за „лоялност“ към партийния шеф и държавата Сърбия без значение в какви условия живее „народецът“, който, пак по същия модел на мислене, го „избира“ четвърти мандат за кмет на нещо като „демократични избори“.

Всъщност, пресилено е да се каже, че „народът го избира“. Избраха го и го назначиха управниците в Белград. Които да са те. Народът само го акламира. Не е без значение и умението му да „убеди“ хората да го изберат, къде с купуване на гласове, къде със злоупотреба на общинските строителни машини с които впечатлява простолудието, назначаването на временна работа (особено в предизборната кампания) в Общинската дирекция за пътища и строителни площи, източване на държавните фондове за млади стажанати (вместо тях назначава и хора на пенсионна възраст!), а Спортното дружество „Младост“ се превърна в партиен клуб чрез който се източва общинския бюджет, и който по време на избори има за цел да осигури достатъчен брой гласове – колкото са нужни за да може той и подопечните му „легално“ и „легитимно“ да продължат злоещото си Страшимирово „хоро“ около трупа на Босилеград. Освен „Младост“ има и други дружества които по един или друг начин се финансират от общината: ловно, риболовно, разни „НПО-та“ за еднократна употреба – с една дума, възможностите за изнудване на гласове на дребно са неограничени и широко разпространени. Това е и тайната на неговия „рейтинг“ който по времето на разпадането на юго-системата и прехода в Босилеград остави само пустош и нищета.

Управлението на Захариев, по селски примитивно и просто, без визия за утрешния ден, е точно отражение не

само на неговата личност и на житейската му философия, но и цялата сръбска държавност – „карай да върви”. По негово време, „работническата класа”, в истинския смисъл на думата, дойде на власт, и остави опустошителни последици. С некомпетентното си и безотговорно управление нанесе непоправими вреди за десетилетия наред. По времето когато всичко около нас се променяше, а светът се развиваше с бясна скорост, в Босилеград нямаше кой да се отърси от комунистическото наследство, да поправи грешките от миналото и да направи стъпка напред. Вместо „твърдия комунизъм” се установи познатия чалгаджийският модел, с трясъка на сръбска музика, скара и бира, цигански кларинети и тъпани, хоро с боси крака и потна риза по селските събори, прегръщане и тупане по гърба, целуване и пощипване на помладите и почтително целуване на ръка на възрастните жени, уреждане на административни неща на четири очи и по телефона със съответните запои в кръчмите и пр.

Това превърна Босилеград в най-изостаналият град на Балканите и повечето млади, образовани и трудолюбиви хора, в стремежа си да се реализират, се принудиха да напуснат родните си домове и да изчезнат в чужбина, носейки мъкмата и болката си и връщайки се един-два пъти в годината или в живота колкото да дадат отдушник на носталгията си. Това е една от най-непоправимите вреди които той остави след себе си и които никога няма да могат да се възстановят.

Ония които останаха в Босилеград се превърнаха в заложници на Захариев. Най-страшното е, че и хора в разцвета на силите си, специалисти с дипломи от престижни университети, се унижиха да клечат да го молят за общинска или просто стажантска „работа” за заплата от стотина-двеста евро. Държавата Сърбия, която иначе пукната пара не дава за развитие на културата, информирането и демократизация на обществото, дава луди пари на община Босилеград за да обслужва партийната армия на Захариев. Само за 2013 година са предвидени 259 258 346 динара за Босилеград с които общината, разбирай Захариев, свободно разполага! За една община която реално няма повече от 8 000 жители това си е много сериозна сума. Сума която се изразходва непрозрачно и безконтролно. Не в полза на развитието на общината, не за нещо конкретно и полезно а според прищевките на Захариев – за утвърждаване на диктатурата му. При всичкото това сръбските политици имат наглостта да твърдят, че са изпълнили всички условия за членство в ЕС?! Явно имат много погрешна представа за себе си и за Европа.

Ненормалното държавно управление което се установи в Сърбия след срива на комунизма и югоутопията, изхвърли на повърхността множество „политици” от типа на Владимир Захариев. Те са и най-големите противници за реформите в държавата. Защото те добре разбират, че във всяка що-годе нормална държава, не само не биха могли да дойдат на власт (разбирай власт като привилегия и средство за охолан и безгрижен живот), но най-вероятно биха нагазили затвора ако за нищо друго, то поне за престъпното си нехайство.

Нищо от това не се случи и Владимир Захариев, при липсата на реална демокрация в която да има и опозиция, продължи своята пагубна политика – всичко каквото каже е безсмислено и всичко каквото започне да строи остава недовършено и изоставено с лекотата на една престъпна безотговорност. След него останаха незавършени постройки които навремето саркастично наричахме „паметници на комунизма”.

От „малкия Кувейт”, тънките асфалтови настилки по някои махленски пътеки с които предизборно замазваше очите на хората и които се разпаднаха преди да започне втория му мандат, обещание за пулмологичен център, дом за възрастни, водопровод „Рода – вода”, спортна хала, градски басейн, плочки по тротоарите които се топят поради лошото си качество, реконструкция на църквата в Извор, изровени селски пътища които всяка година поглъщат огромни суми пари и траят до първия проливен дъжд, лоша хигиена в града, замърсяване на околната среда, бездомни кучета, ромски гета и куп други започнати и недовършени неща за които той, освен политическа, носи и персонална отговорност. По същото време от лицето на Босилеград изчезнаха всички работещи предприятия, земеделието и скотовъдството, земеделските кооперации, горското стопанство, услужните дейности и пр.

Изчезна и свободата на словото като предусловие за демократизация на политическия живот и създаване на истинска опозиция. Вестник „Братство” изчезна в мига в който държавата му отрязва субсидиите, радио Босилеград си беше и остана общинско или по-точно частно радио на кмета Захариев по което той може да си говори каквото и колкото си иска. И не само това. Появиха се и поръчкови ТВ емисии по Белградските телевизии които в стремежа си да го като представят като „най-успешен” кмет в Сърбия, го направиха за смях и самите те станаха за смях.

Опозиционните партии, пак по същия начин тясно свързани и зависими от Белград, не успяха да разпознаят местните проблеми и да предложат алтернативен начин на управление. Те просто чакаха своя ред, някой „отгоре” да смени Захариев и по същия начин да ги сложи вместо него на власт. Никой от тях не си даваше сметка, че от гледна точка на унищожителната асимилационна политика която Белград винаги е водил срещу нас, по-добър изпълнител на тази политика от Захариев Белград няма да намери. В името на тази „велика цел” Белград продължава да си затваря очите за всички управленски неуспехи, злоупотреби, разхищаване на държавни пари, превръщане на общината в частна собственост на Захариев. Разочаровани, постепенно изчезнаха десетките „опозиционни” демократични, либерални, радикални, социалдемократични, граждански, леви, десни и пр. сръбски партии които минаха през Босилеград и се стопиха като пролетен сняг.

Единствената партия поникнала на местна почва беше Демократичния съюз на българите. В продължение на две десетилетия тази партия разпозна всички крупни проблеми на

българското население в Западните покрайнини и специално в Босилеград и предложи своите решения за тях. Не беше трудно да се разпознаят, трябваше мъжество да се кажат. Защото платените сръбски патриоти, дебнеха навсякъде да пазят Сърбия от „великобългарски националисти“. Падаха главите които се вдигаха да протестират.

Мнозина се питат, защо ДСБ не успя да се пребори за необходимото обществено доверие за да може да поеме отговорността за решаването на проблемите? На пръв поглед, организационните слабости на партията ни изиграха лоша шега. Но не бива да се изпуска от предвид, че докато сръбските комунисти под националистическите байраци водеха гражданска война, пропагандата две десетилетия сатанизираше ДСБ като „сепаратистка“ партия. В тоталитарните общества не могат да се наложат демократични виждания и решения на проблемите. След години, когато Захариев се почувства достатъчно силен (вероятно по внушение от Белград), и между другото реши да се занимава и с външна политика, той пое част от идеите на ДСБ и най-вулгарно се развихри с тях в София по времето на управлението на ГЕРБ. Това беше добра възможност хем да подхлъзне своите демократични опоненти в Босилеград, хем да пренесе чалгаджийския културен модел в България сред също така народняшките управници. Стигна се дотам да води сръбския фолк певец Драган Койич Кеба на предизборната кампания на ГЕРБ в България!? Политиката и помощта която България даваше за своите сънародници зад граница, във вид на услуги и финансови помощи, Захариев я пое и най-нахално я превърна в част от своя политически пиар. България се намери в ситуация да помага не своите сънародници зад граница, а именно политиката която унищожаваше тяхното национално самосъзнание с цел физически да ги премахне от родните им огнища! И разбира се, спечели и самият Захариев който в първия си мандат даваше съвсем нелицемерни изказвания по сръбските медии за „машехата България“?! Но кой в България чете сръбски вестници? Всичко до което той се докосваше биваше опорочено и компрометирано. В София това не го разбраха изобщо.

Впрочем, неговото отношение към държавата България си остана в зададените му от Белград клишета - по сръбски презрително и надут. Бил съм и личен свидетел. На срещата на 27 март 2013г. с вицепремиера на Р България г-жа Маргарита Попова на която тя беше поканила кметовете на Босилеград и Цариград и представителите на българските организации в Сърбия, с цел да чуе конкретни предложения как да се помогне на българите в Сърбия, Захариев и неговия заместник Стефан Стойков нарочно закъсняха 20 минути, а когато все пак дойдоха и взеха думата, всичко каквото можаха да кажат е да оплюват и клеветят опонентите си в Босилеград, че били „откраднали“ няколко футболни топки и уреди за фитнес! Като се замислих, стратегията е същата както през раните 90-години на миналия век – компроматна война срещу всеки който изяви българско национално самочувствие! Полицейския номер да чакаш в коридора когато ходиш при кмета и когато той ходи някъде да закъснява, за да го чакат всички, освен че е симптом на едно проблемно его, е и демонстрация на презрение и омаловажаване не само на президентската институция на Р България.

Анализът на изказванията по сръбските медии от времето когато се откриваше КИЦ-а през 1997-98 и действията на Захариев през вторият и третият му мандат показват, че става дума за една и съща политика – компрометиране и подмолна война срещу КИЦ „Босилеград“ и национално мислещите интелектуалци, опити да се отнеме дейността му, да се сложат под контрол мероприятията на КИЦ-а като се пренасочат в служба на антибългарската политика която

остави катастрофални последици за нас. Интригантските му способности да прави раздори и междуличностни спорове дойдоха до пълно изражение. Способността му да се прави на българин или сърбин в зависимост от това от коя страна на границата се намира, сред неосведомените внесе пълно недоумение какъв всъщност е той? Сърбите залагаха на него като на „прави“ сърбин, българите като на добър българин и никой не се замисляше как е възможно на една окупирана територия, строго контролирана от сръбските служби за сигурност „демократично“ да бъде избран един национално мислещ кмет? Тази наивност в мисленето и подпадане под влиянието на Захариев, на иначе добронамерени политици и правителствени служители в София, нанесе много и непоправими вреди на изявените български организации в Западните покрайнини.

Отворените проблеми на общината касаещи спазването на правата на човека, правата на малцинствата, свободното сътрудничество с България, социалната политика и здравеопазването, инфраструктурата, трансграничните проекти, свободата на медиите, демократизацията на политическия живот – всичко това си остана извън неговото ползрение. Времето поставя все по-нови и по-сложни предизвикателства които изискват нов стил на мислене и работа. Стилът на контрабандния тротоарен продавач на маратонки, дънки и домашна ракия от края на деведесетте години на миналия век се оказа унищожителен за Босилеград.

Абсолютната власт спечелена с купуването на гласове с пари от мощната Белградска партийна централа и парите и ресурсите на общината – му дават чувство за недосегаемост и безнаказност. За това допринесе и затихналата опозиция, която, къде поради обективни, къде поради субективни причини, не успя да го разклати от властта.

Каква е равносметката от 12 годишното управление на Захариев, чедо на Демократичната партия на Сърбия на д-р Воислав Кошунница? Резултатите са трагични, но напълно отговарят на целите на престъпната доктрина на великосръбската националистическа идеология срещу българския народ заложен и в програмата на партията на Кошунница. Босилеград падна на дъното на икономически най-изостаналите общини в Сърбия, населението на общината намаля с още 20 %, безработицата се увеличи на над 80%, държавните предприятия се разпаднаха, корупцията се увеличи, обучението на майчин български език не можа да заживее, нарушаването на правата на човека и правата на малцинствата достигна чудовищни размери и т.н. Само българското гражданство, колите с български регистрационни номера, студентите на българските университети по Постановление № 103 и хуманитарната медицинска помощ във Военно-медицинска академия дават илюзията за що-годе нормален живот. Но това не е благодарение на управлението на Захариев, а въпреки него. Това, Впрочем, са идеи на Демократичния съюз на българите, заради които бяхме оплоти като „държавни врагове № 1“! Него, обаче историята ще го запомни само с непоправимата вреда която нанесе на собствените си съграждани.

Има ли изход? Може ли да се случи гражданите на Босилеград, въпреки паяжината на зависимостите и корпоративните интереси в които ги оплете управлението на Захариев, като всички нормални граждани по света да излезнат на улиците и да поискат това, което иначе искат всички граждани от Берлин до Истанбул? Опасението, че някой може да подмени техните искания за по-нормален живот с обвинението, че искат да бутат границата отмина с времето. Хората просто трябва да влезнат в ролята си на свободни граждани и да поемат нещата в своите си ръце, независимо от цената която ще трябва да платят. Защото иначе децата им няма да имат бъдеще в родния си град.

Иван Николов

За почитателите и ездачите на Левски

Трябва да си признаем, че през есента на 2004 година Бляхме приятно изненадани когато кметът на Босилеград Владимир Захариев подкрепи идеята за издигане на паметник на Левски. Надеждата беше, че може пък човекът наистина да се е променил и от изявен сръбски националист да е еволюирал поне в един умерен демократ. От чисто теоретична гледна точка такива промени са възможни, нали и светът се е променял благодарение на това, че хората са си променяли мисленето. Освен това, партията на Кошунница, която издигна Владимир Захариев за кмет, със своите антибългарски, антиевропейски и проруски определения и изказвания става все по-безперспективна не само за нас, българите, но и за цяла Сърбия. Пък и Левски е личност пред която всеки, що-годе нормален човек свежда глава.

Разочарованието настъпи още на следващата 2006 година, когато, пак с подкрепата на кмета, заедно със сърбоманската комунистическата организация „Съюз на бойците от Народноосвободителната война“, на само няколко крачки вдясно от паметника на Левски, с негова благословия и с общински пари, бе построена партизанска паметна чешма която бе открита по повод „8 септември – ден на Освобождението на Босилеград от българският фашизъм“!? От тогава насам, всяка година на 8 септември, комунистическите динозаври в Босилеград се събират и полагат своите пластмасови венци и цветя пред чешмата символизираща сръбската историческа фалшификация за „окупацията на Босилеград от българския фашизъм“! Миналата година, по повод 8 септември, на чешмата бе сложен още един венец - този път от името на община Босилеград!

Това окончателно разсея всички илюзии за чистото българско национално самосъзнание на кмета. Нищо чудовашко. Тази година стана ясно и защо – родените „пост фактум“ партизански бойци, върнаха жеста на кмета, като по повод 140 години от обесването на Левски, положиха един пластмасов венец (закупен с общински пари от погребалното бюро) на лентичката на който пиеше на сръбски „херојима слободен“?! Така и не стана ясно кои „герои на свободата“ почитат „сръбските партизани“ под водачеството на пенсионираният полицай Драган Тодоров, но със сигурност нямаха предвид Левски и свободата за която той е увиснал на бесило.

И така, напълно в духът на чалгаджийските шоу-изпълнения на Владимир Захариев започна едно просташко и примитивно смесване на две, от морална гледна точка, напълно несъвместими и взаимно изключващи се почести: отдаване на помен на Апостола на българската свобода символизиращ Освобождението на България, и отбелязването на 8 септември като символ на „освобождението от България“!? За кмета, който вече четири мандата се пренастройва ту на българин, ту на сърбин, това не е никакъв морален проблем. Важното е той да е на власт, останалото няма никакво значение. Заради това свое патологично влечение към властта, той не се срамуваше да гушка и целува Кошунница, нищо че Кошунница изповядва великосръбската националистическа идеология която нанесе непоправима вреда на Сърбия и на българското малцинство (но и на целия сръбски народ), въпреки публичната тайна за намесата на Кошунница в убийството на Джинджич и опожаряването на американското посолство в Белград. В момента в който видя, че Кошунница залазва, Владимир Захариев яхна паметника на Левски и препусна към София! Там се представи за велик българин и даже някои лекомислени български политици му повярваха и му подадоха ръка. Даже му оказаха и помощ която той най-безочено злоупотреби за укрепване на едноличната си власт в Босилеград. Общинският рейс зачести към София където до вчера най-големите врагове на България, все още с членски карти на Сръбската радикална партия на Шешел в джоба, получиха високоспециализирана медицинска помощ за сметка на българския данъкоплатец и дори по съкратена процедура си подадоха документите за българско гражданство! Разбира се, „благодарение“ на Владимир Захариев, комуто те щедро се отплатиха на изборите през 2012 и отново го избраха за кмет, но сега вече като „добър българин“ на сръбска служба, а не като „благонадежден сърбин“ (или и двете заедно), а като представител на антиевропейската, антибългарска и проруска партия на д-р Воислав Кошунница! Така Владимир Захариев и още един-двама негови близки сътруд-

ници, досущ като Алековите герои от „Бай Ганьо“ Дочоолу и Гочоолу, хукнаха из софийските коридори и никой не се сети да ги запита какво те, например, като „легитимно“ избрани представители на българското малцинство, правят за възстановяване на образованието на български език, човешките и малцинствени права, националните и европейски ценности в Босилеград!

Свикнал „патриотично“ да клепе българските „националисти и сепаратисти“ в Белград, за което има достатъчно негови изказвания в сръбския печат, той сега тръгна да ги клепе и в София. Без грам угризение на съвестта, на мушката пак му се намериха привържениците на Демократичния съюз на българите и на Културно-информационния център в Босилеград – дежурните виновници върху които той довчера упражняваше сръбския си патриотизъм. Клеветите пас са същите – безпочвени обвинения за „екстремизъм“, за користолобие и пр.

При него всичко е „безплатно“, само че е за сметка на общинския бюджет.

Никога не се и замисли, че самият той е тръгнал по пътеките на КИЦ-а и ДСБ и чука на вратите които те най-напред отвориха в България. Използвайки толерантността, възпитанието, (и невежеството!) на някои български политици и чиновници, Владимир Захариев даже почна да отнема и да си присвоява културните програми и дейности на КИЦ „Босилеград“, придавайки им съвсем друго значение, но не за промоция на българските и европейските ценности, а за промоция на великосръбския национализъм! Всичко това ставаше под безучастния поглед на българските институции.

Без никакви управленски идеи които да вдигнат Босилеград от калта, роб на патологичната си страст за власт и майстор на махленските интриги с които печели изборите и скарва опозицията, той тръгна най-нахално да отнема една след друга дейностите на КИЦ-а: уреждане на документи за български произход, подготовка на документи за визи, кандидатстване за българско гражданство, кандидатстване за български мероприятия – всичко което в една нормална държава щеше да се счита за недопустима и незаконна намеса в работата на неправителствения сектор. Още повече, всяка нормална община щеше да финансира НПО като по-икономични и оперативни, да вършат нещата които не са за държавната администрация.

Защо го прави? Доколко наистина чалгаджийските изпълнения могат да се впишат в държавната политика която десетилетия наред се води срещу българското малцинство? Този елемент безспорно присъства. Останалото е патологична жажда за власт. Обслужване на корпоративния вот, заребяване на гласоподаватели, опити да придаде друг вид и друго послание на културните мероприятия на КИЦ-а, стремеж към самоизтъкване. И какво се получава накрая? Пародия. Карикатура на Великия брат.

Това най-много си пролича пред паметника на Левски на 18 февруари при отбелязването на 140 годишнина от гибелта на Левски. В неистовото си желание да надкосо КИЦ-а, той беше изкарал всички свои подчинени за да покаже пред Столична община и официалните представители на българските институции, че ето вижте, ТОЙ е този който може да изкара най-много хора пред Левски. Това, че повечето от тях нямаха никакво отношение към Левски и не знаеха защо са там - това за него няма никакво значение. Най-оскърбителното нещо за символа на българската свобода Левски, е да изкарваш хората под строй за да му отдават почит, да свириш химн и да вееш байрака под който българското малцинство се стои и достигна дъното на материалната си и духовна беда... Чак пък такова задълбаване! Това за него не е важно. Важното е ТОЙ да влезе в кадъра, да каже няколко трагикомични фрази които нямат нищо общо с Левски, а с „брат Бойко“, който „помага“ на Босилеград и пр. самохвалски изяви предназначени да се хареса едновременно и на София и на Белград. Това, че една година не му стиска да сложи една електрическа крушка за да осветли паметника на Левски се опитва да прикрие с компромати и обвинения за „взимане на пари“ срещу старите си опоненти КИЦ и ДСБ които отчаяно се стремят освен паметника да почитат и духът и делото на Левски.

Иван Николов

Жестоките въпроси на Левски!

140 години след гибелта на Левски, 9 години след повдигането на неговия паметник в нашия град, духът на Левски не престава да ни задава своите жестоки въпроси, а ние виновенно мълчим. Не само че не можем да му отговорим, не само че не можем да го доближим, но като че ли ставаме все по-недостойни да застанем пред него.

Трябва с ръка на сърцето да си признаем и да поискаме прошка от Апостола на българската свобода за грешното лицемерие с което му отдаваме почит под чужди знамена и чужди химни. Трябва да се засраим от себе си пред нравствената чистота, пред заветите и мислите на Левски които 140 години преразказваме, в които се кълнем, но все не ги достигаме. Трябва да се засраим от предателството което почти половин век следва стъпките на Апостола – физическото му предателство бе последвано от нравствено предателство. И на края, трябва да се засраим и от начина по който се отнасяме към този паметник – все още го крием на тъмно, сякаш ни е страх, че неговата светлина може да ни озари с мислите на Левски за свобода и човешко достойнство!

Геният на Левски още в навечерието на Освобождението ни каза как да се отнасяме с управляващите:

„Не се полъгвайте, че тези които държат парите държат и бъдещето ви, защото тези пари те са ги взели от вас, а вие им се кланяте и ги въздигате, като слънце пред очите си.“

Днес сме обладани от стремежите за обединена Европа, но визията на Левски беше простичка и ясна: „Нашето драгоценно отечество, ще се нуждае от достойни хора, които да го водят по пътя на благоденствието, така щото да бъдат равни на другите европейски народи.“

Левски ни учи как да се отнасяме към измамниците които лесно обещават и бързо забравят обещаното, когато дойдат на власт:

„За тези, които обещават много, само и само да ги изберете да ви управляват, а после се отметнат от думите си, като кажат, че времената били трудни и те, видите ли, не предполагали че такова е положението, наказанието е конфискуване на имуществото и изгнание извън пределите на Отечеството ни.“

Той беше казал: „Ние чуждото не щем, но и своето не даваме!“ За съжаление, само половин година след Освобождението от Турско робство започна жестоко разпокъсване на българската земя и на българския народ. И ние тук, последните Версайски заточеници, сме жертва на това разделение. Един век по-късно, равносметката е ужасна и безпрецедентна в съвременна Европа – намаляхме пет пъти, поколебани сме в националната си и човешка същност, скарани и разединени, неспособни да заживеем като свободни и отговорни хора, такива каквито Левски ни завеща да бъдем.

В условията на Обединена Европа, продължаваме да се задушаваме в границите определени с Версайските договори, договори, отречени от времето и със съмнителна и

спорна юридическа стойност. Днес откриваме изумителни неща – Ньойският договор е подписан от Республиканската Сръбско Хъратско Словенска Държава която и до днес не е призната от Кралство Сърбия?!

Уважаеми дами и господа, държавите и отношенията между народите, са прекалено сериозни неща и те не могат да се градят върху лъжи и исторически фалшификации. В противен случай, ние нямаме право да стоим пред светлия образ на Левски!

Вдясно от паметника на Апостола, все още стои паметната чешма на позора - символ на абсурдните комунистически фалшификации - „Освобождението“ на Босилеград ОТ България на 8 септември 1944г. Кой все още има нужда от тази отвратителна комунистическа лъжа? Нарочно се въздържам от други по-силни квалификации. Ние протестирахме и досега, и отново протестираме срещу лицемерните „последователи“ на Левски – които паралелно със 140 годишнина от жертвата на Левски ЗА Освобождението

на България от Турско робство, отбелязват и „Денят на освобождението на Босилеград ОТ фашистка България“. Ако тогава изобщо е имало фашизъм, той със сигурност не е бил български.

Историята отдавна каза тежката си дума - днешното поклонение пред Левски, не е място за исторически дебат.

Днес е ден за размисъл, за покаяние и прошка. В името на истината, в името на бъдещето на този град, в името на добросъседските отношения между България и Сърбия, в името на общото ни европейско бъдеще, ние, както Левски ни учеше, „трябва да си кажем кривичите, за да вървим напред“.

И да скъсаме с миналото. Европейският Съюз прие редица документи заклеяващи тоталитарния комунизъм. Но в Босилеград все още се кръстосват улиците с имена Георги Димитров и Маршал Тито. Единият, Генерален секретар на Комунистическия Интернационал и поддръжник на Македонизма в Пиринския край, а другият - автор на геноцида срещу македонските българи известен като „Кървав Божич“ когато 1945 в Охрид и Преспа са убити 23 000 българи, а други 130 000 българи от Македония са изселени, изгонени, преследвани и изпращани в концлагерите на Титова Югославия.

Никак не е лесно да си последовател на Левски. Това, че полагаме венци и цветя на неговия паметник все още не ни прави последователи на Левски. Истинските последователи на Левски са само ония които са извоювали духовната си свобода. Пътят към свободата, към истината, непременно води през развитието на културата и просветата. В това име, нека всеки от нас до следващото поклонение пред този паметник, да се опита да научи, да проникне и завинаги да запомни заветите на Апостола.

Иван Николов

Кой опорочи честването на 24 май в с. Извор?

Честването на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост вече няколко години е част от културната програма на КИЦ „Босилеград”. Делото на Светите братя Кирил и Методий е част от националното самосъзнание на всички българи независимо къде живеят, и по тази логика, българите от Босилеград също трябва да изучават ролята и значението им в българската и общеевропейската история. Заедно с Дружество „Западни покрайнини”, Столична община, Основното училище в Босилеград и други известни културни

деятели се наложи практиката празнуването на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост да се провежда в църквата „Св. Троица” в с. Извор, по един добре осмислен и подреден сценарий, според който учителите, учениците, студентите и културните дейтели целогодишно да се занимават с изучаването и утвърждаването на българската култура, а на най-успешните от тях, на 24 май да им се отдаде нужното признание.

По този повод КИЦ „Босилеград” и неговите партньори провеждат едно особено тържество с богата и стойностна културна програма, с песнопения на известни хорове, които, в прекрасната акустика на руинираната Изворска черква оставяха незабравимо впечатление. За Босилеградските ученици и за много местни жители, това вероятно беше единствената възможност да се срещнат с върховното певческо изкуство на българските хорове, църковните и възрожденски песни. Учениците от босилеградското училище декламираха стихотворения за Св.Св. Кирил и Методий, четеха писмени състави и рисуваха. От своя страна ние ги насърчавахме с признания и скромни награди.

Защо точно в църквата „Св. Троица” в с. Извор?

Църквата в с. Извор е символ на българското Възраждане в Краището. Бедните (за днешните представи) наши прадеди са строили тази черква с надчовешки усилия, с разрешение на турския султан, с идеята за християнизирани и национално освобождение на българския народ от турско робство. Популяризирането на ролята и значението на тази черква е от огромно значение за поколебаното ни национално самочувствие по времето на днешните кризи и разрушени ценности. Освен това, по този повод много хора се запознаваха с окаяното състояние на църквата (огледало на нашата културна и политическа действителност!) и тя все повече печелеше привърженици за нейното възстановяване. Около 24 май, но и по други поводи, през църквата „Св. Троица” се извървяха стотици посетители, включително и голяма част от държавното и политическо ръководство на Р България.

Парадоксално е, че настоятелството на Църковна община Босилеград и владиката на Вранската епархия Пахомий, които иначе стопанисват църквата, винаги са се отнасяли с подозрение към проявите, посещенията и особено отбелязването на Деня на българската просвета и култура в църквата. Не е и чудно, като се има предвид, че Църковното настоятелство, Вранската епархия и изобщо Сръбската православна църква е основна опора на великосръбската националистическа политика, която един век води война да пречупи българското ни национално самосъзнание и да ни внуши, че ние сме югославяни, славяни, сърби – всичко друго, но не и българи.

Зле дегизирани в църковни одежди агенти на сръбската Държавна сигурност, техни информатори, пенсионирани полицаи и пр. винаги наблюдаваха под око и старателно си записваха нещо в тетрадката под покривката на която продаваха свещи.

Полицейските демонстрации, провокациите, съдебните процеси, сплашванията, импровизираните литургии от

офицерите на държавна сигурност и партийни активисти на Сръбската Радикална партия имаха за цел, дори и физически, да ни изтласкат от църквата и вместо писменост, просвета и култура, с Евангелските проповеди на сръбски език да ни пробутат и тяхното разбиране за панславянски, (разбирай пансръбски патриотизъм), така живописно описан с езика на омразата и цветистите псувни в произведенията на Шешел и чалгаджийските шоу изпълнения на кмета Владимир Захариев.

Всичко това не даде очакваните резултати.

След дълго умуване решиха да сменят тактиката. По всички правила на бойното изкуство, непревземамите отвътре, след неуспехите и на този план, ЦЕНТЪРА реши да извади Владимир Захариев който да промени начина, а след това и целите на отбелязването на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост, като вместо него се изведе напред честването на църковния празник „Св. Чирило и Методије”. Високохудожествените и изтънчени

изпълнения на софийските църковни хорове, софистицираните речи за значението и ролята на светите братя през историята и днес, учителската и ученическа изисканост с която иначе се посреща този празник в България, да се подменят с един оглушителен трясък от смесен сръбско-българско-македонски фолклор и също такава хореография, с чалга от тонколониите, скара, бира, кръсъци, панаирска шумотевица и премятане през глава! Това напълно отговаря на „високите” културни понятия на кмета Захариев, който, като изведен великосръбски националист, сърцераздиращо се кълне в „Майка България” и същевременно се стреми да вкара атмосферата на „Драгачевския събор”, „Лесковашка роштилияда” или „Власинско лято” в сценария за отбелязването на Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост!

С това намерение тази година кметът Захариев проби сценария на тържеството по повод 24 май, прилежно изработен от КИЦ-а, Обществено движение „Западни покрайнини” и Столична община. Учениците бяха изкарани два часа преди началото на тържеството – достатъчно за да измръзнат, да се изнервят и станат напълно неконтролируеми. Сред тях беше и младежкия танцов състав облечен в странна комбинация от сръбско-българско-македонска носия, полубоси, обути само с калци върху росната трева. С една дума, бе направено всичко учениците да запомнят тазгодишното тържество за 24 май с неприятни изживявания.

И когато църковния хор на диригент Бабевски тържествено влезе в църквата с „Върви народе възродени”, всички посетители вместо с „Христос Воскресе” и „Вечна памет” бяха посрещнати с речта на дегизираният в свещенически одежди, активист на Сръбската Радикална партия Зоран Стоянов.

Със зле прикрит език на омразата, буквално в лицето на консула на Р България в Ниш г-н Атанас Кръстин и съветничките на вицепрезидентката на Р България г-жа Ирина Гъркова и г-жа Александра, в присъствието на един от най-добрите познавачи на християнските канони в България г-н Ангел Пелтеков и един доктор по теология г-н Иво Янев, набеденият за свещеник на Сръбската православна църква Зоран Стоянов несвързано и полуграмотно, нервно потривайки ръце каза, че отбелязването на Деня на българската просвета и култура в църквата „Св. Троица” в с. Извор, е – нежелателно! Църквата си била само за църковни работи и ние, ако имаме друга „програма” да си намерим друго място! Втрешени от думите му, учителите и някои посетители се погледнаха

и напуснаха черквата. След тях си излязоха и повечето ученици. Навън се чуваше оглушителна детска врява. Нямахме кой да заведе ред и да усмири учениците както подобава на един такъв тържествен момент. Другите изпълнители и гости останаха в черквата, напук на заканата, да изпеят и изслушат песните за възхвала на Светите братя и макар и частично, да изпълнят програмата си.

След думите на свещеник Стоянов вече нищо нямаше значение – празникът беше опорочен. Както и самата черква. Изворската черква, строена от българи, нашите прадеди и деди в заника на Турската империя, с тугра на Султан Махмуд хан II, която, по ирония на съдбата днес се намира във владение на Сръбската православна църква, вече не е Божи дом за българите! Те дори не са желателни, особено когато идват от България. Дори и ако са представители на държавата.

Намеците за това продължават вече няколко години. Опитите да ни вмъкнат в сценария който на 24 май бе представен с цялото си извратено лице, също не е от вчера. Дори ни упрекуват и се учудват, че ние не искаме да говорим за такъв сценарий! А те не могат да разберат, че ние не искаме именно заради техните панаирски изпълнения. И именно заради тях се стремим към високите постижения на българската просвета и култура.

Без да правя исторически сравнения, думите записани в туграта на Султан Махмуд хан II, с която е разрешен строежът на черквата в Извор, звучат доста по-човечно. На въпроса: „Допустимо ли е и може ли да се поправи една черква в село върху истинските стари основи, по същия стар план и в същите действителни размери, без да се пусне нещо повече - черква която от старо време е била развалена? - достойният и високоучен богослов-юрист Меки заде Мевляне Мустафа Асим отговаря: „Бива, допустимо е!”

Та нали и ние поставяме приблизително същия въпрос на нашите управници повече от 20 години. Те не намериха за нужно да ни отговорят, не да кажат „бива, допустимо е”. Нямащо било пари! Как не ни е срам от прадедите ни, които с голи ръце и на гърб, с коне и магарета, със сани и каручки са докарали всичките камъни с които е построена тази великолепа черква! А сега сръбския владика Пахомий, алиас полковник Томислав Гачич и неговия подчинен Зоран Стоянов ни казват: „Мисли некой, че в Извор е така – пипне некой с пръст и...” И какво, г-н полковник? Дразните ли се, че ние почитаме и искаме да възстановим тази църква не като обикновен църковен имот на Сръбската православна църква, а като символ на нашето славно минало когато неграмотни орачи и овчари излизат от безпросветната тъма и робството и тръгват да строят великолепни църкви и училища? Дразните ли се от присъствието на нашите сънародници от България, или от това, че търсим подкрепа от държавата майка, от българските политици и културните дейци, за да намерим сили да издържим на изкушенията на които вие ни подложихте?

Турския султан 1833г. не е имал нищо против българските деца да се ограмотят на български език в килийното училище в с. Извор. Не е имал нищо против раята да си направи черква в която Божието слово да се проповядва на старобългарски език. Светите братя Кирил и Методий още преди 11 века са защитили правото ни да пишем и говорим на своя майчин език.

Днес ни оспорват правото да учим на нашия майчин български език. Оспорват ни правото да славим Бога на майчин език. Оспорват ни правото да тачим паметта на българските просветители в църквата в с. Извор. Самата църква, от която лъха на история, е обречена да стане развалина и всичко да се забрави. Килийното училище, което мнозина вече го наричат „амбар” всеки момент може да стане съборетина. Другото училище, което е дало писмеността на хиляди хора от Краището и е създало един Емануил Попдимитров, днес е развалена обраснала в храсти и бурени.

Всичко може да изчезне. Остана само вярата с която сме надживели враговете си, и трябва да я съхраним. Вярата, с която нашите прадеди са строили тази черква, вярата, с която сме надживели терора на две империи, Турската и Югославската. Ние ще останем тук, въпреки съветите да си „намерим друго място” за честването на Св. Св. Кирил и Методий.

Иван Николов

Намерете си друго место!

Реч на свещеник Зоран Стоянов на 24. 05. 2013г. в църквата „Св. Троица” в с. Извор

От името на Църковна община Босилеград и от името на нашия владика Пахомий, от името на свещениците от Босилеград, от името на кмета, да ви кажа добре дошли в храма „Света Троица”. За светите братя Кирил и Методий, някои казват, че били сръбски, други македонски, български...Благодарим на кмета на община Босилеград Владимир Захариев, благодарим на присъствието на директора на босилеградската гимназия, благодарим на гостите от град София и онези от КИЦ... Ние днеска в този храм чествуваме този празник, имаме едно смущение наше, ваше, обаче и сега, което минала година казах в този храм, ще по-моля по втори път, надяваме се, дека по трети път не.. просто, сваки човек кой има, така, здраво опазване и който има смисъл за здраво разсъждаване, не ще направи грешка.

Миналата година дойдоха хора от България на 23 май, тука се събраха в този храм и това се повтаря вече втори път и е повезано, свързано с нашата славянска вяра, с братята Кирил и Методий, за просветителите словенски.

Черквата „Света Троица” и всяка черква в община Босилеград винаги е отворена и всекой може да влезе в нея. Всичко онова, което не се касае за черковна работа и за нашата свята вяра - вяра, говоря за верата защото, само християнството е вяра, всичко друго е религия, ка, трябва да се прави големи, разликата огромна. Онова, което сега просто община Босилеград е направила с едни усилия, със средства със спортско дружество „Младост”, видим че тук хората от КИЦ са направили едни усилия, да този празник се постави така тържествено и Черковна община направи своите усилия със свещениците, монасите, със своите обективни възможности и надявам се сега го казвам, следващата година, не щем да правим това също. Трѐбва да седнат три човека още утре или след месец и да направят една програма, която да бъде европейска, където всичките ще да бъдем на едно место, защото онова, което сега правиме, искаме да направим, в дома на културата в Босилеград и искаме да направим в било кой обект, вярата и вярването и само у честването на света литургия има смисъл и не обезсмислява делото на светите равноапостоли словенски или български.

Вие тука ще се наслушате на исторически подаци кога са родени, къде са родени, кой им е бил баща, как са работели и къде са просвещавали и това е сека година децата ще имат възможност да чуят. Обаче онова, което трябва децата, и мой Стефан – тука ли е? – трябва да научите, дека светите тайни в нашата света черква и вярата във възкръсналия Христ, са водили и Кирил и Методий да преведат Библията и Светото писмо, да направат първата азбука, да преведат достойните апостолни книги, на песници, и само вярата и нас, българите и било какви смущения...

Ако имате некви други програми, намерете си некое место, където тези програми да си решавате, да си ги правите там. Черквата се знае за какво е. Черквата се знае, дека ние разбираме верата, написана и на сръбски, и на български, и на старословенски и казваме ви нека онова ни биде за наука. Миналата година се обвърнах към КИЦ, община Босилеград, с един, така, доклад, където замолихме направо, да седнеме, да се договориме, да направиме, един вселовенски събор, защото словенските или българските Кирил и Методий, некои ще кажат българи, че майката е българка, а бащата срък или еди-какво си... това няма значение. Наистина може да направиме такъв вселовенски събор в с.Извор.

Мисли некой, че в Извор е така – типне некой с пръст и... За това че този храм 1834г. започва да се гради, 1836 година е завършен. Първото училище се намира ето тук, некои го наричат амбар, а то не е било амбар, а училище и първите ученици са били децата на свещениците и свещенослужителите в черквата „Св Троица” в с. Извор. Извор све до 1895 година е бил административен и верски център, целата тая област и целото Краище.

В 1895 година се прехвърля центъра в Босилеград. Значението на черквата има огромно значение, не само за българите, него за цялото Краище, западно от София, източно от Ниш, него се нарича Краище, така да, още един път пожелавам на всички добре дошли и замолявам ви просто... нямам начин да разгледам програмата, вие най-вероятно че си направите редослед. Заповядайте сега.

Св.Св. Кирил и Методий – стълбове на българският дух

Д-р Иво Янев

Като единоравни на апостолите и учители на славянските страни, *богомъдри Кириле и Методие, молете Владиката на Всички да утвърди славянските народи в православие и единомислие, да умири света и да спаси нашите души.*

Тропар на св. Кирил и Методий глас 4

Обични братя и сестри, Христос Воскресе!

В най-светлия ден от нашите родни празници сме се събрали да почетем делото на св.

Братя Кирил и Методий, на техните ученици и на всички онези, които положили живота си за духовната просвета на нашата скъпа татковина.

Кои са св. Братя? Всеки от нас знае за тях, затова няма да се разпростирам много. Те са родени в Солун, деца са на висшия византийски военачалник, друнгария Лъв - помощник управител на Солунска област, и на жена му Мария. Нашите първосветители израстват като духовни стълбове и най-начетени хора в Империята. Но това ли ги остави завинаги в паметта на нашия народ, техните политически мисии ли, или великия монашески подвиг, на който са се посветили. Не! Едно единствено нещо ги увековечава в българската памет, е именно – създаването на българската писменост и култура и нейното възрастване през вековете и до наши дни. Чрез тях християнската просвета и духовност укрепя българския дух през времето на робство. Тогава, когато мрачното политическо и духовно иго разстила своя черен плащ над българския народ, единствено Православната църква и славянската писменост и култура го пази от приспиване и претопяване. Родната ни история ни дава обилни доказателства за това. Кирилметодиевският дух и дело се запазват в манастирите, в малките храмове и в килийните училища. Тук живата българска реч не заглъхва. Тук се благовести, служи, чете и пише на роден език. Тук се пали огънят на свободата с буквите и духа на славянските първоучители. Тоя дух колосите като св. Климент (840-916), св. патриарх Евтимий Търновски (1325-1403) предават на вековете силен, несломим, защото е дух, закърмен от Евангелието на Богочовека Христос.

В епохата на националното Възраждане, делото на св. Кирил и Методий придобива нов смисъл. Осъзнаването на националната значимост на българската история става през този период главен духовен стимул за развитие на общественото съзнание. В „История славянобългарская“ (1762 г.) преп. Паисий Хилендарски (1722-1773) изтъква огромното значение на духовната култура за националното самочувствие на българския народ. Тя е за него всичко – национална гордост, съзнание за народностно единение, та дори и малко самочувствие пред другите народи: „Че и ний сме дали нещо на света и на вси словене книга да четат“. В атмосферата на църковната борба българската народност на св. Кирил и Методий става горд знак за правото на служение на роден език

Така денят, в който Църквата почита паметта на св. Кирил и Методий, се превръща от църковен и в общонароден празник. Само няколко години след първото му честване през 1853 г. денят 11/24 май се празнува повсе-

местно из българските земи. Затова свидетелстват десетките запазени в предосвобожденския печат дописки от над тридесет селища, в които живеят българи. Този ден се празнува в българската църква „Св. Стефан“ в Цариград, в църквата в гр. Калофер, още през 1851 г. Пловдивското училище получава името на св. Кирил и Методий и празнува на 11 май като патронен празник. Всеки българин, между звъна на камбаните и ученическата глъчка, сред звучащото отвсякъде „Върви, народе възродени“, където и да е, ще се потопи непременно в сладостното чувство на своето детство.

Но днес ние осъзнаваме ли, какво именно празнуваме на този ден. Осъзнаваме ли, че празнуваме не само паметта на славянските първоучители, ние честваме причината за нашето народностно българско и християнско самосъзнание, причината все още да съществуваме като род и език. Св. Братя и техните следовници обединиха в едно цяло християнското и българското народно самосъзнание и създадоха мощта и единството на нашия народ. Затова този народ не се подаде на вековните робства и опити за асимилации от страна на различните окупатори. Затова този народ продължи и продължава да съществува, да твори и възраства духовно и народностно, независимо къде живее, под чия опека е и кой го ръководи. И именно първовърховните учители са онзи духовен фар, който води нашия народ по тежкия земен път, както огнения стълб води Моисей и израилския народ из египетската пустиня цели 40 години и го изведе в Хаананската плодородна земя. Така и нас св. Братя ни водят по пътя, по който ние сега вървим. Този път не лек, но ние сме длъжни да го извървим по най-достойния начин, за да оставим на идните поколения силния български и християнски дух все така мощен и силен, какъвто е бил в гърдите на св. цар Борис (+907), цар Симеон Велики (+927), а и на йеродякон Игнатий-Васил Левски (1837-1873).

Нека и ние, които тук така светло сме се събрали, които се насладихме на това духовно тържество да помислим всеки един в себе си, дали и ние сме достойни следовници на св. братя Кирил и Методий, дали ние живеем по техните повели, дали възрастваме в християнския и народностен дух, или сме предали завета им за всенародна просвета и духовен възход и живеем само в лоното на материалността и духовборчеството.

Просветителското, възрожденското, будителското честване на този светъл празник, започнало през 1853 г., продължава и до днес и ще продължава докато я има България, докато има българин на тази земя и затова именно наричаме този ден, свидетелстващ за почитта към св. Кирил и Методий, и тяхното просветителско дело „най-българският празник“.

Забравим ли нашите празници, ще загубим всичко, градено преди нас и ще се озовем във водите на забравата.

Затова всяка година на този ден ние се прекланяме пред нашите общи Учители и всички техни наследници и труженици на просветителската духовна нива с думите на възрожденеца:

„Учители благи, закриляйте всички, които с любов просвещават и правят по-добри човеците!“

Учители пресвещени, наставлявайте и днес славяните, та с духовно прозрение да бъдем чеда на светлината!

Свети равноапостолни Кириле и Методие, осенете с благодатта на истината всички, които ви тачат като свои! Амин!“

Пресичане на сръбския възел

Подписвайки Споразумението с Косово, Сърбия и формално, след 101 години, окончателно напусна Косово. 101 години непрекъсната война, убийства, изнасилвания, палежи, арести, затвори, преселвания. И накрая, нищо. Сърбия отново тръгва от нулата. Нула като резултат от хилядолетната историческа равностметка. Въпреки заклинанията, че никога няма да признае независимостта на Косово, Резолюцията 1244 и Споразумението означават именно това – признаване на независимостта. Освен че е подписано, споразумението трябва и да се приложи на практика, а това никак няма да бъде лесно.

Времето ще покаже дали с това приключи процесът на разпадането на бивша Югославия. Въпреки че обществените и исторически процеси са трудно предсказуеми, едно е сигурно – проектът Велика Сърбия, така както го беше начертал Гарашанин – създаване на пространна, доминираща на Балканиите държава, с окупация на

чужди територии и асимилация на чужди народи и малцинства, претърпя пълен исторически провал. На сръбските политици, историци и интелектуалци не им остава нищо друго освен да преосмислят последните два века, да дадат отговор на въпроса струваше ли си цената с която сръбския народ плати илюзиите на своите управници, да си признаят поражението и да потърсят изход от ситуацията съгласно новите геополитически реалности.

Подписвайки Споразумението Сърбия се прости и с последната си илюзия, че трябва да издържи още малко, докато международните обстоятелства се променят в нейна полза така, че тя да се завърне на Косово на бял кон. С това Споразумение, Сърбия се видя принудена да остави едно значително сръбско малцинство на територията на новосъздадената албанска държава. Същата онази Сърбия която като победителка в Първата световна война отнемаше етнически чисти български територии в Западните покрайнини и Македония и в продължение на един век провеждаше жестока сръбизаторска политика върху тях, в днешни дни се видя принудена да отстъпи „сърцето на Сърбия” и „святата сръбска земя” на новата албанска държава Косово!

Историческо възмездие, все пак, има. То не е далеч от библейските истини. Възмездие има и в това, че Споразумението с Косово трябваше да подпишат именно представителите на великосръбската националистическа идеология Александър Вучич и Ивица Дачич, които с поведението си през последните две десетилетия, предизвикаха независимостта на Косово и доведоха Сърбия в безизходно положение. Днес те са изправени пред собствените си националистически екстремисти които самите те създаваха, възпитаваха и плащаха провеждайки своята радикална политика. Сега трябва да положат усилия за да ги омиротворят и „европеизират”. Факти не им липсват, но все пак ще им бъде много трудно. Особено с консервативният национален елит – Сръбската православна църква, членовете на Сръбската академия на науките и изкуствата, някои интелектуалци и медии и пр.

Партийният лидер на действащия босилеградски кмет Владимир Захариєв, д-р Воислав Кошуница, използвайки

реториката на последователите на Шешел, веднага обвини сръбските власти за „предателство на държавните и национални интереси” и капитулация пред Брюксел, Вашингтон и Прищина. Въпреки тия националистически крясъци, голяма част от сръбската общественост прие Споразумението с примирение и чувство за реализъм. Това чувство не е от вчера – повече от половин век сръбите масово се изселваха от Косово. След стодневната война сръбските войници и полицаи с песен и повдигнати три пръста напусаха Косово, радвайки се че го напускат завинаги и че са живи. Никой не искаше да загине за лъжливата политика на Милошевич, за цар Лазар и за Газиместан. Повечето сърби осъзнават, че Косово отдавна вече не е онова митично поле от 1389 година на което препускат сръбските юнаци срещу султан Мурад, така красноречиво описани в песните на слепия гуслар Филип Вишнич. Днес реалността е друга. На Косово живеят два милиона албанци

които няма как да се интегрират в такава еднонационална държава каквато Сърбия очевидно иска да стане. Защото, ако Сърбия искаше да интегрира Косово, албанските партии трябваше да влезнат в Сръбския парламент и равноправно да участват в управлението на Сърбия. Можете ли да си представите Сърбия с албанец сръбски премиер или министър на външните работи? Аз не мога. Пък и кой нормален сърбин иска вече да живее с албанците които със сегашната раждаемост за двайсетина години биха стигнали до предградията на Белград?

Със Споразумението и Сърбия и Косово за първи път си отварят пътя за членство в Европейския съюз. Не заради това, че сърбите осъзнават и се възхищават от европейските ценности, а просто защото нямат друг изход – икономическата ситуация е толкова зле, че и Сърбия и Косово могат да разчитат само на европейските фондове. Каквото и да означава това. Друго решение няма. Въпреки че сръбските политици много добре си знаят, че Европа отдавна вече не е чувал с пари. Преди последната си среща с Хашим Тачи в Брюксел, сръбския премиер Ивица Дачич направи още един опит да намери друг изход в Москва. Не е много ясно какво са му казали там, но фактът, че той веднага след завръщането си подписа Споразумението с Косово в Брюксел подсказва, че Сърбия вече не може да разчита на „майчица Русия” както това се надяваха сръбските радикали и социалисти. В тази басня още вярват само ония които живеят с представите си от миналото и не искат да разберат ролята и мястото на Русия в съвременния свят.

И така, сръбските управници на международен план играят ролята на „европейци”. На вътрешен се усилива политиката на насилието което не позволява вътре в страната да се оформи критически поглед върху нещата. След разпадането на Демократичната партия, Сърбия отново, 12 години след Милошевич е застрашена от авторитарна власт и неприкосновен лидер. Знаем колко опасно може да бъде това за нашето бъдеще.

„Предложението на Декларацията за защита на конституционните и законови права на Автономната покрайнина Войводина” което гласува парламентът на Войводина,

предизвика истинска политическа истерия в Белград. Управляващата Сръбска прогресивна партия и нейните националистически отряди „Наши“, „Образ“, „Двери“ тази пролет отново се опитаха да демонстрират сръбски бабаитлък в Нови Сад вероятно с цел да предотвратят „Войводинската пролет“ за която все повече се говори. Десетилетните нерешени проблеми между Белград и Нови Сад все повече се разгарят и независимо от партиите на власт, отново се връщат на дневен ред. Финансовите средства които Войводина внася в сръбския бюджет са в пъти повече от това което Правителството на Сърбия връща в бюджета на Войводина. Освен това, сръбското правителство все повече се опитва да посяга към имуществото на Войводина и да нарушава собствената си конституция и законите които сама е гласувала по отношение на Войводина. Гражданите на Войводина смятат, че автономията на Войводина е застрашена. Липсата на диалог между Белград и Нови Сад за цивилизовано решаване на проблемите дава шансове на ония които на сръбския национализъм противопоставят войводинския национализъм. Призивите за „Република Войводина“, острите дискусии в Парламента на Войводина, изказванията на независимите медии и интелектуалци показват, че във Войводина все по-силно духат ветровете на промените.

На фона на тия вълнения, представителите на българските организации в Сърбия изглеждат като че ли едва-едва пробудени от сън. Политически проспаните десетилетия в които българското малцинство не успя да осъзнае и дефинира своите политически цели в държавата, а неговите политически представители се превърнаха в патерица на белградските политически централи, днес, когато Сърбия се кандидатира за членка на Европейския съюз, отваря една широко зееща дупка. Въпросът какво точно искаме, и какво трябва да се направи за да се осигури екзистенцията и националната и културна идентичност на българското национално малцинство в Сърбия, става все по-настойчив, а отговорът трябва да го дадем самите ние.

Необходимостта от единство на българското малцинство бе поставена и при посещението на българския външен министър Николай Младенов в Белград. На срещата с представителите на българските организации в Белград отново бе поставена необходимостта от политическа платформа на българското национално малцинство която да бъде взета предвид при подписването на предстоящото споразумение за добросъседство между България и Сърбия. Пропуснатите години, пропуснатите обществени дебати по проблемите на малцинството, антибългарската истерия и активните мероприятия на специалните служби срещу представителите на критичната интелигенция и българските организации през последните две десетилетия, днес дават своите горчиви плодове. Празнотата е голяма. Трябва да се осъзнае този пропуск, да се признаят грешките и да се действа спешно за да се систематизират познанията които сме натрупали в миналото и особено през последните две десетилетия. Разбира се, на разположение е и европейската практика. В Европа има над 250 еврорегиони в които проблемите на малцинствата живеещи на границите между европейските държави са решени. И са решени благодарение на това, че европейските страни споделят общи ценности за правата на човека и на малцинствата. Икономическата изостаналост на определени райони за сметка на други вече не е средство за провеждане на политика. Напротив, равномерното икономическо развитие и правата на човека са ключови за европейските държави. Ако Сърбия, България и ние се стремим да живеем в този свят трябва да изучим и приемем неговите правила като свой стил на поведение.

Иван Николов

Регистрираните нарушения

През 2012 година, Българският Културно-информационен център в Босилеград продължи да поддържа и развива установената през последните 15 практика с подкрепа на българските държавни институции, обществени организации и културни дейци да развива динамична културна, информационна и обществена дейност в няколко основни направления, вследствие на която българското културно и информационно присъствие почти изцяло завладя територията на Босилеградска община с тенденция постепенно да се разпространява на запад.

Концерти с български изпълнители, изложби, провеждане на детски Великденски фестивал, литературни четения, екскурзии по повод значителни празници или забележителни дати и юбилеи от българската национална история и култура, контакти и посещения на българските общности в Украйна и Молдова, издаване на списание „Бюлетин“, кандидат-студентски кампании, подготовки за кандидат-студентски изпити, придобиване на българско гражданство, редовни гостувания по различни културни и спортни поводи на българи от Босилеград в България, изяви по българските медии, сътрудничество и работа с неправителствения сектор в България и Сърбия, съвместна работа с групата на българските евродепутати в Европейския парламент.

Туристическите посещения от България през последните две години зачестиха, така че Босилеград през тази година е имал около 4 000 посещения от България. Друг е въпросът, че градът се намира в много окаяно състояние и няма какво да предложи като туристическа услуга.

Сътрудничество и непрекъснатите контакти на КИЦ-а с Народното събрание, Министерството на външните работи, Министерството на младежта и науката, Министерството на културата, почти всички български университети и професионални гимназии в Кюстендил, Дупница, Благоевград, Перник и София, с известни представители на българската наука и култура, е относително стабилно въпреки непрекъснатите опити за припокриване или дублиране на дейностите на КИЦ-а от страна на общинските власти в Босилеград, които, меко казано, имат доста неясно становище по отношение на все по-динамичните процеси на ребългаризация в Западните покрайнини. Това беше и причина за затягане и изостряне на отношенията между КИЦ-а и община Босилеград. Принципно, ние не можем да се обявим срещу политиката на сближаване и сътрудничество на община Босилеград с българските държавни власти и организации. Даже бихме го отчели като сериозен напредък от страна на общинските власти ако това не засягаше дейността и интересите на КИЦ-а

Сътрудничество на КИЦ „Босилеград“ с групата на българските евродепутати Андрей Ковачев, Станимир Илчев, Евгени Кирилов и Ивайло Калфин в Европейския парламент доведе до първите дебати в Европарламента за положението и правата на българското малцинство в Сърбия на 28 март т.г. и съответните препоръки на Европейския парламент към Сърбия за цялостно решаване на проблемите на малцинствата, в това число и на българското. Считаме за сериозен напредък, че определени аспекти от проблемите на българското малцинство залегнаха в Доклада за напредъка на Сърбия за членство в ЕС особено що се касае за препоръките за спазването на правата на малцинствата в областта на образованието, правата на чо-

на правата на българите от януари до октомври 2012г.

века и либерализацията или откриването на нови ГКПП по границата с България.

Културно-информационния център „Босилеград“ през тази година безрезултатно аплицираше по програмите за Трансгранично сътрудничество България – Сърбия, но затова пък успешно реализира един съвместен проект по същата програма с партньорите община Трекляно, община Босилеград и водещ партньор Лесотехническият университет в София. Като цяло се наблюдава една доста подозрителна тенденция проектите за трансгранично сътрудничество да прескачат общините с българско население и да се спират по-навътре в Сърбия. Необходим е сериозен натиск от страна

на българските държавни институции и неправителствения сектор да се преодолее този проблем и създадат предпоставки за използване на европейските предприемачески фондове и проектите за трансгранично сътрудничество.

В областта на научното изследване и обсъждане на положението на Западните покрайнини след разпадането на бивша Югославия все повече се затвърждава убеждението, че Западните покрайнини са част от югославията, че са продукт на геополитическите отношения на Великите сили през 20 век и че разпадането на тия отношения и развитието на европейските интеграционни процеси налага необходимостта от преосмислянето на съдбата на Западните покрайнини съгласно новите условия. На страниците на „Бюлетина“, на I и II научна конференция за Западните покрайнини както и на някои други конференции организирани по този повод в научните кръгове на БАНИ, се обсъждаха всичките възможни начини за решаване на този проблем с цел да се опази това българско население и да му се създадат нормални условия за живот – от висок степен на автономия, съвместно управление (кондоминиум) с участието на Словения и Хърватия като страни наследнички на бивша Югославия, до ревизия на Ньойския договор. Този дебат вероятно ще продължи в научното и информационно пространство, но на практика това е изключително сложен проблем който пряко зависи от развитието на политическите процеси най-много в самата Сърбия, а след това и в България и особено в Европа.

Положението на българското малцинство и свързаните с това нарушения на правата на човека, и дейностите на КИЦ-а бяха подобаващо отразени в медийното пространство, както в България така и в чужбина, но не и в самата Сърбия. Това се дължи не само на медийното затъмнение, но и на липсата на журналистически капацитети които подходящо и навременно да отразяват събитията.

През последната година в Босилеградската част на Западните покрайнини регистрирахме повишение по интензитет и тежест на сръбски националистически реакции и провокации с цел оказване на натиск и сплашване на активистите на българските организации, особено на КИЦ-а и Демократичния съюз на българите и на граждани с ясно изразено българско национално самочувствие.

Една от най-големите провокации е опита за преименуване на църквата св. Йоан Рилски Чудотворец на „Преподобни Йован Рилски“ от страна на епископа на Вранската епархия на Сръбската православна църква през август тази година. Единствената реакция и отказ за присъствие на

освещаването по този повод отново дойде от страна на КИЦ-а.

Регистрирани са и проследени на Европейската комисия и на групата на българските евродепутати в Европейския парламент следните провокативни действия на сръбските власти срещу българи и български организации до октомври 2012г.

18.02.2012г.

По повод традиционното полагане на венци и цветя пред паметникът на Левски, община Босилеград която се управлява от великъръбската, антиевропейска и антибългарска партия на д-р Войслав Кошунница, организира паралелно полагане на венци и цветя пред паметника на Левски което доведе до разделение и конфузия както сред местното население така и сред институциите които подкрепяха това събитие.

06.04.2012г.

При превозването на подаръци за Великденския фестивал организиран от КИЦ „Босилеград“ Димитър А. Димитров от Босилеград е бил принуден от сръбски митничар да се откаже в полза на сръбската държава от един телевизор за детска стая на стойност от 60 евро предназначен за Първа награда на дете победител на Великденския фестивал.

24. 04. 2012г.

Общинската избирателна комисия в Босилеград отхвърли иска на Демократичния съюз на българите да му бъде признат статут на малцинствена партия за изборите на 06. 05. 2012г. Жалбите на Демократичния съюз на българите пред Общинската избирателна комисия и пред Административния съд в Лесковац бяха отхвърлени и поради това и множество натисци и закани срещу кандидатите за общински съветници от листата на Демократичния съюз на българите, той загуби изборите и изпадна от общинското управление в което имаше двама общински съветници.

24.04. 2012г.

По повод отбелязването на 24 май – Ден на българската култура и на славянската писменост в с. Извор в църквата „Св. Троица”, Владиката Врански Пахомий организира паралелно отбелязване на „Св. Кирил и Методий” и заяви по радио Босилеград, че влизането на представители на Културно-информационният център „Босилеград” и гости от България в църквата представлява „навлизане в чужд имот”.

15. 06. 2012г.

Кметът на Босилеград се намесва в работата на неправителствения сектор, като дублира работещ проект за подготовка на кандидатстудентски изпити по български език и история за кандидатстване на университетите в България който се провежда от Културно-информационния център „Босилеград” и пренасочва кандидатстудентите към общината.

22. 07. 2012г.

На гранично-пропускателния пункт „Рибарци – Олтоманци” е върнат обратно в България автобус на българска фирма „Автобусен транспорт в страната и чужбина ЕДИ – Дупница” въпреки че е имал всички необходими документи за международен транспорт на пътници. Автобусът е трябвало да вземе пътници от Босилеград тръгнали на лекуване със слънчеви бани на българското Черноморие. Пътниците, сред които е имало тежко болни и инвалиди, възрастни и малки деца, са извозвани до сръбската граница, след което са минавали пеша сръбската и българската митница носейки багажа си до автобуса който ги е чакал на българска територия.

01.08. 2012г.

Отново е спрял автобус на фирмата „Автобусен транспорт в страната и чужбина ЕДИ – Дупница” на ГПП „Рибарци – Олтоманци” който е върнал обратно пътниците от българското Черноморие отпътували на 22. 07. 2012г. и е трябвало да вземе втора група от 50 деца от Босилеград които са пътували на летна почивка под патронажа на Народното събрание на Р България. Завръщащите се пътници и отиващите деца отново са били принудени да минават границата пеша носейки куфари със себе си.

13. 08. 2012г.

След повечекратни опити общинската власт, Общинската дирекция за строителни площи и пътища и Електро-разпределителното предприятие в Босилеград отказват да приключат на мрежата за улично осветление инсталацията за осветляване на паметника на Левски след реновирането му.

31. 08. 2012г.

В село Паралово, Босилеградско, Владиката Врански Пахомий осветява църквата наречена на името на българския светец покровител на българите „Св. Иван Рилски Чудотворец” като при това променя името ѝ на „Преподобни Йован Рилски” с цел сърби-зирането ѝ. Църквата изцяло е построена с дарения от Р България.

08. 09. 2012г.

Пред партизанската чешма в Босилеград, представители на Съюза на бойците, на пенсионерската организация и община Босилеград полагат венци и цветя по повод

„8 септември – Ден на освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация”. Това е поредната анти-българска провокация въпреки че в Босилеград население-то е изцяло българско.

20. 09. 2012г.

На председателят на Демократичния съюз на българите Драголюб Иванчов като частно лице и като отговорно юридическо лице е връчена присъда от Съда по нарушение който на първа инстанция го осъжда на парична глоба от 500 евро по обвинение на Полицейско управление Босилеград защото по време на протестен митинг в Босилеград на 27. 11. 2010г. не бил изтъкнал държавното знаме на Сърбия. Полицията се позовава на несъществуващият „Закон за използването на герба, знамето и химна на СФРЮ и името и образа на Президента на Републиката Йосип Броз Тито”.

21. 09. 2012г.

Председателят на Културно-информационния център „Босилеград” като частно и като отговорно юридическо лице е осъден на първа инстанция на четири парични глоби на обща сума 1 000 евро по две дела: защото при отбелязването на Националния празник на България 3 март на 03. 03. 2011г. в двора на КИЦ-а е сложил българското знаме а не е сложил сръбското и защото на 07.11. 2010 при отбелязването на Деня на Западните покрайнини е провел закрито заседание в помещенията на КИЦ-а а не е подал заявка в полицията.

Заклучение

В докладния период в Босилеградската част от Западните покрайнини продължават антибългарските настроения от страна на властите и натискът срещу лидерите на българските организации. Легалните искания от страна на българското малцинство да се спазват признатите му със сръбската конституция и международните документи човешки и малцинствени права, от сръбска страна продължават да се разглеждат като „сепаратизъм”, стремеж към „присъединяване” към България и „застрашаване на суверенитета на Сърбия”.

В сферата на образованието продължават неформалните натисци от страна на местната и просветната власт срещу обучението на български език. Родителите които искат децата им да се учат на български език са подложени на тежки изпитания във всекидневния си живот, а самото обучение в паралелките на български език се провежда с огромни затруднения защото Сръбското просветно министерство не разрешава внос на учебници от България и не иска да преведе сръбските учебници на български език. Учениците които учат на български са обект на осмиване и натиск.

Продължава икономическият спад и изолацията на района от България.

Сред младите се наблюдават силни миграционни процеси към България.

Демократизацията на политическия живот е спряла поради политически натиск срещу медиите и журналисти. В сравнение с миналогодишния докладен период се забелязва засилване на позициите на консервативните великосръбски, антибългарски и антиевропейски партии на местно равнище за сметка на малцинствените и проевропейските.

КИЦ хроника

На 31 август 2012, в с. Паралово, Босилеградско, в присъствието на миряни, свещеници, кмета на Босилеград Владимир Захариев, представители на българското Посолство в Белград и Дирекцията по вероизповедания към Министерски съвет на Р България, владиката Врански Пахомий освети църквата „Свети Иван Рилски Чудотворец“ – три години след нейното изграждане.

Въпреки че църквата на най-големия български светец почти изцяло бе построена със средствата на Дирекцията по вероизповедания към Министерски съвет на Р България, владиката Врански Пахомий и Църковнообщинският съвет на Църковна община Босилеград промениха името на църквата посветена на най-големия български светец „Свети Иван Рилски Чудотворец“ на „Преподобни Йован Рилски“, измествайки при това неговото отбелязване от 19 октомври на 31 август.

Изхождайки от разпоредбите на Конституцията на Сърбия с които се гарантират правата на националните малцинства, включително и религиозните, ние изразяваме несъгласието си със сърбизирането на името на най-големия български светец „Свети Иван Рилски Чудотворец“ на „Преподобни Йован Рилски“ защото това е класически асимилационен похват и защото имена не се превеждат. Неделима част от българската идентичност са и имената на българските светци. Желанието на ктиторите и строителите на Църквата в с. Паралово беше тя да бъде посветена на „Свети Иван Рилски Чудотворец“. С това владиката Пахомий наруши разпоредбите на Конституцията на Р Сърбия с които се гарантират националните и религиозни права на малцинствата: член 21, 49, 76 и 79.

Освен това, Празника на „Свети Иван Рилски Чудотворец“ по каноните на Българската Православна Църква е на 19 октомври, а по Сръбската Православна Църква – на 31 август. В това ние виждаме желанието на Сръбската православна църква, освен богослужение на сръбски език, да ни наложи и сърбизиране на празника на най-големия български светец. Българското малцинство в Западните Покрайнини, намиращо се по независими от него причини в Р Сърбия, желае да слави Бог на майчиния си език – българският език, а не на език, който ни е наложен от силите на Антантата.

Това е и препоръката на Европейските депутати, която бе изразена на 28 март т.г. в Европейският Парламент в дебатите за напредъка на Сърбия за членство в ЕС, и грубо нарушение на член 18 от Всеобщата декларация за защита правата на Човека, както и Член 10 от Хартата на основните права на Европейския съюз.

Въпреки кандидатурата на Сърбия за членство в ЕС, Културно-информационния център „Босилеград“ изразява безпокойствието си и огорчението от продължаващата политика на нарушаване на правата на българското малцинство

в Западните покрайнини със същите асимилационни методи и засилена динамика.

ДЕКЛАРАЦИЯ

На 29 септември 2012 г. се навършиха 140 години от обявяването на схизмата над българския народ, извън границите на Богохранимата Българска държава.

Ние сме дълбоко огорчени, че нито един български политик и нито един български духовник не намериха за нужно на тази годишнина да ни попитат можем ли да славим Бог на майчиния ни език? Нито един от тях не се замисли, защо Западните Български покрайнини днес се намират в Република Сърбия, след като са дадени на Сръбско Хърватско Словенската Държава, респ. на Хърватска и Словения?

Ние сме дълбоко огорчени от Висшия клир на Българската Православна църква, който ни остави в пълно забвение вече 140 години.

Ние, схизматиците, бихме искали да припомним на клира на БПЦ, какво е разпоредил Бог на презвитерите.

1. Петрова, глава 5, стихове 2 и 3.
2. Пазете Божието стадо, което е между вас; надзиравайте го, не с принуждение, а драговошно, като за Бога; нито за гнусна печалба, но с усърдие;
3. Нито като господарувате над паството, което ви се поверява, а като показвате пример на стадото.

От примерите, които ни показвате, ние стигнахме до разорени, ограбени и пустеещи църкви каквато е църквата „Св. Троица“ в с. Извор, Босилеградско от която са откраднати безценни за нас икони - дело на Димитър Зограф, по-голям брат и учител на Захарий Зограф, богослужение на чужд за нас език, безверие, сърбизиране на името на най-големия български светец „Св. Иван Рилски Чудотворец“ на „Преподобни Йован Рилски“. Пред очите на Висшия клир на Българската православна църква, над сто хиляди българи в Западните покрайнини са подложени на „превъзпитание“ на Сръбската православна църква която превръща вярата ни в Бога в средство за политическа доминация.

„Истината ще ви направи свободни“. (Ев.Йоан 8:32).

За пореден път напомняме на българските духовници и политици тази горчива истина.

В Първата половина на 19 век започва Българското Национално Възраждане. През 1870 г. българите се отделят от гърците като учредяват автономна Българската Екзархия със Султански ферман / Ираде / от 28 февруари 1870 г.

На 11 май 1872 г., празника на Св. Св. Кирил и Методий, екзарх Антим I в съслужение с трима владци отслужил тържествена служба във Фенер, в края на която прочел акт, с който се провъзгласява възобновението на Автокефалността на Българската православна църква.

Раздразнени от успеха на българското църковно дело, гръцките духовници още на 13 май 1872 г. свикали Патриаршески събор в Цариград, на който екзарх Антим I бил низвергнат, митрополитите Панарет Пловдивски и Иларион Ловчански афоресани (отлъчени от църквата), а Иларион Макариополски бил предаден на вечна анатема и на огнена геена. Но след като видяла, че това изобщо не смутило българските църковни дейци, Цариградската патриаршия подготвила и свикала на 29 август 1872 г. голям гръцки църковен събор, който на 16 септември /стар стил, отговарящ на 29 септември по Григорианския календар/ с. г. провъзгласил Българската църква и българския народ за схизматични.

В края на Първата световна война на 9 ноември 1918 г. с Женевската декларация е образувана нова държава от Хърватия, Словения - „Сръбско Хърватско Словенска Държава” /СХСД/, наречена още Югославия. Сърбия след два месеца се отделя от СХСД и не е признала съществуването ѝ. На тази държава с Ньойския договор /препотвърдени покъсно и с Парижкия договор/ са дадени Западните Български Покрайнини.

Ньойския договор няма клаузи за отнасящи се за църквата и религията.

Но Хърватска и Словения поемат ангажимент пред ОН /бъдещото ООН / да съблюдават религиозните права на българите в СХСД.

Схизмата в Българската Екзархия продължава до 22 февруари 1945 г. На 19 февруари 1945 г. В Протокол от Вселенската Патриаршия четем:

„Светейшият Синод на Българската Православна Църква със свои писма до Вселенския Патриарх да заяви, че тъгувайки за раздялата, която съществува в каноническите отношения на Православната Българска Църква с Вселенската Патриаршия, желае щото:

Да се вдигне осъждането на Българската Църква, поради известните причини, според което осъждане някои от нейните архиереи се лишиха от чина си, а останалия български клир и НАРОД се отвиха чужди на Едната Света наша Православна Църква;”

Тук съвсем ясно се разбира, че схизмата е не само срещу Българската църква, но и срещу българския народ!

На 22 февруари е издаден Томос за сваляне на схизмата от Вселенската Патриаршия.

„Затова, когато Църквата в границите на богохранимата Българска държава, която свише и искони е била свързана с нашата Св. Велика Цариградска Църква чрез особени духовни връзки и дълги векове е оставала под непосредствената каноническа зависимост от нашия Светейши Апостолски и Патриаршески Вселенски Престол, помоли с горещо писмо да бъде причислена към сонма на останалите Православни Автокефални Църкви, ...”

Тук ясно се вижда, че схизмата е премахната само в границите на богохранимата българска държава, т.е. не е премахната от схизмата от българския народ в Западните покрайнини, Македония и Тракия.

Така диоцезът на Българската църква е свит само в държавните граници и хиляди българи остават схизматични. Ние, българите от Западните покрайнини за втори път след Ньой ставаме разменна монета. Оставаме под схизма /до сега 140 години/, за да може схизмата над българския народ и Българската Екзархия в Богохранимата Българска държава да отпадна.

Нашите страдания, жертви и изкушения са вградени в борбата за Автокефална Българската православна църква и за свободна и независима българска държава. Днес, когато имаме Автокефална Българска православна църква и свободна и независима българска държава, ние очакваме от тях да изпълнят Божията воля и волята на българския народ, да

отстояват правото ни да славим Бога на своя майчин език и правото ни на свободен и достоен живот.

Трябва ли тогава да се питаме, защо Бог прати разкола в БПЦ?

Обвинение срещу Драголюб Иванчов

Съдът по нарушенията във Враня е повдигнал ново обвинение срещу председателя на Демократичния съюз на българите Драголюб Иванчов, за това, че на 3 март 2012г. от 13,00 до 20,00 часа, по повод Деня на Освобождението на България от турско робство, на балкона на сградата на Културно-информационния център е изтъкнал знамето на Република България, с което е направил нарушение на чл. 41. ал. 1. т. 3 от Закона за формата и употребата на герба, знамето и химна на Република Сърбия.

Обвинението е повдигнато по преписката образувана от командира на полицията в Босилеград Новица Стоянов. Това е четвърто поредно обвинение срещу Драголюб Иванчов за издигане на български знамена в Босилеград по повод отбелязване на български национални празници и годишнини от подписването на Ньойския договор.

Драголюб Иванчов каза, че: „обвинението е повдигнато с цел сплашване и оказване на натиск върху Демократичния съюз на българите като партия на българското национално малцинство която се бори за опазване на националната идентичност на българите в Западните покрайнини. Българското знаме е част от нашата българска идентичност, а Денят на Освобождението на България от турско робство е от решаващо историческо значение не само за България, но и за Сърбия и целите Балкани. С този акт сръбската държава не само иска да унищожи в корени всяка помисъл за свобода и национално и човешко достойнство на българите в Западните покрайнини, но и да унищожи Демократичния съюз на българите като легална и легитимна партия на българите, която, както е известно, даже не бе допусната на местните избори през май 2012 година и по този начин, след 4 години бе изхвърлена от общинското управление в Босилеград. Нито една институция в Сърбия тогава не застана в защита на Демократичния съюз на българите от своеволието на Общинската избирателна комисия в Босилеград”.

Общината не поддържа паметника на Левски

Паметникът на Левски в Босилеград бе повдигнат през 2005 година с надчовешки усилия в екстремни зимни условия и рекордни срокове, поради което остана частично недовършен. Въпреки това, той си остана най-голямото постижение символизиращо националното движение на българите в Западните покрайнини.

Паметникът на Левски се наложи като място за поклонение и отбелязване на значителни дати от българската история. Непрекъснато се посещава от държавници, представители на държавни институции, организации, гости, туристи и многобройни граждани. С времето прерасна в най-голямата забележителност с която Босилеград се прочу и всеки който дойде тук, иска да го посети.

Кмета на общината Владимир Захариев в продължение на 8 години, не направи нищо да уреди площадката и повърхността около паметника, въпреки че в своите изказвания пред български политици и журналисти често се представяше за голям българин, дебело подчертавайки именно „заслугата” си за откриването на паметника на Левски и ползвайки значителни политически дивиденди в България от това. Благодарение и на този паметник, вратите на Военно-медицинска академия, Държавната агенция за българите в чужбина, Министерството на правосъдието и Министер-

ството на образованието се отвори за община Босилеград.

През това време, паметникът на Левски обрастваше в плевели и бурени, бордюрите около него се разпадаха, наблизо се хвърляха битови отпадъци а повърхността около него се използваше за паркиране на коли, което бе крайно неуважително и оскърбително към паметта на Левски.

Взмутен от това, Димитър Димитров Треперски в началото на месец юли тази година, реши със собствени средства и труд да уреди площадката пред паметника на Левски. В продължение на почти два месеца, той работи на екстремни 40-градусови горещини и направи ограда, осветителна инсталация и тревна повърхност около паметника. Паметникът получи много по-приветлив вид, но вместо благодарност и признание, Димитър Димитров се сблъска със сериозна административна обструкция.

КИЦ „Босилеград“ с писмо № 21/12 от 13. 07. 2012г се обърна към ПП Дирекция за строителни площи и пътища, с което поиска съгласие осветителните лампи около паметника на Левски да бъдат приключени на градската мрежа за улично осветление. След почти два месеца, с писмо № 692/12 от 04.09. 2012г., Дирекцията отговори, че затова е необходимо да се обърнем към общината и Електроразпределителното предприятие в Босилеград.

В Електроразпределителното настояваха за редица документи и такси които само общината може да издаде. Отчаян от сложната административна процедура, Димитър Димитров поиска сам да поеме разноските за осветлението на паметника, но затова пък не може да предостави необходимите документи, защото паметникът е общинска собственост. Така разкарването и унижаването от врата на врата продължава почти два месеца. През това време, паметникът на Левски подължава да е на тъмно.

Недостойното отношение на кмета на общината Владимир Захариев към паметника на Левски, отразява не само липсата на всякакви културни, естетически и политически разбирания от страна на местната власт за името и делото на Левски, но и продължаващото вражеско отношение към почитателите и последователите на Левски.

КИЦ „Босилеград“ смята, че не само е недопустимо българите да се отнасят по такъв начин към паметта на Левски, но и че е недопустимо Р Сърбия като кандидат за членство в ЕС и съсед на България да се отнася по такъв начин към Апостола на свободата.

Припомняме, че през 2010г., тогавашният сръбски премиер Мирко Цветкович в знак на извинение за забраната за отбелязването на гибелната дата на Левски в Босилеград, заедно с премиера на България Бойко Борисов поднесе цветя пред паметника на Левски в София.

Крайно време е кметът на Босилеград и член на консервативната великосръбска, националистическа, антиевропейска, антибългарска и проруска партия на д-р Войслав Кошуница да си припомни този случай и да си извади поука от него.

Присъда срещу КИЦ - Босилеград

Съдът по нарушенията във Врания, Р Сърбия, със съдия Драган Станкович, с присъди 2/Пр.№ 6399/2011 и 2/Пр.№ 3862/2011, на първа инстанция осъди без изслушване Културно-информационния център на българското национално малцинство „Босилеград“ (КИЦ) като отговорно-правно лице и Иван Николов председател на Културно-информационния център на българското национално малцинство представящо правно лице, на четири глоби на обща сума от 112 000 динара (около 1 000 евро). Присъдите са произнесени по обвинение на Полицейското управление в Босилеград и неговия началник полицейски инспектор Новица Стоянов.

Едната присъда е заради това, че по повод Националния празник на Р България 3 март, на 3 март 2011г. от 09,30 до 19,30 часа, КИЦ като организатор на публично събрание, на балкона на КИЦ-а е бил изтъкнал държавното знаме на Р България, а не е изтъкнал държавното знаме на Р Сърбия.

Другата присъда е заради това, че на 07. 11. 2010 година по повод Деня на Западните покрайнини и промоцията на книгата „Железният полк“ на българския автор Тодор Димитров, КИЦ е провел публично събрание, а не е заявил в Полицейското управление в Босилеград къде ще се проведе събранието 48 часа преди това.

КИЦ смята, че и двете присъди са юридически неиздържани, с големи процесуални пропуски и нарушения, донесени само въз основа на обвиненията на Полицейското управление в Босилеград и показанията на свидетели-полицаи, без обвиняемите да са изложили своята отбрана, без утвърдени доказателства и само въз основа на свободно убеждение на съдията.

По повод Деня на Западните покрайнини на 07. 11. 2010 година КИЦ „Босилеград“ не е провеждал никакво публично събрание и не е имало нужда да подава заявка в Полицейското управление. Промоцията на книгата „Железният полк“ от автор Тодор Димитров се проведе в затворено помещение в салона на КИЦ-а, в присъствието на около 40 посетители и представители на медиите.

Още по-несъстоятелно е обвинението, че на 03.03.2011 година в периода от 09,30 до 19,30, обвиняемите са организирани публично събрание и на балкона на сградата на КИЦ-а са били изтъкнали държавното знаме на Р България, а не са изтъкнали държавното знаме на Р Сърбия. На този ден КИЦ-а също не е организирал никакво публично събрание. Нормално е, че отбелязването на Националния празник на България 3 март – Ден на освобождение на България от Турско робство, може да стане само с изтъкване на българско народно знаме, а не със сръбско. С оглед на това, че в сградата на КИЦ-а са седалищата на две български организации, съдът не е установил по безспорен начин кой точно и под какви обстоятелства евентуално е изтъкнал българското или някакво друго знаме.

Обвинението и присъдите не са насочени срещу никакви евентуални нарушения направени по време на отбелязването на 3 март и Деня на Западните покрайнини в Босилеград, а срещу отбелязването на историческите дати от българската национална история като неделима част от националната и културна идентичност на всички българи, включително и на българите в Западните покрайнини. Ако някой се чувства засегнат от отбелязването на нелицеприятните исторически истини, това си е негов личен проблем, а не проблем на засегнати държавни интереси на Р Сърбия.

КИЦ „Босилеград“ с нито едно свое действие не е поругал Р Сърбия и нейните държавни символи, за разлика от Полицейското управление в Босилеград, чиито представители редовно поругават Р България с присъствието си на полагаването на венци и цветя пред партизанската чешма в Босилеград по повод „8 септември – ден на освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“.

Полицейското управление в Босилеград не за първи път злоупотребява с правомощията си за да изпълнява политически поръчки на управляващите срещу българските организации в Сърбия, за което началника на Полицейското управление в Босилеград Новица Стоянов бе осъден на парична глоба от КИЦ „Босилеград“.

Присъдите произнесени срещу КИЦ „Босилеград“ и неговият председател ще бъдат обжалвани на втора инстанция пред Висшия съд по нарушенията в Ниш по редовна процедура.

Съобщения на ДСБ

Драголюб Иванčov

11.09.2012г.

Демократичния съюз на българите изразява остър протест срещу засилващите се политически действия от страна на управляващата Демократическа партия на Сърбия на д-р Войслав Кошунца и номинираният от нея кмет на Босилеград Владимир Захариев, която на изборите от 6 май т.г. брутално се разправи с опозицията защитаваща правата и интересите на българското малцинство.

Непризнаването на Демократическия съюз на българите като малцинствена партия на българите от страна на Общинската избирателна комисия в Босилеград със Заключение 013/2012 от 24.04.2012г., противно на всички Конституционни и законови разпоредби за правата на малцинствата, на практика доведе до изхвърляне на единствената национална и проевропейски ориентирана партия от политическата сцена на Босилеград и завръщане на крайните националистически, великосръбски, антиевропейски и комунистически партии. От тук нататък, в условия на пълна безработица и други непоносими условия за живот, е разчистен пътят към общо обезлюдяване и сърбизиране на община Босилеград.

Четири месеца след изборите, в Босилеград се редуват скандални политически действия от страна на управляващите сръбски власти, застрашаващи правата на българите гарантирани с Конституцията на Сърбия, Закона за националните малцинства, Закона за основите на основното и средно образование и други закони. В стремежа си да овладее и централизира всички лостове на властта, кметът Владимир Захариев напълно е овладял местните медии и настоява да овладее и централизира и гражданския сектор, особено КИЦ „Босилеград“.

Намесата на кметът Владимир Захариев в кандидатстудентската кампания на българските университети и дублиране на кандидатстудентските курсове по Български език и Българска история, недопускането на международен автобусен превоз на пътници тръгнащи от Босилеград на лечение със слънчеви бани в България, неразрешаване на улично осветление на паметника на Левски в Босилеград, преименуване на църквата „Свети Иван Рилски Чудотворец“ на „Преподобни Йован Рилски“, умишлено предизвиканата опасност от разпадане на паралелките по български език в ОУ „Георги Димитров“ поради липса на учебници на български език и поредното полагане на венци на партизанската чешма по повод „8 септември Ден на освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“ на която тази година имаше и венец от кмета на община Босилеград Владимир Захариев – на фона на всеобщата безработица, криза и беззаконие в Босилеград – разобличава истинския характер на великосръбската асимилационна политика която след изборите от 6 май става все по-брутална и безогледна.

Това поведение на сръбските власти коренно противоречи на духът на дебатите в Европейския парламент 28 март 2012 г. и Резолюцията на Европейския парламент от 29 март 2012 г. за процеса на европейската интеграция на Сърбия където в препоръките под точки 49-52 се говори за промяна на положението на българското малцинство в Сърбия.

22. 10.2012г.

Демократичния съюз на българите (ДСБ) приветства действията и изказванията на групата на българските евродепутати в Европейския парламент, изказването на вицепрезидента на Р България г-жа Маргарита Попова през пролетта в Босилеград, изказването на външния министър на Р България Николай Младенов за определяне на «червените линии» и принципи в отношенията със съседните страни и всички други действия и изказвания направени от страна на български държавни представители с цел защита на правата и интересите на българите в съседните страни.

Същевременно, ДСБ изразява недоумение и тревога от зачестилите напоследък оплаквания на босилеградски граждани от шателните митнически и паралелните проверки на българската гранична полиция на ГКПП „Олтоманци – Рибарци“.

По времето когато навсякъде границите се либерализират за свободно движение на хора и стоки, ГКПП „Олтоманци – Рибарци“ в сравнение с други ГКПП-та на Балканите важи за най-трудно проходимата граница.

Необходимостта от борба с престъпността и контрабандата не би трябвало да бъде причина за ежедневен тормоз и унижително равение в личния багаж на ученици, студенти, дами и мирни граждани, както и за злоупотребите с времето и търпението на пътниците при шателните и многократни проверки на колите, често пъти без протокол. Още повече, тия проверки не бива да се използват като параван за покритие на истинската контрабанда.

Все повече българи от Босилеград имат българско гражданство или уреден престой в България, притежават движими и недвижими имоти, занимават се с бизнес, отиват на училище или следват на университетите в България и все по-често им се налага да минават границата. На това ги кара и тежката икономическа криза в Босилеград която обрича хората на глад и мизерия.

Освен това, повечето граждани на Босилеград чувстват България като своя и близка страна и остават страшно разочаровани когато влизайки в България биват посрещани с подозрение, грубо полицейско поведение и нередко – с корупция. Такова поведение обезсмисля усилията на българските организации които защитават българщината и европейските ценности като алтернатива на великосръбската националистическа идеология.

Имайки предвид борбата и стремежите на българите от двете страни на границата за създаване на еврорегиони и нормализиране на всекидневните човешки и други контакти, ние очакваме българските митнически власти и органите на полицията да обслужват пътниците по начин който това трябва да прави една европейска страна, без да се засягат правата на пътниците и без да се злоупотребява с тяхното време. Недопустимо е, пътниците да губят и по цял час при многократните митнически и полицейски проверки не само на границата но и няколко километра във вътрешността на България. Още повече, че става дума и за отношение на българските държавни власти към свои сънародници зад граница. Необходимо е, на границата която разделя българи да бъдат изпращани служители, които освен добра професионална подготовка да познават и конкретната обществена ситуация от двете страни на границата.

Не е по-различно и поведението на сръбските митнически и гранични власти към българите или българските граждани които влизат в Сърбия. То също трябва да отговаря на нивото на една страна кандидатка за членство в ЕС, а не да обслужва старите идеологически стереотипи и да служи като средство за изживяване на старите националистически страсти срещу българите.

Демократичния съюз на българите за пореден път отправя призив към българското правителство да направи необходимото за да може отношението на българските митнически и гранични власти да отговаря на европейските изисквания и прокламираната политика към българите зад граница.

Същевременно, в диалог със сръбското правителство да се търсят начини за решаване на нагрупаните през миналото проблеми застрашаващи нашата национална и културна самобитност, за укрепване и насърчаване на контактите и създаване на нормални условия за живот и работа от двете страни на границата.

11.12.2012г.

Демократичния съюз на българите (ДСБ) приветства позицията на България относно европерспективата и определянето на датата за преговори за членство на Македония в ЕС.

Продължаващата антибългарска кампания в Р Македония, преследването на хора с изразено българско национално самосъзнание, фалшификациите на българската национална история и изострянето на отношенията със съседни страни, не само противоречат на общоприетите и задължителни за всички страни критерии за членство, но и застрашават Европейския съюз с внасяне на проблеми които могат да го дестабилизируют.

Имайки предвид, че българите в Западните покрайнини са жертва на същата политика както и българите в Македония, ДСБ очаква България да отправи подобно послание и към Сърбия.

Това е не само вековен морален дълг към българите в Западните покрайнини които в началото на миналия век бяха жертвани за свободата и независимостта на България, но и право и задължение на съвременна България като европейска страна да се грижи за всеки един българин където и да се намира той. От друга страна, спазването на правата на човека и особено на правата на малцинствата е условие за членството на Сърбия в ЕС и условие за изграждане на нови и честни добросъседски отношения между България и Сърбия и трайно омиротворяване на Балканите.

ДСБ очаква по време на посещението на българският външен министър Николай Младенов в Белград да бъдат поставени въпросите за преследването на лидерите на българските организации в Сърбия, правата на човека, решаването на проблемите касаещи националната идентичност и егзистенцията на българското население край границата.

12.11.2012г.

Демократичният съюз на българите внимателно следи политическите, културно-просветните, спортните, туристическите и други прояви на община Босилеград и на вас като кмет на Босилеград в Р България, особено след 2008г., както и културните прояви които, с помощта на българските държавни и обществени институции и културни дейатели, организирате в Босилеград.

Нашите анализи показват, че с тия прояви вие видимо се отклонявате от политическата програма на партията която ви издигна за кмет, сега вече безперспективната Демократическа партия на Сърбия на д-р Воислав Кошуница и все повече се доближавате към програмните цели и задачи които ние заложихме в Програмата на Демократичния съюз на българите още през 1990 година. В това ние не виждаме нищо лошо. Напротив, ние смятаме, че именно заради променящите се обстоятелства политическите и управляващите също трябва да променят мисленето и поведението си.

Ето защо, ние недоумяваме как е възможно въпреки все по-доброто сътрудничество на община Босилеград с нашите братя в Република България в областта на здравеопазването, културата, просветата, спорта и трансграничното сътрудничество, на местно ниво все още да продължават велико-сръбските и антибългарски прояви от миналото, които ни изолираха и превърнаха в икономически най-изостаналата и безперспективна община в Р Сърбия.

Недопустимо е, че при положение че Р България ни оказва такава голяма помощ в областта на здравеопазването, обучението на наши студенти и ученици, възстановяване и изграждане на нови черкви, организиране на фестивали, туристически посещения, придобиване на българско гражданство, ползване на коли с български регистрационни номера, трансгранично сътрудничество и др., на местно ниво да продължават същите ония антибългарски прояви от времето на комунизма каквато е срамното отбелязване на 8 ноември като „Ден на освобождението на Босилеград от българската фашистка окупация“!?

Недопустимо е, вие като кмет на община Босилеград който в Р България демонстрирате българско национално самосъзнание и вадите политическа полза от това, да допускате в Босилеград да се говори с езика на омразата срещу България, без да държите сметка, че България, освен че е нашата майка-Родина е европейска страна от която зависи членството на Сърбия в ЕС.

Как е възможно паметника на най-големия български национален герой в Босилеград Васил Левски четири месеца да не може да бъде осветен, а един сръбски монах три месеца след идването в Босилеград с ваша помощ успя разкошно да освети църквата „Св. Петка“ в с. Рибарци?

Имайки предвид целите и задачите на Сръбската православна църква по отношение на българското малцинство, ние недоумяваме защо вие, като кмет и българин, не реагирахте когато владиката Врански Пахомий понизи небесният покровител на българите „Св. Иван Рилски Чудотворец“ с промяната на името на църквата в с. Паралово на „Преподобни Йован Рилски“?

И накрая, ние недоумяваме как е възможно, вие, като българин и кмет на община в която населението е почти изцяло българско, вече 12 години да не можете да формулирате и изразите ясно становище по ключовия въпрос от който зависи оцеляването на българското малцинство - обучението на майчин български език?

Новите политически реалности след разпадането на комунизма доведоха до падането на Берлинската стена и развитието на евроинтеграционните процеси. Югославия се разпадна а членството на България в ЕС и кандидатурата на Сърбия налагат необходимостта от преодоляване на тежкото историческото наследство, възприемане на съвременната европейска ценностна система и изпълняване на критериите за членството на Сърбия в ЕС. Всичко това налага промяна на поведението на всички нива, особено на ниво местна власт.

Демократичния съюз на българите апелира за незабавно прекратяване на всички политически действия и прояви които носят в себе си антибългарски прояви, което, освен че са едно от средствата за провеждане на асимилационната (сърбизационна) политика срещу българското малцинство, нарушават и българо-сръбските отношения. Съгласно новите реалности, ние апелираме за провеждане на широк обществен дебат по въпросите касаещи просветата, образованието и културата на българското малцинство както и всички други видове сътрудничество свързани с контактите и сътрудничеството с Р България.

03. 04. 2013г.

Сръбското външно министерство не позволи откриването на избирателни секции за български граждани извън дипломатическите представителства за парламентарните избори за български парламент на 12 май т.г. Това означава, че българите с българско гражданство в Босилеград и Цариброд трябва да пътуват в Генералното консулство в Ниш или в Посолството в Белград за да упражнят правото си на вот. За повечето от тях, това не е по силите им и те няма да могат да гласуват.

Демократичният съюз на българите изразява огорчение и възмущение от постъпката на сръбските власти, още повече, че това се повтаря за втори път и се случва по време на невдъбж афишираните от най-високо ниво „никога по-добри сръбско-български отношения“.

Не е в духът на добросъседските и приятелски отношения между двете държави демонстрирането на вражеско отношение и недоверие към българите придобили българско гражданство, но лоялни на Сърбия. Посланието което се отправя към българските граждани в Сърбия, не е в духът на добросъседските отношения и в духът на стремежите на Сърбия за членство ЕС. Това, както и непризнаването на малцинствен статус на Демократичния съюз на българите на местните избори в Босилеград на 6 май миналата година, нарушаването на правата на българското малцинство в областта на образованието, информирането, културата, служебната употреба на езика и писмото, вероизповеданието, преследването на лидерите и активистите на българските политически партии и неправителствени организации и икономическото обедняване на района, е израз на национална нетърпимост към българите от страна на официалната власт.

Демократичния съюз на българите призовава българското правителство и всички партии участници на парламентарните избори за български парламент на 12 май, да демонстрират политика на защита на правата на българите в чужбина и особено на българите в Сърбия.

22. 05. 2013г

Срещу председателя на Демократичния съюз на българите (ДСБ) Драголюб Иванчов е образувано поредното наказателно производство заради това, че по повод отбелязването на 93 години от подписването на Ньойския договор на 27. 11. 2012 година в оградено пространство пред паметника на Левски в Босилеград били изтъкнати две държавни знамена на Р България, знамена на Демократичния съюз на българите, ТВ „Скат“ и „Националния фронт за спасение на България“, при което не било изтъкнато знамето на Република Сърбия с което било произведено нарушение по чл. 41. ал. 1, т. 1 от Закона за формата, употреба на герба, знамето и химна на Р Сърбия.

По същия Закон Демократичния съюз на българите и председателят Драголюб Иванчов вече бяха осъдени през 2012 година и платиха висока глоба.

На 20. 04. 2013г. в Босилеград група криминално проявени лица пуснаха съзловотворен газ срещу български граждани в ресторант „Моника“ в Босилеград. Поръчителите на това престъпление бяха приведени в полицията и пуснати още същата вечер.

На 10. 05. 2013г. на придобилият българско гражданство Ванчо Гашевички от с. Долна Любата, Босилеградско, органите на МВР във Враня незаконно са отнели личния му автомобил с български регистрационни номера под крайно нечовешки условия (карал е тежко болната си майка в болница) и му е бил върнат едва три дни по-късно, след обаждане на българското консулство в Ниш.

Полицейското управление в Босилеград и Областното полицейско управление във Враня години наред не успяват да доставят необходимите юридически издържани доказателства за осъждане на престъпниците и хулиганите които торможат мирните граждани в Босилеград. За сметка на това, са

изключително активни в ролята си на политическа полиция и преследването на организации и граждани които работят за утвърждаване на българската национална култура, историческата истина и демокрацията в Босилеград.

Образуваното наказателно производство е поредното тенденциозно и злонамерено провокативно действие на командира на Полицейското управление в Босилеград Новица Стоянов срещу политическите действия на Демократичния съюз на българите с цел отбелязване на исторически дати които са неделима от нашата национална и културна идентичност гарантирана с Конституцията и законите на Р Сърбия. Нека да припомним, че ДСБ през 2011г. осъди г-н Новица Стоянов заради неуважаване на правото на ДСБ да подава исковете си в полицията на български език. Въпреки това, Полицейското управление в Босилеград продължава да изпълнява ролята на политическа полиция срещу ръководството, членовете, активистите и проявите на ДСБ.

Злонамерено е да се твърди, че е нарушен Закона за формата, герба, знамето и химна на Република Сърбия, при положение, че знамето на Република Сърбия денонощно е изтъкнато на само няколко крачки до паметника на Левски. Не може да се иска отговорност от ДСБ за изтъкнати знамена на ТВ „СКАТ“ и НФСБ или на други партии и организации с които те идват да отбелязват годишнината от Ньойския договор или българските национални празници. Интересно е обаче, защо покрай знамето на Р Сърбия не е изтъкнато и българското знаме, въпреки че в общините в които живеят унгарци и албанци, покрай сръбските, са изтъкнати и албански и унгарски знамена и никой не прави драма от това?

Наказателните производства срещу ДСБ като легална малцинствена партия на българското национално малцинство от страна на Полицейското управление в Босилеград както и други прояви на натиск срещу национално осъзнати българи в Босилеград, нарушават Конституционно признатите човешки и малцинствени права на българите, пречат на развитието на демократичния процес и обслужват тоталитарното местно управление на крайната по характер националистическа, великосръбска, антиевропейска и антибългарска Демократична партия на Сърбия на д-р Войслав Кошунница под едноличното управление на кмета на Босилеград Владимир Захариев. Това не е в интерес на Р Сърбия и сръбския народ и не допринася на кандидатурата ѝ за членство в Европейския съюз.

ДСБ протестира, че под управлението на кмета Захариев в Босилеград продължава да се води систематична война срещу всяка проява на българско национално самосъзнание, като се контролират, преследват и дублират културни и политически активности утвърждаващи историческата истина и българското национално самосъзнание сред българите в Босилеград. Въпреки всичко това, кмета Захариев най-безкрупулотно продължава да злоупотребява с помощта която българското правителство оказва на българите в Босилеград за утвърждаване на собствената си еднолична власт без никой да му иска отговорност за това двойно поведение.

ДСБ призовава българската общественост и особено българските медии внимателно да разследват всички аспекти на положението на българското малцинство в Западните покрайнини. Българското правителство трябва да знае че помощта която то дава за облекчаване на положението на българите и за утвърждаване на българщината, на практика се използва за точно обратното - провеждане на великосръбска политика, която, освен че е фатална за българите, коренно противоречи на основополагащите европейски принципи за правата на човека и правата на малцинствата.

Българското правителство и международните организации за мониторинг, трябва внимателно да проследяват и регистрират всички нарушения и в никакъв случай да не подкрепят, финансират или по друг начин да помагат „двойните играчи“ в политиката срещу българите в Република Сърбия.

Тормоз на българин във Враня

Казвам се Ванчо Дионисиев Гашевички, роден съм на 26. 09. 1976 година в село Долна Любата, Босилеградско, българин съм по народност, постоянно живея в Долна Любата, Босилеградско. От преди една година придобих и българско гражданство. В началото на тази година си купих лека кола и я регистрирах на адреса ми в Р България в град Кюстендил. Няколко пъти пътувах от Босилеград до Кюстендил и от Босилеград до Враня и Ниш. На два пъти ме спираше сръбската пътна полиция и след рутинна проверка на българските лични документи и документите на колата ме пускаха.

На 10. 05. 2013г. тръгнах с колата да закарам майка ми в Областната болница във Враня където тя получава химиотерапия. Без да знам, че една малка улица от преди няколко дни е означена като еднопосочна, влязох в нея и направих нарушение. Спря ме пътна полиция, обясниха ми че съм направил нарушение и ми поискаха документите. Предадох българските лични документи и документите на колата и останах да седя в колата. След малко ми поискаха и сръбската лична карта и шофьорската книжка. Очаквах, че ще ми напишат акт за глоба.

Върнаха се и ми казаха, че имат заповед да ми отнемат колата. Почнах да негодувам, казах им, че трябва да закарам майка ми в болница. Те ми казаха, че това не ги интересува. Поисквах обяснение на какво основание ми отнемат колата а те ми отговориха, че това ще ми обясни съдията за нарушения.

Дадох ми удостоверение за временно отнемане на колата и ме казаха в полицията. Началника го нямаше. С протокола и удостоверението за отнемане на колата отидох при съдията за нарушения и там вече бе доставен протокола от нарушението в еднопосочната улица. Съдийката се държа уважително към мен. Каза ми, че трябва да платя глоба и аз се съгласих. Попитах я какво ще правим с отнетата кола. Тя остана видимо учудена и ми каза, че освен протокол за нарушение нямам друг акт при нея и ми каза, че нарушението в еднопосочната улица не е основание да ми отнемат колата.

Имам съдия роднина във Враня Станиша Каченко и го попитах по телефона какво да правя. Той ми каза, че постъпката на полицията така както му я описах е незаконна. Самият той звъня на началника на полицията, но не го откри. Наложих се да остана във Враня като се погрижих да настана болната си майка при роднини.

На другия ден беше събота и звъннах по телефона на Председателя на КИЦ-а в Босилеград г-н Иван Николов и той ме посъветва да се оплача на българското консулство в Ниш като ми даде и телефоните на Консулството. В неделя останах при роднините си във Враня.

В понеделник отидох в Криминалния отдел в полицията във Враня и там криминалният инспектор Дарко Джорджевич се държа грубо с мен като ми обясняваше, че аз не мога да живея в Босилеград и да карам българска кола и че трябва да си избера къде да живея – в Босилеград или в България, и че не мога да живея в Сърбия и да карам българска кола?! Останах изумен от начина по който ми говореше, но се опитах да му обясня, че аз живея и в България и в Сърбия, а той ме прекъсна с думите, че ако той направи проверка ще установи, че даже не съм преспал в България, краката си не съм измил там и че това не може да продължава така! Упрекна ме, че съм използвал всички връзки за да си взема колата „само още Президента на България се не обади в полицията във Враня“?! Накрая ми върна колата с удостоверение за предаване на колата и ми каза да му се обади след един месец като ми написа и телефона си – 0631986060 за да ми обясни какво да правя!

Така след три дни тормозене във Враня, докато майка ми лежеше болна при роднините във Враня най-накрая се върнах в Босилеград.

Смятам, че тази незаконна постъпка на сръбската полиция беше един системен и целенасочен тормоз заради придобитото ми българско гражданство с цел да ме спласи да не идвам повече във Враня с кола с българско регистрационни номера вероятно за да не би и други българи от Враня също да поискат българско гражданство. Освен това, в разговори с познати и роднини чух доста нелицеприятни неща по адрес на нас, българите в Сърбия.

Ванчо Гашевички

КИЦ „Босилеград“

дейност, постижения, проблеми, финансиране, кадрово обезпечаване.

Създаването на едно културно-просветно сдружение в Западните покрайнини беше дълго мечтана идея която най-напред се появи в рамките на Демократичният съюз на българите в Югославия в началото на деведесетте години на миналия век с цел да се създаде институция за провеждане на българска културно-просветна и информационна дейност която да се противопостави на асимилационните (сърбизиращи) процеси сред българите. Представяхме си това сдружение като носител на култура и просвета и възстановяване на българщината след заглгъващите лозунги за братство и единство и практическо възраждане на българската национална идея в годините когато Югославия се разпадна, а вестник „Братство“ водеше яростна просръбска, антибългарска и военна пропаганда в полза на режима на Милошевич.

Тази идея бе споделяна на няколко пъти пред представителите на българската дипломация които по това време често обикаляха Западните покрайнини. В един момент Народното събрание на Р България гласува една сума за подпомагане на общинските Културни центрове в Босилеград и Цариброд която бе спряна след намесата на тогавашното ръководство на ДСБЮ което беше на становище, че тия средства трябва да се използват по друг начин а не да се хвърлят на общинските чиновници в Центровете за култура които тогава провеждаха антибългарска и просръбска пропаганда.

Идеята за учредяване на такова сдружение подробно обсъждахме с царибродските колеги и на конференцията за българите в чужбина през лятото на 1996 година в Бургас. Реализацията на тази идея – създаване на Културно-информационен център на българското малцинство „Цариброд“ започна през 1997 година. В неговото създаване по различен начин участваха много хора, всеки има своя гледна точка за собственото си участие и заслуги, но истината е, че най-активна бе ролята на българската дипломация която осигури необходимите средства и даде нужната политическа подкрепа пред сръбското правителство което се съгласи да се открие КИЦ „Цариброд“ в Цариброд и малко по-късно, неговият филиал в Босилеград.

Да се мисли и работи в такава насока и да се постигне това в условията на гражданска война в тогавашна Югославия, когато в Босна се провеждаше етническо прочистване, когато започваше войната на Косово, НАТО бомбардировките над Сърбия и в условия на медийната пропаганда на режима на Милошевич беше равно на подвиг.

Реакциите в Босилеград и Цариброд бяха смразяващи, трябваше наистина голяма смелост и отговорност да поемеш откриването на българска институция в среда в която всяка проява на българщина се следеше от Държавна сигурност като „вражеска дейност“. Реакциите в сръбският печат „Борба“, „Политика експрес“, „Народне новине“, „Вечерни Новости“, РТС, „радио Босилеград“, „Братство“ бяха убийствени и само силното рамо на българската дипломация, българската общественост, медиите, политиките, необратимите дезинтегриращи процеси в самата Югославия и качеството на хората които имаха дарбата, образованието, смелостта и интелектуалната подготовка да отразяват ударите на великосръбските и комунистически нападки – не само ни спасиха, но и ни дадоха възможност да започнем да провеждаме една мащабна културна инвазия която постепенно заля и даже изтласка сръбското културно присъствие от Босилеград.

Разбира се, това нямаше как да стане без финансовата и материална подкрепа на българските държавни институции, основно на Външно министерство, Посолството на Р България в Белград, Генералното консулство в Ниш, Държавната агенция за българите в чужбина, Народното събрание, Столична община, Министерството на образованието и науката, Министерството на културата, Националната спортна академия, българските университети и училища, общините, читалищата, театрите, хората на науката, изкуството и спорта. Все повече хора в България се присъединяваха към нашата кауза, КИЦ-а непрекъснато разширяваше периметъра на действието си въпреки постоянната липса на средства. Тази липса на средства се компенсираше от много симпатизанти и привърженици и всеки даваше своя принос за да бъде КИЦ „Босилеград“ това което е днес.

През 2006 година поради редица обстоятелства, филиала на КИЦ „Цариброд“ се обособи като самостоятелен Културно-информационен център „Босилеград“ а през 2009 година с гласуването на новия закон за Гражданските сдружения се наложи и неговата пререгистрация.

С течение на времето в КИЦ-а се утвърдиха следните видове дейности.

Редовни всекидневни дейности – административни и счетоводствени дейности, постоянна кореспонденция и диалог с многобройните делови партньори на КИЦ-а, консултации и оформяне на документи за издаване на удостоверения за български произход, консултации и оформяне на документи за българско гражданство, консултации и оформяне на документи за визи, особено по време на визовия режим основно за ученици и студенти, читалищна дейност, консултации по най-различни въпроси от които гражданите се интересуват във връзка с България, посрещане и разговори с посетители и гости от България.

Работа с млади – провеждане на детски Великденски фестивал по програмата Младежки дейности към Столична община, провеждане на кандидатстудентска кампания в сътрудничество с Министерството на образованието на Р България по Постановление 103 но и с отделните университети, провеждане на подготвителни курсове по български език и история в сътрудничество с Дружеството за Българо-германско приятелство, организиране на летни почивки за деца в сътрудничество с Народното събрание на Р България, детски културно-забавни мероприятия по повод българска Коледа и Нова година и по други поводи, младежки спортни дейности главно организирани от Олимпийски клуб с подкрепата на Национална спортна академия и Обществено движение „Западни покрайнини“, фен-клуб Левски в Босилеград и съответното участие на спортни прояви.

Култура – организиране на културни събития по програмата „Култура“ на Столична община с полагане на венци пред паметника на Левски на 18 февруари в Босилеград, честване на Деня на българската култура и на славянската писменост 24 май с помощта на Обществено движение „Западни покрайнини“, Столична община и Основното училище в Босилеград, културна програма

по повод годишнината от откриването на КИЦ „Босилеград“, литературни вечери по повод Деня на народните будители, Коледна и Новогодишна програма, в зависимост от възможностите отбелязване на значителни дати и юбилеи от българската история и култура, отбелязване на 15 май – ден на опожаряването на Босилеград от четниците на Коста Печанац, 1 февруари ден на жертвите на комунистическия режим, Международния ден на детето, Деня на Западните покрайнини, Деня на подписването на Ньойския договор. В зависимост от предложенията и възможностите КИЦ-а винаги е готов да организира предложени концерти, театрални представления, презентирани на изложби и пр.

Организиране на екскурзии за деца и възрастни – в зависимост от възможностите, из България или чужбина, организиране на летни почивки на българското Черноморие за граждани от Босилеград и вътрешността на Сърбия.

Информационна дейност – издаване на списание „Бюлетин“ в зависимост от финансовите възможности. Списанието се занимава с актуални културни, политически и икономически аспекти за положението на българското малцинство, защита на

човешките и малцинствените права и развитие на демокрацията, обсъжда свободно и независимо проблемите на българското малцинство в контекст на динамичните процеси в региона, представя модерните идеи сред българското малцинство, разобличава историческите фалшификации, защитава правата на човека и особено правата на малцинствата, с една дума всичко което десетилетия наред беше табу – бе публикувано на страниците на Бюлетина. Тази малка трибуна на свободното слово постепенно привлече нови, все по-добри сътрудници и спомоществатели които издигнаха нивото на списанието. Въпреки че се занимава основно с аналитична журналистика, публикуваните статии са ценен материал за времето и характера на националното движение на българите в Западните покрайнини през този период и ценен материал за политици, дипломати, изследователи и историци. Тиражът достигна 800 бройки и 300 до 400 сваляния от сайта на КИЦ-а.

Дейности по проекти – основната дейност на КИЦ-а е структурирана като работещ проект по линията за работа с българските общности в чужбина. Отделно от това, по проектната система на работа КИЦ е участвал в 3 разработени проекти със сръбски и една италианска неправителствена организация за развитие на гражданското общество, правата на човека и правата на малцинствата, изпълняване на един проект по линията на трансграничното сътрудничество България – Сърбия и работещ проект за подготовка на кандидат-студенти финансиран от дружеството за Българо-германско приятелство.

Обществени дейности – участие в работата на разни научни конференции с доклади по проблемите на малцинствата влезли в издадени сборници, редовни изказвания по медиите, интервюта, издаване на съобщения по конкретни поводи, участия в разни културни прояви в България. КИЦ-а е асоцииран към Асоциацията на българите по света, Световния Парламент на българите и Българската

академия на науките и изкуствата. Има добри отношения с БАН. Липсват капацитети за оползотворяване и ангажиране на целият този научен и интелектуален потенциал в полза на българското малцинство.

Правозащитна дейност – ежегодно изработване на доклади за положението и правата на българското малцинство, събиране и обработване на данни за нарушаване на правата на българите и тяхното изпращане на Европейската комисия и групата на българските евродепутати в Европейския парламент.

Дейности с цел защита на културно-историческото наследство и утвърждаване на националните ценности – изграждане на паметника на Левски, възстановяване на черквата в с. Долна Любата, изграждане на черквата „Св. Иван Рилски“ в с. Паралово, непрекъснати опити и инициативи за поправка на църквата „Св. Троица“ в с. Извор.

Тази богата и разностранна дейност утвърди КИЦ-а като българска институция от национално значение която винаги е в ползрението на обществото както в България така и в Сърбия и подлежи на експертна, но и на обществена оценка. Техническата база на КИЦ-а днес се състои от два офиса с четири компютърни конфигурации, интернет сайт, солидна библиотека, салон с 50 места, два микробуса, видео прожектор, озвучителна техника, тримашатни служители и няколко души които помагат на КИЦ-а на доброволни начала.

Финансирането на КИЦ-а е основно по Програмата на Външно министерство за работа с българските общности в чужбина, по други проекти ако бъдат спечелени, малки дарения благодарение на които се издава „Бюлетина“, екскурзии и някои конкретни дейности на КИЦ – летните почивки, Великденския фестивал и пр. се финансират от Народното събрание, Столична община и съфинансирани от общини, фондации и фирми.

В новите финансови правила след влизането на България в ЕС, такъв тип организации каквато е КИЦ-а могат да се финансират само по тнр. проектна система на финансиране която е строго регламентирана и взискателна: правене на проект по точно определени правила за точно определена цел, кандидатстване по съответните програми, печелене на проект, изпълняване, отчитане.

Друг е въпросът дали всички тези многостранни дейности на КИЦ-а могат да се формулират като проекти и има ли достатъчно програми финансиращи проекти с точно такъв тип дейности каквито животът ни налага. Въпреки че този принцип на работа с проектите, привнесен от Европа е доста сложен, както по отношение на целите, изработването, реализацията и отчитането, няма съмнение, че огромна част от дейността на КИЦ-а може да се реструктурира в проекти, като разбира се, се спазват духът, целите и задачите на КИЦ-а като българска национална институция.

И тука вече опираме до кадрите.

Както е известно, проектната система на работа изисква високо обучени кадри, с познания по английски език, компютърна грамотност, финанси и счетоводство и разбира се, способност за отговорна и дисциплинирана работа в офис и на терена и то във всички фази на проекта.

Както знаете, навсякъде има остър дефицит именно от такива кадри, въпреки че неведнъж сме участвали на разни краткотрайни курсове за обучение за работа с проекти.

Очевидно, за да се обезпечат и обучат хора за работа с проекти трябва и нов начин на управление на КИЦ-а.

В бурните и динамични събития през последните 15 години, с оглед на обстоятелствата и възможностите се наложи един начин на управление, не само в КИЦ-а, но и в целия неправителствен сектор в България и Сърбия, цялата отговорност и даже огромна част от работата да се поемат от ръководството. Този тип на управление, разбира

се, крие редица опасности.

По отношение на КИЦ „Босилеград“, по стечение на редица обстоятелства тази нелека отговорност се падна на мен. Как съм се справил, времето ще съди, но принципно съм се старал да дам максимална свобода на действие на всички сътрудници които по един или друг начин са искали да работят за каузата, поемайки върху себе си и всички рискове и негативи от грешките или неправомерните действия. Всеки ръководител, в рамките на правомощията си определени от законите, целите и задачите, колкото и да се старае да бъде обективен – неизбежно оставя и своя личен отпечатък.

Освен добри, имаше и лоши отзиви и критики към работата на КИЦ-а, кои повече, кои по-малко основателни или добронамерени. Приемал съм ги всичките, старал съм се в интерес на КИЦ-а да играя балансираща роля, правейки компромиси и лавирайки между различните характеристики и интереси на хората, където това е полезно или поне най-малко вредно и стараяйки се да помирявам крайностите. От живота и особено от историята на българските национални движения, пък и от съвременното знаем, че с времето хората се похабяват, приятелствата избледняват, някогашните съмишленици се разминават и често пъти застават едни срещу други – неведнъж съм бил свидетел на такива процеси и в нашето движение. Голямата философия в такъв случаи е да се издигнеш над себе си и да погледнеш философски нещата, да знаеш кога е времето да влезеш и кога да излезеш, за да може да живее това което си създал и след смъртта ти.

След 14 години съвместна работа, появили се и първите намеци и критики, че съм се задържал прекалено много и че е време да дам път на други хора които също имат амбициите да управляват КИЦ-а. Имаше и други, които смятаха че трябва да остана. Разбира се, аз нямам никакъв личен проблем да се оттегля, ако съм изчерпал очакванията и доверието на хората които ми го дадоха, ако смяната ще доведе до подобрене на работата на КИЦ-а и в крайна сметка до подобрене на положението на българското малцинство в Западните покрайнини.

По принцип, всяка смяна на ръководствата води до по-голяма или по-малка промяна на политиката.

Имайки предвид значимостта на целите и задачите на КИЦ-а и то по един такъв чувствителен въпрос какъвто е съдбата на българското малцинство в Западните покрайнини в общите европейски процеси на Балканите, за да се застрахова или поне намали риска от промяна на основния курс който утвърждавахме през изминалите 15 години, смятам че много по-важно от въпроса кой ще управлява КИЦ-а е въпросът кой ще работи в него и особено кой ще го контролира.

В този смисъл, имайки предвид и новите възможности които дават сръбските закони според които в гражданските сдружения могат да членуват и чуждестранни граждани, смятам, че в Програмния съвет на КИЦ-а трябва да членуват представители на всички държавни институции, сдружения, партньори авторитетни хора от различни профили които са доказали привързаността си към каузата на българското малцинство и които по един или друг начин и досега са участвали и помагали в работата на КИЦ-а.

По този начин би се намалил риска от външни проби и промяна на основната цел на КИЦ-а, утвърдена през изтеклите 15 години – да пази, да утвърждава и развива българската национална и културна идентичност, като предпоставка за появята и развитието на свободни граждани без които не може да се създаде свободно общество.

(Доклад от III Национална конференция за Западните покрайнини, София.)

Декларация на Обществено движение „Западни покрайнини“

Доцент Лозан Митев

Под председателството на Иван Николов КИЦ-Босилеград се превърна в българска институция изнесена извън границите на България, осъществяваща една многообразна дейност превръщаща го в своеобразно консулство на България в Западните Покрайнини. Културно Информационният Център на българите в Босилеград организира целогодишно пълноценен културен живот на населението в Босилеградския край помагаш му да съхрани българското си самосъзнание, чувството си за духовна принадлежност към Родината България и самочувствието си на стойностен народ дал сериозен принос във формиране на Европейската култура и цивилизация. Това става с познатите ни разнообразни средства и дейности като: издаване на БЮЛЕТИН, международни фестивали, организиране на културни събития, изложби, представяне на български книги и филми и още много други форми на дейност. Също така КИЦ сътрудничи активно и с български институции подпомагайки ги в работата им по изсяняване на български произход на кандидатите за българско гражданство, кандидат-студентски кампании, подготвителни курсове. През последните години Културният Център засили борбата си за опазване на историческото, културно и църковно наследство от миналото (Изворската черква Св. Троица, черквата в с. Долна Любага, поддържане гробове на българи загинали във войните). КИЦ разшири преките си контакти с отделни институции в Европейския Съюз, както в Брюксел, така и на място в града. Поддържа се и добра връзка с българските медии за информираност в двете посоки. Особена активност проявява КИЦ за възстановяване обучението на децата на майчиния им език, както е записано в самата сръбска конституция.

Това очертава българския Културно Информационен Център като най-успешната неправителствена организация действаща на територията на Сърбия поддържаща българския дух и българското самосъзнание на населението по тези краища. Това е една безкомпромисна борба за спазване правата и свободите на българите в Западните Покрайнини според съвременните Европейски разбирания и в съответствие с позицията на Европейския Съюз, чийто член е и Република България. При тази обстановка се осъществява една последна фаза за унищожаване на КИЦ- Босилеград чрез подмяна на неговата мисия, програма, организация и не на последно място ръководство. Това става чрез разнообразни средства насочени към различни цели и с използване на различни похвати.

Възпрепятстват се и се осуетяват редица културни, обществени и образователни инициативи и дейности на КИЦ.

Систематично се преследват по съдебен път политическите лидери на българското население.

Изземват се или дублират културните, хуманитарните, обществените и просветни функции на КИЦ.

Упражнява се масов психологически терор на хората сътрудничащи на КИЦ.

Работи се за злепоставяне, изолация и компрометиране на КИЦ, както сред местното население, така и пред българските държавни институции. За съжаление в тази дейност са въвлечени и определени български институции благодарение на политиката на сътрудничество между сръбските власти и български държавни структури, но забележете винаги в ущърб на българските национални интереси.

През последната година нещата се влошиха до степен на жестока антибългарска кампания и създаване на социално напрежение особено в предизборната обстановка през лятото предшества победата на великосръбските националисти.

Вижда се, че сръбските служби за сигурност използват средства за вклиняване между отделните български активисти и постигане на противопоставяния чрез конфликти на личностна основа. Посяват се подозрения между тях за лични облиги, злоупотреба с пари или служене на други интереси. Умело се пренасочват амбициите на иначе способни хора от посока на дейности в посока на длъжности. Нещата се представят като необходимост от обновяване на кадрите и мерки за подобряване работата на КИЦ.

В такава тежка обстановка работят членовете и сътрудниците на КИЦ, което поставя на изключително изпитание техните морални и психологически качества.

Опитите да се правят реформи в КИЦ-Босилеград, в това съдбовно време, когато се решава не само съдбата на тази българска културна институция, но и съдбата на българското малцинство, което е пред прага на пълното си асимилиране обслужва по същество сръбските интереси и асимилиционна политика, която се упражнява още по-неотстъпчиво от сегашното националистическо правителство на Сърбия начело с президента Томислав Николич и министър-председателя и лидер на Социалистическата партия Ивица Дачич.

КИЦ-Босилеград винаги е работил за спазване на човешките и малцинствени права, съхранение на културата и подобряване на материалното положение на българите в Западните Покрайнини (Европейски трансгранични проекти, търсене на български инвеститори, нов статут на граничен пункт Олтотманци-Рибарци и прочие). Осъществяването на прибързани реформи в условия на натиск, неблагоприятни обществени условия и на безпринципна основа ще нанесе непоправими поражения на Културно-информационния Център, и това ще намали моралното присъствие на България на тази земя. Ще се задълбочи разпада на българския етнически елемент до степен на изличаване подобно на претопяването на българите в Поморавието през миналия век.

Призоваваме българските институции имащи отношение / по естеството на своята работа/ към нашите сънародници там, да дадат своята подкрепа за Културно Информационния Център, който в продължение на почти две десетилетия се бори безкомпромисно за правата и свободите на българите оказали ли се по прищявката на историята извън прекроените граници на България. Точно сега, в това трудно време за нашите сънародници и активисти там е необходимо да се подкрепи Културно-информационния Център в Босилеград. Не е достатъчно да се задоволяваме само с помощ осъществявана от отделни лица, фирми, партии и общински власти. Дошло е време държавата в лицето на Министерството на Образованието и Културата, Държавната Агенция за българите в чужбина, Министерство на Външните работи, Светият Синод, Президентската институция и други да застанат без колебание зад КИЦ-Босилеград, който се нуждае от морална, организационна и не на последно място и материална помощ не само за да оцелее, но и да разшири своята дейност и завоюваните вече позиции.

26.09.2012г.

Тренировка на патриоти и предатели

Защо началниците на полицията и през 21 век, на прага на Европейския съюз, продължават да се отнасят към нас по абсолютно същия начин, по който се е отнасяла сръбската жандармерия когато идва тук през 1920 година с цел да дисциплинира българското население и да „заведе ред върху освободените“ български територии?

Няма ли някой най-после да им каже, че в условията на „свобода и демокрация“ с която сръбските държавници проглушиха света, данъкоплатците плащат полицията за да пази живота, имуществото и обществения ред и мир, а не по навиките от тоталитарните режими, да ни чете уроци за някакъв странен „сръбски патриотизъм“, според който всеки декларира се като българин трябва да се таксува като „държавен враг“ и да се преследва със всички (незаконни?) средства.

Няма ли някой най-после да им обясни, че именно цивилизованото отношение на държавните институции към човека и гражданина е мярка за правова държава и демокрация. Обстоятелството, че някой е щатен служител в държавната администрация, никак не го освобождава от закона, а точно напротив – увеличава отговорността му да го спазва!

Нашите държавни служители често пъти имат самочувствието, че са над закона и че той, закона, се отнася за всички други, но не и за тях. Особено пък в борбата срещу българщината – тук всички средства са позволени!

И все пак, в критичните ситуации когато наистина трябва да се отговаря за нарушенията на закона, големите шефове които по правило насърчават подчинените си да го нарушават, накрая си измиват ръцете и ги оставят на немилост.

Вероятно така се е случило и с началника на Полицейското управление в Босилеград Новица Стоянов, когато той по едно време отказа да приема служебните документи на КиЦ „Босилеград“ и на Демократичния съюз на българите написани на български език. Това бе грубо нарушение на Конституцията, Наказателния кодекс на Р Сърбия и Устава на община Босилеград. Няма начин това да не го е знаел и той. Най-малкото заради затова, че самият той преди това приемаше документи написани на български език. Оставям настрана и моралния казус, че г-н Стоянов, както и огромна част от неговите подчинени са българи и знаят български език. Въпреки всичко, той отказа да приеме заявката от 18.11.2010г. за публично събрание писмено се мотивирайки „... че е написана на български език и не можем да я разглеждаме“.

Това беше достатъчно председателят на ДСБ Драголюб Иванчов да му поднесе иск за завеждане на наказателно дело пред Прокуратурата във Враня. В крайна сметка, на предложението на прокуратурата се стигна до споразумение в което г-н Стоянов се призна за виновен и се съгласи да плати 40 000 динара на Културно-информационния център „Босилеград“. ДСБ и КиЦ „Босилеград“ дадоха шанс на г-н Стоянов да коригира полицейската си практика към хората които години наред бяха обект на специална полицейска разработка. Дадоха му и шанс да остане на същата длъжност, защото с осъдителна присъда за наказателно дело той, според закона, трудно можеше да се задържи на същия пост.

За съжаление, само няколко дена след това г-н Стоянов заведе нови, още по-несъстоятелни и юридически неиздържани обвинения срещу КиЦ и ДСБ!

Полицейското управление в Босилеград подаде иск за съдебно производство срещу КиЦ „Босилеград“ и Иван Николов като отговорно лице, за нарушение по Закона за събирането на гражданите.

В искът подписан от г-н Стоянов се казва, че на 07 ноември 2010 година между 17 и 19 часа, пред сградата на КиЦ „Босилеград“ е проведено публично събрание по повод „... честването на Деня на Западните покрайнини и представяне на книгата „Железният полк“ от българският писател Тодор Димитров“!?

Всъщност, тогава, на 7 ноември 2010г. в помещенията на КиЦ-а бе проведена само възпоменателна вечер по повод Деня на Западните покрайнини и представяне на книгата „Железният полк“ от Тодор Димитров. Не е провеждано никакво пуб-

лично събрание и следователно, не е имало нужда да се подава заявка. Съдът за нарушения във Враня бе изпратил призовката 8 месеца след подаването на иска от страна на Полицейското управление в Босилеград и 5 дни след поредното изказване на депутата на Сръбската радикална партия Драган Стеванович в Скупщината на Сърбия, в което той отново бе призовал държавата да предприеме действия срещу КиЦ „Босилеград“, Иван Николов и други изявиени правозащитници на българското малцинство. Натрапваше се съмнението, че г-н Стоянов изпълнява политически поръчки на Сръбската радикална партия.

Това се потвърди и от поредните искове които г-н Стоянов повдигна срещу ДСБ и председателя на ДСБ Драголюб Иванчов за нарушения, забележете, по „Закона за употреба на химна, знамето и герба, и употреба и използване на името, делото и образа на председателя на СФРЮ Йосип Броз Тито“ и още два иска срещу КиЦ „Босилеград“ и председателя Иван Николов като отговорно лице, пак по същия закон, затова че по повод 3 март, Ден на освобождението на България от турско робство е сложил българското знаме на сградата на КиЦ-а! В крайна сметка Демократичния съюз на българите и председателят му Драголюб Иванчов „патриотично“ бе осъден с парична глоба. Другите обвинения паднаха поради давност и процедурални пропуски, но официалната държавна политика срещу всичко онова което по някакъв начин оформя българското национално самосъзнание, не престана. Защото в Сърбия, в центъра на Белград, можеш да издигнеш знамето на хомосексуалистите, но не и народното българско знаме в Босилеград.

А чие знаме да сложим при честването на български празник, ако не българското? Защото по времето когато България се освобождава от Турско робство, не само Босилеград и Цариград, но и Враня и Пирот се намират в България. Няма начин това да не го знаят днешните полицейски управници и прокурори във Враня и Пирот.

Друг е въпросът, че сръбския закон налага, че винаги когато на територията на Сърбия се изтква знаме на чужда държава, веднага до него трябва да стои и знаме на Р Сърбия и то със същите размери?! Законодателят даже не се е съобразил, че знамената на различни държави са различни по размери и на практика няма как да се приложи този закон по чисто технически причини. Според сръбските стандарти страните на сръбското знаме трябва да са в съотношение 3:2, а според българските, страните на българското знаме трябва да са 3:5!

И кой, господа сръбски управници, ни е питал нас, българите в Сърбия, искаме ли да стоим под знамето под което сме окупирани? Кой ни е питал искаме ли да пеем и да стоим пред химна „Боже правде“ в който се говори само за „сърби“, „сръбска земя“, „сръбски род“... Имаше ли български депутат, избран на свободни демократични избори в Скупщината на Р Сърбия като представител на българското малцинство, който да е гласувал Закона за използването на знамето, герба и химна на Р Сърбия? Ако вече се стремим към Европа, нали трябва да направим нещо за да станем европейска държава?

Според вас, ние имаме право да отбелязваме годишнините от Ньойския договор, но под знамето на Сърбия (???), имаме право да отдаваме почит на нашите национални герои, но само под звуците на „Боже правде“! Не мислите ли, че това съвсем не е наред? Проблемите на Сърбия и особено проблемите на българското малцинство няма да бъдат решени с повдигане на наказателни производства срещу Иван Николов и Драголюб Иванчов, а само с цивилизован диалог с Белград, и то изхождайки от общоевропейските принципи и ценности за правата на човека и правата на малцинствата.

Няма нищо престъпно в това да издигнеш своето знаме защитавайки свободата, човешките права, истината и достойнството си. Престъпно е да наказваш хората които движат колелото на историята напред, за сметка на мълчаливите, послушните, кротки роби. Както беше престъпен целият този престъпен „патриотизъм“ в чието име бяха направени всички ония ужасни престъпления в Хърватска, Босна и Косово.

Иван Николов

Писмо

до Външния Министър на Р България Николай Младенов

Уважаеми г-н Министър,

В навечерието на Вашето посещение на Белград, с тревога Ви осведомяваме, че политическите натисци срещу определени лидери на българските организации в Западните покрайнини отстояващи правата и интересите на българското малцинство стават все по-сериозни и застрашават българските организации Културно-информационен център „Босилеград“ и Демократичен съюз на българите. За тия натисци основно се използват органите на МВР и органите на правосъдието за което редовно информираме българското Посолство в Белград.

12 години след падането на режима на Милошевич няма видим напредък по въпросите касаещи спазването на човешките и националните права на българското малцинство особено в сферата на образованието, вероизповеданието, икономиката, режима на границата, свободата на словото и демокрацията. Общините с българско население, особено Босилеградска община продължават да са сред икономическите най-изостаналите в Сърбия. Програмата за трансгранично сътрудничество България – Сърбия не бе използвана за подобрене на положението в общините в които живее българското малцинство. През 2011/2012 година бе реализиран единственият трансграничен изследователски проект с огромни обструкции от местната власт в Босилеград, която е пряко подчинена на партийната централа на Демократичната партия на Сърбия на д-р Войислав Кошунница в Белград. Всичко това, и общата криза в Сърбия доведе до влошаване на социално-икономическото положение в Босилеград, намаляването на българското население и масово напускане на района от страна на младите.

Всички по-масови политически прояви които Демократичния съюз на българите проведе през последните години с цел да обърне внимание на българската, на сръбската и европейската общественост към трудното положение на българското малцинство бяха посрещнати със засилено полицейско присъствие, съдебни дела, непосилни парични глоби и опити за разбиване на българските организации. Посланията и апелите за помощ, протестите на българските организации срещу престъпната асимилационна политика срещу българското малцинство не бяха чути от никого. Легалните искания за спазване на човешките права, създаване на нормални условия за живот и преодоляване на тежкото историческо минало, бяха квалифицирани като нарушения, застрашаване на териториалната цялост на Р Сърбия и сепаратизъм. В такива условия не е възможна демократизация на малцинството и формиране на единна политическа платформа за бъдещето на българското малцинство според променените обстоятелства настанали с членството на България в ЕС и сръбската кандидатура за членство.

Демократичния съюз на българите и председателят Драголюб Иванчов са осъдени на обща парична глоба от 1 000 евро за нарушение по несъществуващия „Закон за употреба на герба, знамето и химна на СФРЮ и употреба на образа и името на Президента на Републиката Йосип Броз Тито, защото по време на протестния митинг по повод Ньойския договор на 27.11.2010г. до паметника на Левски в Босилеград покрай българското не било изтъкнато и сръбското знаме.

Срещу Културно-информационния център на българското малцинство в Босилеград също се водят още две дела заради отбелязване на Националния празник на България 3 март и изтъкване на българско знаме. Срещу граждани и активисти на ДСБ и КИЦ се водят съдебни дела с цел да се потуши всяка форма на даване на гласност и съпротива срещу великосръбската асимилационна политика довела българското малцинство на границата на унищожението.

Най-големият проблем на българското малцинство в Сърбия и на самата Сърбия не са издигнатите български знамена, а политиката на сръбските власти и безизходицата която кара хората да ги издигат. Опитите да се прехвърли отговорността за тази престъпна политика от сръбските политици върху лидерите на българските организации в Западните покрайнини е опит да се прехвърли отговорността от болната върху здравата глава.

Уважаеми Министър Младенов, ние очакваме от Вас като министър на една европейска страна ясно и категорично да поставите проблемите на българското малцинство пред сръбските си колеги в Белград и да поискате от тях прилагане на европейски решения които да ни създадат нормални условия за живот. Впрочем, ние не искаме нищо повече от това, което официална Сърбия иска за сръбските малцинства в Косово, Хърватия и Босна и Херцеговина.

С уважение,

Председател: Иван Николов

Среща в Белград

(Иван Николов - изказване на срещата на външния министър на България с представителите на българските организации в Белград на 18. 12. 2013г.)

Уважаеми г-н Министър,

1.Изхождайки от големите промени които настанаха с разпадането на Версайското устройство на Европа за сметка на динамичното развитие на евроинтеграционните процеси, разпадането на бивша Югославия и обособяване на нови държави на Балканите, членството на България в ЕС и кандидатурата на Сърбия, налага се необходимостта от преосмисляне на положението на българското малцинство съгласно споменатите нови условия.

Това се налага както от гледна точка на интересите на само то малцинство, така и от гледна точка на европейските принципи и ценности и критериите за членство в ЕС, но и от гледна точка на трайно уреждане на добросъседските отношения между България и Сърбия като условие за членството на Сърбия в ЕС.

С оглед на тия динамични промени на външните обстоятелства, недопустимо е да искаме българите в Западните покрайнини да бъдат „мост на сътрудничество“ между България и Сърбия и същевременно общините с българско население да са сред икономическите най-изостаналите в Сърбия, а българското население да бъде подложено на унищожителни асимилационни и миграционни процеси.

2.Следователно, решаването на проблемите касаещи националната и културна идентичност на българите в Сърбия, както и проблемите касаещи регионалното икономическо развитие на района от двете страни на границата е от общ интерес за всички и е част от условията които Сърбия трябва да изпълни за членството си в Европейския съюз.

3.За решаването на проблемите на българското малцинство трябва преди всичко дистанциране от политиката която създаде тия проблеми в миналото, добра воля от страна на Сърбия и България в духът на добросъседските отношения и използване на добрите европейски практики при решаването на такива казуси. Известно е, че в Европа има множество такива проблеми които са решени по различни начини, обикновено с двустранни споразумения, от признаване на различни видове автономии до създаване на тнр. еврорегиони в които хората могат да се движат и да работят свободно, независимо от държавните граници.

4.Българите в Сърбия, особено в общините с компактно българско население са застрашени от асимилиране, т.е. сръбизиране за което решаващи се оказаха наложените решения в областта на териториалното деление, нарушаването на правата на българите в областта на образованието на майчин български език, служебната употреба на български език и писмо, информирането, културния живот, вероизповеданието, паметниците на културата, здравеопазването, икономиката, избирателната система и политическия живот. Разбира се, всичките тия проблеми са останки от миналото в резултат на политиката която се ръководеше от идеологическата „борба срещу великобългарският национализъм“.

Политиката която се ръководи от критериите за членство в ЕС трябва да направи точно обратното на това което иначе се правеше десетилетия наред - възстановяване и зачитане на правата които са решаващи за формирането и опазването на националната идентичност на българите.

5.Паралелно с това, в рамките на двустранните отношения трябва да се постигне споразумение с което да се създадат макроикономически предпоставки за развитие на бизнеса, част от които залегнаха и в миналогодишните препоръки на Европейския парламент за членството на Сърбия в ЕС в които се казва че Сърбия трябва да: „насърчава органите на властта да предприемат по-нататъшни стъпки и да отворят граничните региони към съседни страни с цел улесняване на търговските и икономическите връзки; подчертава значението на откриване

на терминал за търговски камиони и стоки на граничния пункт Рибарци-Олтоманци с цел подобряване на местното икономическо развитие”.

Трябва да добавим още и необходимостта от отваряне на нов гранично-пропускателен пункт при местността „Славчето” при босилеградското село Извор с цел възстановяване на старите преки регионални пътища между общините Босилеград и Трекляно.

6. Двете държави трябва да постигнат споразумение с което да се даде възможност медицинските услуги на българското население край границата от практически съображения да се оказват в България и да се заплащат от здравноосигурителната каса на Сърбия.

7. Да се постигне споразумение за признаване и възстановяване на правото на собственост върху тнр. „двувластни имоти”.

8. Пълноценно използване на европейските фондове за реализацията на трансгранични проекти от двете страни на границата, както за подобрене на административните капацитети и човешките ресурси, така и за инфраструктурните проекти с цел изграждане на съвременна пътна мрежа и подобрене на микроклимата за развитие на бизнеса от двете страни на границата.

Разбира се, това не може да стане при положение, че местната власт в Босилеград продължава да бойкотира и обструира европроекти.

9. За да се постигне всичко това, освен добра воля в Белград и София в рамките на двустранните отношения в дух на приятелство и взаимно доверие да се решават проблемите на хората, са необходими и политически промени на местно ниво.

В Босилеград местната власт се оглавява от една изразително антиевропейска и антибългарска партия каквато е Демократичната партия на д-р Воислав Кошунца, при това олицетворена от многомандатно авторитарно управление на сегашния кмет Владимир Захариев. С огромни избирателни нарушения беше запазено статуквото и бяха поразени и изхвърлени от местната власт проевропейските и националните малцинствени партии за сметка на завръщането на старите кадри от миналото.

Имайки предвид, че Босилеград, а и голяма част от българското малцинство, се намират на външната граница на Европейския съюз, за да има приемственост на общите европейски принципи и ценности от двете страни на границата, трябва да настъпят и съответните политически промени в местната власт. В този смисъл, освен усилия от наша страна, е необходимо да се направят и допълнителни усилия от Белград и София.

10. След управленските провали на сръбските комунистически, радикални, националистически и на края на демократичните партии в Босилеград и Цариброд, след като и на практика видяхме политическите капани заложили в Националния съвет на българското национално малцинство, след като изживяхме периода на разделението на три малцинствени партии и имайки предвид безперспективността на всички сръбски политически партии които преминаха през Босилеград и Цариброд, необра-

тимите демократизиращи процеси в Сърбия и на Балканите, крайно време е да започне процес на диалог между всички българи без оглед на тяхната политическа принадлежност, и особено между българските организации и сдружения, които, запазвайки всяка своята самостоятелност и периметър на действие, да постигнат консенсус по основните политически цели касаещи образованието, информирането, националната идентичност, правата на човека, икономиката, вероизповеданието, митническия режим и пр. В такива случаи, правилото е да не се потенцират различията, да се потиснат лошите спомени, подозренията, недоверието и да се търсят общите неща. На базата на този диалог трябва да се изработи обща национална програма за българите в Западните покрайнини и да се обединят усилията на всички за нейното постигане.

11. И накрая, но не и на последно място по значение, искам да спомена необходимостта от прекратяване на политическите преследвания срещу лидерите и активистите на българските организации в Босилеград и Цариброд. През последните няколко месеца ние в Босилеград сме обект на политически процеси в които председателят на Демократичния съюз на българите Драголюб Иванчов, активистът Димитър Димитров и аз, Иван Николов като председател на КИЦ-а сме подложени на изтощителни съдебни процеси и присъди със сериозни парични глоби.

Подписаха Платформа за защита на правата на българите в Сърбия

На 15 юли т.г. в редакцията на „Братство“ в Ниш, Председателят на Националния съвет на българското национално малцинство в Сърбия Зоран Петров, лидерите на българските партии в Сърбия Драголюб Иванчов, Драголюб Нотев и Небойша Иванов, председателите на българските Културно-информационни центрове в Босилеград и Цариброд и 10 сдружения на граждани които имат за цел опазване на националната идентичност и правата на българите, постигнаха консенсус и подписаха Платформа за защита на правата на българското малцинство в Сърбия.

Инициатор и автор на първата работна версия на Платформата бе председателят на Културно-информационния център „Босилеград“ Иван Николов, който в продължение на няколко месеца води дебат с българските организации с цел постигане на консенсус.

На 22 юни т.г. Националния съвет на българското национално малцинство също прие Платформата и призова всички партии и граждански сдружения на българите в Сърбия чиито цели са опазване на националната идентичност и правата на българското национално малцинство да дадат своите предложения и да подпишат Платформата.

Това е първата такава платформа около която се обединиха иначе пословично разделените досега български организации в Сърбия. Изхождайки от трудното и безизходно положение на българското малцинство, отчитайки новите реалности настанали с еврочленството на България и европерспективата на Сърбия, подписниците на Платформата призовават правителствата на България и Сърбия в предстоящото споразумение за добросъседство проблемите на българите да бъдат решени в дух на добросъседство и европейските стандарти по начин който не само на практика да осъществи правата и националната и културна идентичност на българите, но и да създаде условия за тяхното всеотстранно национално, икономическо и политическо развитие.

Представителите на българските организации оцениха подписването на Платформата като акт от „историческо“ значение, а посланикът на България в Белград г-н Ангел Димитров който също дойде по този повод в Ниш, високо оцени Платформата като позитивен и добронамерен европейски документ който ще бъде предоставен и разгледан на най-високо държавническо ниво в София, Белград и Брюксел.

Политическа платформа за защита на правата на българското национално малцинство в Република Сърбия

Ние, долуподписаните представители на Националния съвет на българското национално малцинство в Сърбия, на политическите партии на българите в Република Сърбия и на граждански културно-просветни сдружения,

Изхождайки от Конституцията и законите на Република Сърбия, от духа и разпоредбите на международните документи за правата на човека и на лицата, принадлежащи към малцинства, както и от собствените си Програми и документи,

Водени от желанието за ускоряване на реформите в Република Сърбия, от които зависи успешно да бъде извървян пътят на страната, чиито граждани сме, до пълноправното членство в Европейския съюз,

Като отчитаме потребността за изграждане на нови, искрени и трайни добросъседски отношения между Република Сърбия и Република България, лишени от сенките на миналото и съобразно новите политически реалности,

Сериозно загрижени от влошаващото се положение на българското национално малцинство в Република Сърбия, видно и резултатите от последните преброявания на населението,

Силно обезпокоени от негативните процеси, наблюдаващи се напоследък, които намират израз в закриването на цял клас (Пети) в обучението на български език в Основното училище в Босилеград, в прекратеното издаване на в. „Братство“, единственият вестник на българите в Сърбия, в преименуването на църквата „Св. Иван Рилски Чудотворец“ в с. Паралово, Босилеградско,

ПРИЗОВАВАМЕ

I. Правителствата на Република Сърбия и Република България:

1. Да подпишат Договор за приятелство, който да даде тласък за пълноценно сътрудничество между двете страни за подобряване на положението на българското национално малцинство в Република Сърбия.

2. Да създадат двустранна Комисия или Работна група, която да излезе с конкретни съвместни инициативи за преодоляване на проблемите, с които българското национално малцинство се сблъсква в различните области и особено в социално-икономическия план.

3. Да насърчават реализацията на подходящи проекти, включително на частния сектор и гражданските сдружения, подпомагащи социално-икономическото и културно развитие на българското национално малцинство в Сърбия.

4. Да работят за свързването между двете страни чрез модернизирани пътна и железопътна инфраструктура, разширяване на съществуващите и отваряне на нови ГКПП и др.

5. Да работят, включително чрез подходящи инициативи, насочени към средствата за масова информация в двете страни, за създаване на положителна обществена атмосфера, която да подпомогне и решаването на проблемите на българското национално малцинство в Сърбия.

6. Да разширят и задълбочат сътрудничеството по линия на съществуващите Еврорегиони между Република Сърбия, Република България и Република Македония, от една страна, и между Република Сърбия, Република България и Румъния, от друга, като обмислят и създаването

на отделен трансграничен Еврорегион „Краище“ от общините, населени с българи от сръбска страна и съседните общини на българска територия, с цел възстановяване на прекъснатите икономически, пътни, културни и междуличностни връзки.

II. Правителството на Република Сърбия:

7. Да предприеме всички необходими мерки за ефективно прилагане на практика на целия обем от права на българското национално малцинство, гарантирани с Конституцията и законодателството на Сърбия, включително Закона за защита на правата и свободите на националните малцинства и Закона за националните съвети на националните малцинства, в съответствие с нейните международно-правни задължения;

8. Да подготви изменения и допълнения в Закона за изборите на народни представители в Народната скупщина на Сърбия, които да позволят равноправно участие на партиите на българското национално малцинство в политическия живот на страната.

9. Да отвори досиетата на бившата Служба за държавна сигурност, което ще ускори процеса на скъсване с наследството на бившия комунистически режим в някогашна Югославия и ще подпомогне демократизацията и помириенето в страната.

10. В областта на образованието:

- Да оттегли резервите си по Европейската харта за регионалните и малцинствените езици на Съвета на Европа, с което да позволи задължително обучение на български език за децата и учениците, принадлежащи към българското национално малцинство, в рамките на целия възпитателен и общообразователен процес, включително в детските градини и предучилищното образование, както и с полагане на матура по български език;

- Да осигури всички учебници и учебни помагала, необходими за безпроблемното и качествено обучение на майчин език на децата и учениците от българското национално малцинство в Република Сърбия;

- Да опрости действащите процедури за издаване на разрешителни за внос на учебна литература от Република България за нуждите на образователния процес в Република Сърбия;

- Да насърчи сътрудничеството между министерствата на образованието на двете страни с цел своевременно преодоляване на всички проблеми, пречатващи качествено обучение на майчин език за децата и учениците от българското национално малцинство в Република Сърбия.

11. В областта на информирането:

- Да преведе необходимата субсидия на ИК „Братство“, съгласно решението на Правителството на Република Сърбия от м. май 2013 г, което е и международно-правно задължение на страната по силата на Европейската харта за регионалните и малцинствените езици на Съвета на Европа;

- Да внесе необходимите изменения и допълнения в сръбското законодателство, съгласно препоръките и на Омбудсмана на Република Сърбия, с което трайно да се реши въпросът за ефективното практическо осъществяване на правото на българското национално малцинство на информиране на малцинствен език.

- Да възстанови излъчването на програма на български език от РТС;

- Да позволи свободен обмен на информация с Република България, включително чрез разпространяването на територията на Република Сърбия на български печатни материали и периодични издания, както и на радио- и телевизионни програми.

12. В областта на вероизповеданията:

- Да изпълни препоръките на Консултативния комитет по Рамковата конвенция за защита на правата на националните малцинства и на Европейската комисия против расизма и дискриминацията на Съвета на Европа по отношение на правото на вероизповедание на българското национално малцинство в Република Сърбия;

- Да прекрати практиката на неправомерна промяна на наименованията на религиозни обекти, които са културно-историческо наследство на българското национално малцинство в Република Сърбия, както и на самонастаняване в тях на служители на Сръбската православна църква;

- Да насърчи Сръбската православна църква да позволи свободно осъществяване на правото на вероизповедание на български език и съгласно каноните на Българската православна църква, каквато практика съществува спрямо други братски православни църкви, действащи на територията на Република Сърбия.

13. В културната област:

- Да предприеме спешни мерки за възстановяване на културно-историческите паметници в общините с преобладаващо българско население, които са и културно наследство на българското национално малцинство в Република Сърбия;

- Да насърчава опазването и развитието на културната идентичност на българското национално малцинство в Република Сърбия, включително чрез финансиране на подходящи фестивали и други културни прояви, организирани от културно-просветните сдружения на българите в Република Сърбия;

- Да стимулира културното и научно сътрудничество с институти, университети, културни организации и дружества в Република България, включително с цел проучване, документиране и популяризиране по подходящ начин на етнографското и културното богатство на българското национално малцинство в Република Сърбия.

14. Да наложи стриктното прилагане на законите, регулиращи официалната употреба на българския език и писменост пред административните и съдебни органи в Република Сърбия, както и опазването на българските топоними, двуезичните пътни знаци и двуезичните публични надписи в общините с преобладаващо българско население, съгласно разпоредбите на Европейската харта за регионалните и малцинствените езици на Съвета на Европа;

15. Да прекрати практиката на неправилно записване на български език и писменост на личните и фамилни имена на лицата, принадлежащи към българското национално малцинство в гражданските регистри и документите за самоличност, издавани от Република Сърбия;

16. В социално-икономическата област:

- Да разработи Социална харта на българското национално малцинство в Република Сърбия, която да послужи за разработването на подходящи инициативи за преодоляването на проблемите в тази област;

- Да предприеме спешни мерки за преодоляване на демографската криза и екстремалната икономическа изостаналост на пограничните райони, населени с българи, както и за решаване на проблемите с безработицата и липсата на достъп до адекватна здравна защита;

- Да създаде благоприятна икономическа среда, насър-

чаваща инвестициите, развитието на малкия и среден бизнес и откриването на нови работни места в общините с преобладаващо българско население;

- Да разработи подходящи програми за развитие на туризма и опазването на околната среда в пограничните райони.

III. Правителството на Република България:

17. Да оказва, при стриктно спазване на принципите и нормите на международното право, съдействие за съхраняването и по-нататъшното развитие на културната, езиковата и религиозната идентичност на българското национално малцинство в Република Сърбия.

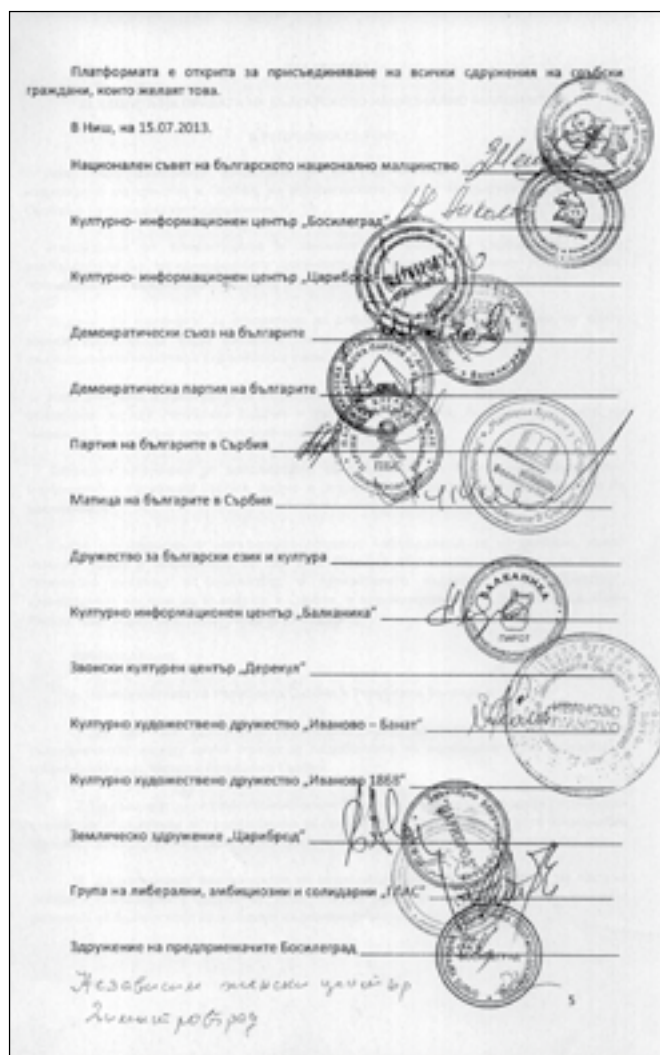
18. При посещение на български официални делегации в Република Сърбия, да се организират срещи и с представители на българското национално малцинство.

IV. Европейския съюз:

19. Да възприеме по-критично отношение към хода на реформите в Република Сърбия, като в процеса на мониторинг отчита стриктното действителното положение на българското национално малцинство, тъй като то е показателно и за степента на изпълнение на Копенхагенските критерии за членство на страната в ЕС.

V. Международните организации с компетенции в областта на правата на човека, включително правата на лицата, принадлежащи към национални, етнически, езикови и религиозни малцинства:

20. В процеса на мониторинг над изпълнението на международните задължения на Република Сърбия да отделят специално внимание и на проблемите на българското национално малцинство в страната.

Отговор на лошите реакции срещу платформата

Драголюб Иванчов

Демократичния съюз на българите приветства подписването на Платформата за защита на правата на българското малцинство в Сърбия на 15 юли 2013 година в Ниш. За пръв път в историята на българите в Западните покрайнини, въпреки официалната политика на разделение и противопоставяне на българските организации, бе постигнат консенсус и бе подписан един съвремен, балансиран документ настанал в резултат от демократичния диалог между Националния съвет на българското малцинство и българските национални малцинствени партии и граждански сдружения. След подробен и всестранен анализ на сегашното катастрофално положение на българското малцинство, отчитайки новите геополитически реалности на Балканите и в Европа, участниците в диалога се обединиха около визията за европейско решение на наследените от миналото проблеми застрашаващи националната и културна идентичност и екзистенцията на българите в Западните покрайнини.

Членството на България в ЕС и кандидатурата на Сърбия за еврочленство, предполагат споделяне и прилагане на дело на общоприетите и задължителни за всички страни членки на ЕС принципи и ценности за правата на човека и правата на малцинствата, отворени и прозрачни държавни граници и стопанско развитие на районите населени с българи. ДСБ очаква Платформата около която се обединиха Националния съвет на българското малцинство, партиите и гражданските сдружения да залегне в предстоящото Споразумение за добросъседство между България и Сърбия, а в процеса на преговорите да бъдат решени сегашните проблеми на българското малцинство съгласно модерната европейска практика. От това ще спечели не само българското малцинство, но и ще ускори членството на Сърбия в ЕС. Реализацията на Платформата изцяло ще зависи от това дали Сърбия и България искрено желаят да станат истински европейски държави.

Именно заради това, ДСБ внимателно следи нападите срещу Платформата които разпространяват говорителите на крайния радикален великосръбски национализъм намерил убежище в Църковно-общинското настоятелство на Сръбската православна църква в Босилеград. Засегнати от това, че в Платформата се настоява за изпълняване на препоръките на Консултативния комитет по Рамковата конвенция за защита на правата на националните малцинства и на Европейската комисия против расизма и дискриминацията на Съвета на Европа по отношение на правото на вероизповедание на българското национално малцинство в Република Сърбия; промяната имената на църквите като част от културно-историческото наследство на българското национално малцинство, самонастаняването на служители на Сръбската православна църква и осъществяване на правото на вероизповедание на български език съгласно каноните на Българската православна църква, Църковно-общинското настоятелство излезе със съобщение пуб-

ликувано на сайта на Църковна община Босилеград.

В това крайно политизирано съобщение, което авторът дори не е имал смелостта да го подпише, Църковно-общинското настоятелство в Босилеград настъпва от позициите на познатата антибългарска, денационализаторска и сърбизаторска политика срещу българите. Църковнообщинското настоятелство в Босилеград безсрамно лъже, че се грижи за паметниците в Босилеградско. Малкото оцелели български паметници са запазени благодарение на усилията на българските партии и сдружения и добросъвестни граждани. Дори паметникът в двора на църквата в с. Божица, който авторите на съобщението безочно сочат като пример за грижата на СПЦ за българските паметници, дълги години е бил бутнат и отново е повдигнат от местни жители. СПЦ, противно на всички християнски и вселенски канони, въпреки схизмата на Цариградската патриаршия срещу Българската православна църква и българския народ, десетилетия наред провежда „превъзпитание” на над сто хиляди българи превръщайки християнската им вяра в средство за политическа доминация и ограбвайки безценни икони от българските църкви и манастири – дело на Димитър Зограф и сърбизиране на най-големия български светец „Св Иван Рилски Чудотворец”. Унищожаването и забравянето на войнишките гробища от времето на Балканската война е нецивилизован опит да се скрие и фалшифицира историческата истина като неделима част от нашето българско национално самосъзнание. Примерът с унищожаването на гробовете на българските офицери, които противно на всички военни конвенции, престъпно са разстреляни в Босилеград на 28 юни 1913 година е показателен пример за това. С тази цел, говорителите на радикалния великосръбски национализъм, преоблечени в църковни одежди, се опитват да променят нашето българско самосъзнание с псевдонаучни и политикантски спекулации за „шопска нация”, (за която намират „научно доказателство” и в това, че сме обичали „шопска салата”)?!

Престъпното оспорване на българската национална принадлежност на българите в Западните покрайнини се води и в „дискусиите” на фейсбук страницата на кмета на Босилеград Владимир Захариев. Там (използвайки опита със създаването на македонизма), лица с фалшиви профили, развиват тези за „кодификация” на шопския език като основа за създаване на „шопска нация”, публикувана е картата на „шопите” която идеално съвпада с великосръбските мечти за овладяване на български земи. Стига се дори дотам да се оспорва съществуването на българския народ.

Имайки предвид теократичното единство между СПЦ и Демократичната партия на Сърбия на д-р Воислав Коцуница, чийто поддръжник е и кмета Владимир Захариев, става ясна десетилетната политика на национална асимилация (сърбизация) и обезлюдване на районите населени с българско население в Сърбия.

Острите реакции срещу Платформата за защита на правата на българското малцинство са насочени срещу разобличаването на вековната денационализаторска политика срещу българите и усилията да се намери европейско решение за спасение и развитие на българското малцинство в Сърбия.

ДСБ призовава подписниците на Платформата да запазят единството си и заедно с политиките в София, Белград и Брюксел да продължат усилията си за безусловно спазване на правата и всестранно развитие на българите в Западните покрайнини.

Колонизацията на Косово

От всички феномени които през 20 век нарушаваха сигурността на югославската държава, повечето се изразяваха във вид на малцинствения въпрос или косвено се отнасяха за (заstraшените) права на малцинствата. След края на Първата световна война, тъкмо отношението към националните и религиозните малцинства бе представено като мерна единица за демократичността на едно общество и това бе главно пред условие за подписване на Сен-жерменската конвенция (1919). Югославските власти се страхуваха, че ако приемат тази конвенция за малцинствата, ще застрашат собствената си независимост заради което е протакано нейното подписване. Обаче заради слабите контролни механизми на едва основаното Общество на народите, малцинствата бяха разглеждани като „нужно зло“ които трябваше в икономически и политически смисъл да се направят неспособни, още повече заради това, че те бяха населени в пограничните области на югославското кралство.

Мюсюлманите които бяха заварени в Кралството на СХС, независимо от своя социален статус, някак си с лека ръка бяха приравнени с „владетелите“ от предишната епоха, което създаде атмосфера на реваншизъм, в която крайната мярка трябваше да бъде тяхното изселване. С премахването на феодалните отношения, около 60% от мюсюлманските земевладелци на Косово, Санджак и Македония си останаха източник на приходи и имаха на разположение две възможности: да се преориентират към търговията и занаятчийството или да емигрират в Турция. Албанците 1918 година бяха недоволни поради повече причини: в техните среди се откриваха държавни училища на турски (а не на албански език), вратите на държавните служби бяха затворени за тях, техните религиозни обекти бяха политизирани, а политическата турско-албанска партия Джемиеет бе прогласена за незаконна (1925).

От 1935 започва вълна на отнемане на земята от албанците в пограничните краища, при което им е оставено по 0,4 хектара за член на домакинство. Нежеланите резултати от колонизацията накараха властите да унищожат основите на албанската екзистенция и да ги накарат в емиграция. Такава политика засилва антидържавните настроения сред албанците които стават по възприемчиви към великоалбанската и италианска пропаганда.

Ако се анализират резултатите от сръбската историография за колонизацията на Косово, може да се заключи, че колонизацията между войните е опит за изправяне на „историческата несправедливост“ с оглед на уверението, че етническата структура на Косово от края на 17 век до 1912 година непрекъснато се променя в полза на албанците. Това което е очевидно от достъпните архивни материали, е намерението там да се населят „национално заслужили и проверени елементи“, тоест, военни доброволци, четни-

ци, жандарми, граничари, бежанци и партийни активисти, въпреки че сред колонистите е имало и пенсионирани чиновници, пропаднали търговци и авантюристи.

Интересно е, че и след Втората световна война колек-

тивизацията и национализацията пряко удря останалите турски земевладелци, докато изоставените ниви са раздавани като награда на военните доброволци. Скромното участие на мюсюлманите в антифашисткото движение ги класифицира сред нелоялните малцинства дори и по времето на Титова Югославия. Нападенията срещу „реакцията“ и „класовия враг“ до февруари 1945 година довеждат до военно управление на Косово, при което много цивилни и много от колонистите напускат страната. Вече през следващия месец, от съображения за сигурност, е взето прочутото решение за забрана на завръщането на предвоенните колонисти на Косово, но скоро самият Тито разрешава това.

Един от главните радетели на колонизацията и в двете Югославии, Сретен Вукосавлевич, е считал, че след 1918 година натискът на селските маси върху държавата е бил толкова силен, че властта е трябвало да отстъпи

страхувайки се от социална революция. Той дори е съветвал селяните да присвояват земята на своите аги и бейове и така да изправят държавата пред свършен факт. Да споменем, че той е бил аграрен попечител на аграрната реформа на Кралството на СХС, но и член на първото Титово правителство пряко отговорен за колонизацията.

В първото десетилетие от югославската държава е популярно да се правят сравнения с тогавашната акция на Мусолини Bonifica integrale в която той заселва 20 000 семейства на войници и земеделци в района от Рим до Неапол. С такава деурбанизация Мусолини предотвратява наплива на селското население в градовете. Струвало им се е, че тази рецепта може да се приложи и на Косово и в Македония. Това все пак е било невъзможно поради повече причини.

За разлика от подобни колонизационни похвати по това време (Аржентина, Канада, Кавказ), заселването на Косово и Македония е имало изразително национален белег. В Косовския случай, акцента не е върху заселването на безкрайните, пусти предели за култивиране на земята и модернизирани (което частично може да се твърди за Македония), а за изедначаване на демографската картина която сред тогавашния сръбски елит е описвана като „ужасна“.

От гледна точка на държавата, югославската колонизация е била „най-евтина“, тоест, за едно изселническо семейство са давани 10 000 динара, докато същевременно в Канада всеки колонист получава 160 000, в Пруссия 120 000, а на Кавказ 90 000 динара. Затова заселниците на Косово, Метохия и в Македония са презадължени, което

HARTA E SHQIPËRISË

GJENDJA E SOTME E KUPLIVE ADMINISTRATIV
DHE GJENDJA REALE E TROJEVE HISTORIKISHT ETNIKE SHQIPTARE

частично решава правителството на Милан Стоядинович, описвайки 80% от дълговете им.

Колонизацията е регламентирана с уредби (1919, 1931) и закони (1922, 1931, 1933) а за нейното провеждане е надлежно Министерството на аграрната реформа (тоест Върховното аграрно попечителство в Скопие) и противоречивия Съюз на земеделските кооперации от Южна Сърбия. Дългогодишния управител на този Съюз е бил Васо Шалетич, бивш писар на кожарския завод в Скопие и собственик на завиден брой недвижими имоти. В изселването на албанците и изкупуването на техните имоти той вижда „логично продължение на освободителната война”. Иначе, Съюзът е олицетворение на корупцията: само в първата половина на 1920 държавата в него инвестира 64 милиона динара, въпреки несполучливите инвестиции и финансови малверзации при закупуването на строителни материали и земеделски приспособления.

При заселването колонистите са освобождавани от данъци за 3-5 години, а от държавата получават безплатен транспорт и строителен материал. Колонистите от Лика дори пренасят цели къщи и ги монтират на новите имения. Основно им е раздавана необработена държавна земя, изоставени парцели на заселници (почти една четвърта от земния фонд са били „безвластни имоти”) и земята отнета от албанските хайдутки – качаки. Само на територията на земеделското попечителство в Печ е имало почти 10 000 ха тнр. „качашка земя”. Разделението на парцелите по политическа линия не е единствения проблем който безпокои заселниците. Те живеят на незачислени имения, които много пъти са променяли собствениците. Така са удобна мишена за изнудване, особено след общинските или парламентарни избори.

Във вражеско обкръжение

Адам Прибичевич, роден брат на известния сръбски политик от Хърватия Светозар Прибичевич, прекарал няколко години като колонист във Вълчитрън добре е забелязал, че само планинците от динарските краища успяват като колонисти да преживеят на Косово. От друга страна се счита, че над черногорските колонисти и „нахалните динарци” трябва да се проведе някакъв вид „културно насилие” защото редовно предизвикват конфликти със староседелците, продават машините и колят добитък получаван от земеделските власти. Селските албанци и градските турци на колонизацията гледат като на национално застрашаване, дори и местните власти гледат накриво на заселниците. Чинovníчеството, поради политически причини, не се срамува да заплашва колонистите с разселване, особено преди избори. От друга страна, колонистите са удобно средство за сплашване на местното население, на чиито гласове също се разчита.

В планинските албански селища най-напред са колонизирани черногорците, защото се счита, че ментално и културно те най-много приличат на албанците. Според думите на началника на Министерството на аграрната реформа от септември 1919 съществува намерение доброволците и Черногорците да се заселват най-напред в Метохия и Дреница и „по този начин да се предотвратят нахлуванията на арнаутите”. Отделна категория субекти са „доброволците”, на които още през 1917 година сръбското правителство на Корфу обещава достатъчно обработваема земя като признание за службата в сръбската армия. Милорад Вуйичич, тогавашен министър на вътрешните работи, счита, че тогавашните колонисти трябва да се настаняват изключително в зоната на действие на въоръжените качаки. По същия начин разсъждава и Васо

Чубрилович, който предлага заселване на целия граничен пояс към Албания.

Милитаризирането на територията настъпва вследствие несигурността в краищата към Албания и България която практически продължава от последните години на Османското царство. Проблемът с въоръженото албанско население (който също произтича от турско време), подвежда под въпрос самото конституционно устройство на Кралството на СХС, поради което армията и жандармерията са непрекъснато мобилизирани чак до 1924, когато с помощта на артилерията е унищожено скривалището на качаците в Дреница. От друга страна, колонистите систематично се въоръжават от магазините на аграрните попечителства, защото те най-често са жертви на нападенията на качаците. Едва след инцидента в Лаб, където сръбските заселници продават оръжие на албанците, е взето решение те да се разоръжат. Честността на концепцията за разоръжаване на Косово сериозно е подведена под въпрос, когато след кампанията 1927 носителят на правителствената листа, раздава 500 пушки на гнилянските албанци. С една дума, обща анархия. Докато подреждах архивните материали, налагаше ми се впечатлението, че властта съзнателно бута хората на Косово едни срещу други и дори „подкрепя” един път едната, втор път другата страна.

При потерите срещу въоръжените банди неконтролирано са репресиранни цели села, което внася допълнително безпокойствие сред всички слоеве от населението. Албанците дефинитивно се опасяват от държавата, докато колонистите се държат заедно, женят се и мъжат помежду си, отиват заедно на избори, дори се погребват на общи гробища. Много от заселниците смятат, че държавата ги е измамила. През март 1936 година доброволците от гнилянска област почти със заканителен тон искат от княз Павел да им даде обещаната земя, заради която участват във въоръжените акции срещу албанските качаки. Вместо това, те и по-нататък остават да работят за надница при местните албанци.

Притиснати с такива товари, много от колонистите по средата на 1920-те продават получената земя и се завръщат в родния си край, или я дават под наем на мюсюлманските земевладелци, а те се изселват в близките градчета. Според преценката на Жак Ансел (Jacques Anselm) до 1928 година 65% от колонистите от Косово и Метохия са се завърнали в родния си край. Заради това, 1927 година е направена първата сериозна ревизия на колонизацията, а върховното аграрно попечителство, (с което управляват военни лица), организира инспекции и се заканва с отнемане на имуществото и наказателно производство срещу всички които се занимават с такава търговия. Колонистите си служат с измами, и с купувачите сключват „договори за отстъпки”, с клаузули за изкупуване на дълговете които обикновено съответстват на пазарната стойност на недвижимия имот. Едно село в Тетовско (Бървеница), е било населено с четници които се били специализирали за търговия с държавна земя и никой нищо не им може. В края на краищата, те евтино купуват и имотите на Милан Стоядинович и Никола Пашич и после ги продават на местните за баснословни суми.

Изселване на „народите от турската култура” и въпроса за обезщетението

След Великата източна криза, маса неетнически турци, водена от религиозни чувства, пропадта на Османското царство изживява като собствено нещастие и се изселват в Турция, считайки я за истинско отечество. Балканските войни, дефинитивния срив на Царството, Първата светов-

на война и създаването на югославската държава, задълбо-
чават тия демографски размествания. Сред причините за
изселването, както тогава се говори, преобладава „рели-
гиозния фанатизъм” който забранява на турците да живеят
под управлението на „неверниците”, роднински връзки,
страх от отмъщение заради участие във войната на другата
страна, но и надежда за по-добър живот в Турция.

Изселването на мюсюлманите от двете Югославии е
част от по-широката „деосманизация” на Балканите, която
подкрепят и провеждат балканските режими, независимо
от своя идеологически профил. Методологията на изселва-
нето е подобна и в монархическата и в социалистическата
Югославия, тръгвайки от задължението за отказване от
югославското гражданство, простата процедура за изсел-
ване, до бюрократичните компликации за потенциалните
завръщащи се (които са доста). Когато се касае за прецен-
ките за броя на заселниците, темата е твърде удобна за ма-
нипулации и прекаляване. Въпреки че някои албански исто-
рици привеждат фантастични бройки (на пример два мили-
она души от албански произ-
ход които са отишли в Турция),
повечето достъпни източници
не разполагат с доказателства,
че до края на 1970 в Турция са
отишли повече от 450 000 тур-
ци и албанци по произход от
югославските пространства.

Иначе, цялата идея за из-
селването на югославските
мюсюлмани в Турция непре-
къснато е прехвърляна от Тур-
ция, която има намерение да
насели опустелите крайни из-
точни предели на страната с
емигранти от Балканите които
евентуално да бъдат използ-
вани в борбата срещу кюрди-
те. Идеята е пласирана чрез
медийната пропаганда за лек
живот в Мала Азия, но и чрез

акциите на турските дипломатически представителства в
Югославия. Формалните резултати са Конвенцията за из-
селването на „неславянските елементи” (200 000 души) от
1938 и тнр. Джентълменско споразумение между Тито и
турския шеф на дипломатията Кеприли от 1953 година,
което трябва да „анимира” предишната конвенция, по фор-
мулата за „събиране на семействата”. Иначе, според един
проект от 1935 югославските власти, с цел насърчаване
на изселването на албанците, предлагат съвсем конкретни
мерки: предотвратяване на пропагандата срещу изселва-
нето която идва от Тирана, по често повикване на „несло-
венските рекрути” на военни упражнения, преместване на
„несловенските чиновници” в други части на страната, на-
казване на родителите на учениците, често прогласяване
на епидемии по добитъка в албанските села, забраняване
на садене на тютюн, национализиране на личните имена и
географски названия и пр.

Независимо от характера на държавното устройство,
Югославия е „съучастник в престъплението” което вели-
кодушно приема турската идея и я разработва до подроб-
ности. Почти идентичен процес на изселване е организи-
ран в Румъния и България. От друга страна, включването
на албанците в този миграционен процес и тяхното изтък-

ване на първо място е ексклузивна идея на сръбските и
югославските управляващи елити. Нелоялността на алба-
нците в периода между двете войни е приписвана на тях-
ната „склонност към иредентизъм”, а в ранните 1950-ти
на тяхната отдаденост на Енвер Ходжа и Сталин които са
идеологически врагове на югославския социализъм. Воен-
ните престъпления (преди всичко на четническите части)
над санджашките и косовските мюсюлмани и разрушава-
не на религиозните обекти също подгръват колективните
страхове. По-нататък изселването се насърчава от разни
закопи на социалистическия режим за забрана на шериат-
ските съдове и религиозни училища, носене на фереджета
и други „атеистични” предписания които засягат патриар-
халния свят на мюсюлманите (закона за брака, задължи-
телно образование). Вече през 1951 година мюсюлманите
започват масово да се изясняват като турци, за да ги вземат
предвид за емигриране. Пора-
ди това, между двете пребро-
вания на Косово (1948-1953),
броят на лицата които се декла-
рират като турци е нараснал 26
пъти, въпреки че в турското по-
солство в Белград повтарят, че
са готови „мълчаливо” да при-
емат и известен брой албанци.

Както в междувоенния,
така и в следвоенния период,
големите акции за разоръжава-
не на косовските албанци пред-
хождат големите изселнически
вълни. След скромните резул-
тати на кампанията за разо-
ръжаване на десетте области
в началото на 1920-те години,
се раздвижва цялото албанско
население. Някои се отмятат в
качази, някои се изселват. През
1955/56 югославската служба
за държавна сигурност на чело
с Александър Ранкович, про-
вежда такава кампания, а Ран-
кович и сред турските дипло-
мати важи за лице което „пази

изпълнението на джентълменското споразумение от 1953
година”.

Въпроса с обезщетенията на заселниците е най-тру-
ден. Той временно е решен 1936 година когато Югославия
е изплатила на Турция 17 милиона динара за изкупуване
на земите на мюсюлманите заради населяване „на нашите
здрави национални елементи” взимайки дълг от Държав-
ната заложна банка. Проблемите настъпват през януари
1950 година когато в Анкара е подписан Протокол за обез-
щетяване на турското имущество и имуществените инте-
реси в Югославия, които предвиждат турските собствени-
ци на имущество, да бъдат освободени от всички данъци
и задължения настанали преди национализацията. Освен
това, Турция иска Югославия да плати във валута всичко-
то имущество на ония които са се изселили преди април
1941 година. Сумата която искат е 20 милиона долара, до-
като югославската страна смята, че само половин милион
долара е съвсем достатъчно обезщетение, което в Анкара
се смята за обидна.

Епилог

Резултатите от колонизация между двете войни (Косо-
во, Метохия и Македония) са 19 500 заселени семейства

в над 1 000 колонии). Ако се сметнат и семействата на староседелците които са получили земя, тогава около 48 000 семейства пряко са обхванати с аграрната реформа и колонизацията. Настина, около една пета от раздадената земя е необработваема, което с неподходящите климатични условия, лошата сигурност (качаците), своеволието на полицията и данъчните власти – цялата тази приказка за богатото Косово и „раят на южните слаовяни” превръща в най-обикновена пропаганда. Разбира се, някои вярват в тази пропаганда, като словенците от Истрия, които вместо в Аржентина се отправят в Македония и горко се разкайват (Бистреница в средното Повардарие). Цялата тази идея за преселване на хората от по-напредналите среди на юг си остава един неуспешен експеримент. Споменатия Адам Прибичевич твърди, че е била необходима по-голяма смелост да тръгнеш към Косово отколкото в Америка. И покрай това, най-много колонии са поникнали именно на Косово (Грачаница, Лаб, Вълчитрън) където са изградени и най-много преселнически къщи.

Колонизацията на Косово не удовлетворява нито държавата, нито колонистите, а още по-малко староседелците. Самите държавни функционери които участват в този процес по средата на 30-те години заявяват, че заселването на сърби сред половин милион албанци е чиста несполука. Липсата на „мисионерски дух” може да се илюстрира със сведението, че от 23 министри на аграрната реформа (колкото се сменят през 20-те години) само четирима са обиколили „южните краища”. Това показва, че в процеса на заселването няма последователност, защото се провежда от едно политическо тяло което по дефиниция подлежи на чести промени. Затова и самото население се чувства застрашено и несигурно и корупцията се развихря. Земевладелците получават несправедливо възнаграждение, докато обезкуражените колонисти стават бреме, грижа, но и закана за държавната администрация. След Втората световна война, 15 770 сръбски семейства остават без право на завръщане в „южните краища”, защото новия режим в началото се дистанцира от резултатите на междувоенната колонизация. Всъщност, завръщането им през март 1945 временно е спряно с Решение 153 поради обявената ревизия на раздаване на земи между двете световни войни, а вече през август е донесен и Закон за ревизия на колониалните отношения. Според неговите разпоредби, земята е отнемана само от колонистите на които преди войната е дадена земя на частни собственици или ако те не се занимават със земеделие. С това е направен опит да се изправи несправедливостта към албанските селяни при първата вълна на колонизацията. През септември 1945 само 3 352 бивши колонисти получават право да се върнат на своите имоти на Косово и Метохия докато много от тях са пренасочени към Войводина или остават в централните части на Сърбия. Дори и Слободан Милошевич се е борил с мисълта след операцията „Олуя” да настани на Косово бежанците от Хърватия, но тази мисъл е била твърде наивна и нереалистична.

Манипулирането с косовският мит и сърбите на Косово достига върхът си по времето на Слободан Милошевич, когато Косово се разглежда като избирателна колегия в която могат да се злоупотребяват (несъществуващите) гласове на албанците. Повече от двете последни десетилетия системата която почива на медийната посредственост и безпоговорна послушност дава възможност на чело на жизненоважните държавни системи да седнат хора, които, меко казано са недорасли за своята работа. Вярно, и в кралска Югославия чиновничество отива на юг по наказание и на Косово отиват най-лошите кадри и в професио-

нален и морален смисъл. За офицерите, Третата армейска област е била „наказателна команда”, а за просветителите „югославски Сибир”. И покрай това, изглежда, че върхът на негативната селекция на кадрите е достигнат 1990-те когато за решаването на (интернационализираният) косовски проблем са били задължени полуграмотни апартчници като Зоран Баки Анджелкович. Друг изход, освен взаимно неразбиране, надутост и насилие не може да се очаква. Тази националистическа стихия е напълно в служба на поддържането на тогавашната олигархична власт. Днес с Косово се занимават подстрекаващият на война журналист на РТС и един буден ЮЛ-овец.

От друга страна, сърбите на Косово с времето все повече се обръщат към църквата, която още от 80-те им се налага като замяна на очакваната институционална подкрепа от страна на сръбската държава чието общество междувременно колабира по време на Милошевич. Вместо конкретна помощ и търсене на рационално решение, църковните кръгове със своите политически амбиции стават значителен фактор за манипулация с косовския символизъм.

Факт е, че след Берлинския конгрес 1878 албанския въпрос непрекъснато се развива и интернационализира. Турските власти имат големи проблеми с албанците в Косовският вилает, а техните данъчни редовно обикалят Дреница. Преди пропастта на Османското царство, тнр. младотурски режим на албанците предлага конкретни отстъпки които се отнасят за образованието и самоуправлението. Няколко години по-късно, сръбската и югославската държава не им предлагат това. Напротив, те нямат готовност да се откажат от ирационалните съдържания на един мит, не виждайки новата реалност. Минали са пет века и нещата вече не са същите в демографски смисъл. Начина по който сръбската армия влиза на Косово (война), бетонира тази епическа линия по която се движат политическите елити на следващите държавни творения на които Косово принадлежи.

Интеграцията на Косово окончателно е безуспешна, въпреки многобройните методи които са прилагани: от експериментиране с административния статус (част от покрайнина, разделяне на Косово на три бановини, автономна покрайнина и подобно), през експатриация и колонизация, до най-репресивни мерки. Липсват само честни методи на интеграция (като културна и просветна еманципация). При това процентът на сръбското население на Косово и Метохия непрекъснато пада, с изключение на лекото повишение през 1930-те години, благодарение на колонизацията: 64% (1871), 44% (1899), 25% (1912), 26% (1921), 27% (1931), 34% (1939), 27% (1948, 1953, 1961), 21% (1971) и 15% (1981). С оглед на това, че албанците бойкотират преброяването от 1991, преценява се, че тогава на Косово е имало 9-11% сърби, а 2 000 около 7%. Сърбите бойкотират преброяването от 2011, така че официално там са останали малко над 1%.

Някои ще кажат, че сърбите в рамките на Югославия се похабяват в сръбско-хърватския спор, вместо да насочат всичките си сили на юг.

Вероятно и самата идея „за реконквиста” не отговаря нито на духът на времето, нито на силата на държавата която претендира за тия територии. От това логически следва погрешно конципирана кампания която кулминира с гласуването на трагикомичната конституция от 2006. Нейните автори с един science-fiction преамбюл, без да искат, показват своята безидейност и неспособност да се изправят пред реалността.

Владан Йованович

Какво става в Прешево, Буяновац и Медведжа?

Подгряването на сръбско-албанските националистически мантри доведе до ново напрежение между албанското малцинство в общините Прешево, Буяновац и Медведжа и правителството на Сърбия. Всичко започна след като на 16 ноември 2012 в центъра на Прешево бе издигнат паметник на 27 паднали албански бойци от Армията за освобождение на Прешево, Буяновац и Медведжа (АОПМБ). Правителството на Сърбия даде ултиматум на общинското ръководство в Прешево до 17 януари 2013 да махне паметникът, като се заклани че държавата ще го махне, защото не може на сръбска територия да се повдигат паметници на терористи които с оръжие се биха за отцепване на трите общини и тяхното присъединяване към Косово. Това доста разбуни духовете между албанци и сърби, но след редица заседания на 6-те местни албански партии и

албанските общински съветници в трите общини, те не се съгласиха да го махнат въпреки закланите от Белград. На 20 януари, в присъствието на около 200 души Жандармерия, бронирани коли, журналисти и други салтанати, паметникът бе вдигнат и откаран в неизвестна посока. Всичко това ставаше на фона на преговорите между Белград и Прищина. Последваха масови албански протести не само в Прешево и Буяновац, но и на Косово и в Македония.

Така на световната общност отново бе припомнено за етническата криза в тази част на Сърбия.

Нека да си припомним. Освободителната армия на Прешево, Буяновац и Медведжа за пръв път се появи през януари 2000 година на погребението на братята Шачипи, убити от сръбската полиция в село Добросин. Целта на това паравоенно формирование, наброяващо около 1500 – 2000 добре въоръжени войници по модела на Армията за освобождение на Косово, бе да отцепи долината на Прешево и да я присъедини към Косово. Това формирование просъществува от 26 януари 2000 до юни 2001 година и първото й по-сериозно стълкновение със сръбската армия и полиция бе през лятото и есента на 2000 година. Бойните действия (над хиляда!) са тясно свързани с борбите на Освободителната национална армия в Македония, а най-големите бойни действия в южна Сърбия станаха в началото на войната в Македония през февруари и март 2001 година.

Самото създаване на АОПМБ стана след края на войната в Косово 1999 година когато бе създадена ивица демилитаризирана зона от 5 км. между Косово и Централна Сърбия. Тогавашната югославска армия нямаше право да контролира зоната, контролираше я леко въоръжена сръбска полиция която много скоро бе принудена да се изтегли под натиска на Армията за освобождение на Косово. АОК нападаше не само сръбската полиция, но и албанците които й се съпротивляваха. Бе убит председателят на Социалистическата партия на Сърбия в Буяновац албанецът Земаил Мустафа. Бомба експлодира в рейс с пътници в село Ливадица в Подуево където загинаха 12 души. Сръбските власти тиражираха информации, че АОПМБ се финансира от контрабандните наркотици и цигарени канали и от мюсюлманските страни, а оръжието се внася от Албания

и Македония. Нейният нелегален център се намираще в село Велики Търновац където се намираха складовете с оръжие, провеждаше се обучение и пр., а като комендант на АОПМБ се споменаваше Шефкет Муслиу, шлосер от село Кончул. Бяха формирани три оперативни зони: Чарска, Карадачка и Буяновачка, всяка от които контролираше част от територията на Прешевската долина. Имаше и албански терористични действия от граничните области с Косово.

През 2001 година се засилиха военните конфликти между албанските терористи и сръбските сили за сигурност. Когато разбра, че албанците напредват, НАТО на 24 май 2001 година разреши на Югославската армия да се върне в демилитаризираната зона, като предварително призова албанците да сложат оръжие, обещавайки им амнистия. Около 450 войници на АОПМБ предадоха оръжието си на КФОР, останалите преминаха в Косово, и в Гнильане формираха Освободителна армия за Източно Косово, но тя не успя да развие бойна дейност.

В множеството стълкновения през 2000-2001 година между АОПМБ и сръбските сили, сред които и сръбските части за специални операции, и

двете страни дадоха жертви. С техният брой доста се спекулираше, но очевидно бяха няколко десетки.

След войната се издигнаха десетки паметници на загинали сърби и албанци в селата в Прешевската долина. Албанците оспорват правото на сърбите да издигат паметници в селищата където албанците са мнозинство, Сръбското правителство оспорва правото на албанците да издигат паметници на терористи воювали срещу сръбската държава. При това, някак си се забравя, че Скупщината на СРЮ 2001г. по времето на президента Кошунница, донесе закон за амнистия на принадлежащите към АОПМБ и че всичките лица които са участвали в това стълкновение, на практика са освободени от наказателна отговорност.

Сръбските медии продължават да въртят старите плочи, че паметникът в Прешево и протестите на албанците са инспирирани от политическата програма за създаване на Велика Албания и че те застрашават територията на Сърбия. Така сърбите, поне повечето от тях, се настройват срещу албанците. Етническата дистанция все повече се увеличава, омразата нараства, социалните проблеми се задълбочават и върху тях все повече се разраства непримиримият албански и сръбски национализъм. Сочат се доводи от типа на албанското лоби в Конгреса на САЩ, стремежа за обединение на албанците в една държава, кризата в ЕС, ислямският фундаментализъм, застрашената териториална цялост на Сърбия и всичко това служи за оправдание на силовите действия от страна на Сърбия.

В такава атмосфера няма кой да зададе и да потърси отговор на простичкия въпрос: какво кара обикновения албански селянин да откаже лоялността си към сръбската държава и да хване оръжието? Сякаш извън идеологията и „голямата“ политика обикновеният човек с ежедневните си проблеми и нужди не съществува и даже никога не се интересува от него.

Писмо на Младежката инициатива за човешки права

Уважаеми 2-н премиер, пръв зам.премиер и председател на Народната скупщина на Сърбия,

Обръщаме се към Вас с надеждата, че това писмо ще стигне преди да махнете паметника на загиналите бойци на Армията за освобождение на Прешево, Буяновац и Медведжа в Прешево и преди престрелките на релацията Белград-Прешево да предизвикат последствия. След многоседмичните разговори за паметника, Прешево, сроковете и ултиматумите, почувствахме нужда да ви разведем в една малка разходка из Прешево. По време на досегашния ви мандат, пътуването до Прешево някак си не ви беше „из пътя“, въпреки че посещавахте военните бази на юг, които се намират на някакви си 45 минути бавно каране с кола от Прешево.

Прешево и в миналото не беше „из пътя“ на много политици и представители на институции. Рядко се решаваха да отпътуват още 20 минути от Буяновац, където приключваха всички разговори за човешките и малцинствени права, и най-често пред международната общност се доказваше посвещаването на решаване на проблемите на албанците в Прешевската долина. Колкото и да не беше „из пътя“ за срещи и разговори с гражданите, представителите на медиите и местната власт, толкова по-често Прешево беше „из пътя“ за разговори за нападения срещу полицията, жандармерията, различни терористични действия, антисръбска политика.

Също така, рядко бе изоставяно когато темата беше за статуса на Косово, Освободителната армия на Косово, размяна на територии между Сърбия и Косово или Велика Албания. Благодарение на паметника, Прешево през последните седмици, стана „из пътя“ и за всички желаещи, които чрез разговорите за разрушаването на паметника искаха да докажат сръбския си национален идентитет, за по-малко или повече обективните медийни радатели, но и за вас, като основна или странична тема. Благодарение на будното око на медиите и посветеността на политиките, паметникът в Прешево се наложи като ключов въпрос за държавата Сърбия, на моменти сериозно застрашавайки да изтласка в страни и въпроса с корупцията и статута на Косово.

Преди да стигнем до паметника, сметнахме, че е важно да ви обърнем внимание на още някои неща, важни за цялостно представяне на „Прешевската приказка“, с която всячески трябваше да се срещнете на живо, ако пътят ви беше отвел в Прешево.

На самото влизане в тази община в Южна Сърбия, с преобладаващо албанско население, ако идвате от посоката Врания и Буяновац, първото което ще срещнете, е основното училище „Ибрахим Келменди“, Гимназията „Скендербей“ и прешевското техническо училище. На територията на Прешево има общо осем основни и две средни училища в които учат около 7 000 ученици.

Докато учениците в основните и средните училища в Сърбия в началото на септември се радваха на безплатните си учебници, учениците в Южна Сърбия се изправиха пред липсата на основни условия за образование, и на 3 септември тръгнаха на часове без почти нито един учебник който да отговаря на стандартите и програмите които се прилагат в останалите училища в Сърбия.

През училищната 2011/2012 година единственият учебник на майчин, албански език който първолаците от Южна Сърбия имаха беше Буквара, докато учениците от останалите класове освен учебника за езика, нямаша нито една друга книга на своя майчин език.

Ако след средното училище искат да продължат образованието си, а то да не е в сферата на маркетинга – за който могат да учат в Икономическия факултет в Суботица – отдел в Буяновац, тия млади хора тръгват към Тетово, Скопие или Прищина. Ако после искат да търсят работа в Сърбия, трябва

да са готови да минат през една сложна, неясна, непрозрачна и основно много скъпа процедура за признаване на придобитите дипломи.

Може би ще забележите, че улицата по която се движите към центъра на Прешево, не е най-светлият пример на постиженията на инфраструктурата в Сърбия и че изглежда, че по нея най-лесно се движат бронирани коли на Жандармерията, които от време на време „патрулират“ по улиците на Прешево, правейки нещо което в другите градове на Сърбия обикновено прави редовната полиция.

В продължение, от лявата страна, въз основа на строителните работи които стоят непипнати години наред, можете да си представите как някога в бъдеще ще изглежда родилният дом в Прешево. Сега бъдещите майки от Прешево и околните места които принадлежат на общината, освен предизвикателствата които носи със себе си бременността и майчинството, трябва да се подготвят и за „предродилното“ возене от най-малко 45 минути до най-близкият родилен дом във Врания.

В непосредствена близост до тази строителна площадка, както и до Здравния дом, се намира автогара на която не пристигат автобусите от Белград (в центъра на Белградската автогара „за дестинацията Прешево няма информация в текущата база“), така че, ако някога в изследователския си порив, поискате да смените служебните си автомобили с автобус, до Прешево можете да стигнете откъм Буяновац или от границата с Македония.

Вярваме, че по нататък из пътя до центъра на Прешево освен с няколко магазини и ресторанти, ще имате възможност да се срещнете и с оплакванията за систематичното дискриминиране на албанците през деведесетте години на миналия век, уволненията, политическите процеси, неизяснените обстоятелства под които по време на НАТО бомбардировките са пострадали 11 албанци, както и с много още обикновени човешки драми. Това са разговори за всекидневната борба за оцеляване, за безработицата, недоволството от политиката на държавно и местно ниво, разговори които ще разберете дори и ако не са разказани на течен сръбски език.

Скоро приближаваме до края на нашата разходка. Наближаваме сградата на община Прешево и стигаме до повдигнатия паметник на принадлежащите към АОПМБ. Малко припомняне: Представителите на Съюза Република Югославия с представителите на АОПМБ 2001 година в Кончул са подписали споразумение за прекратяване на огъня, а година по-късно Съюзната Скупщина гласува Закон за амнистия на всички бивши числящи се към АОПМБ с което всяко тяхно наименуване като терористи е без правно основание.

Трудно е да се избегне опростяването на комплексния въпрос, когато искате да го съберете в няколко пасажа. Обаче също така е абсолютно нечестно въпроса с паметника да се поставя само като въпрос на албански национализъм, съзнателно подминавайки че институциите в Белград години наред систематично изключват и игнорират тази територия.

Впрочем, страхуваме се, че без албанският национализъм като изговор, Сърбия не може вече да скрие под килима въпроса, защо някои от нейните граждани престават да се чувстват като нейни граждани. Тогава когато при споменаването на паметника, споменете и използването на майчиния език, учебниците, жандармерията, дискриминацията, ще бъдем по-близко до същността и легитимността на държавата Сърбия върху тази територия, без който нейната легалност докосната до реалността е празна и без значение, без оглед колко пъти в едно изречение ще сложите „Конституция“ или „закон“.

Би било добре, вместо с големите политически, да се занимавате с малките, всекидневни, но жизнени проблеми. Да се занимавате с хората, преди да стигнете до паметника.

Би било учтиво Прешево един да ви бъде из път. Би било учтиво и държавнически.

Отива ли си Войводина?

Драган Веселинов: Автономия не, република – да

Пренасяме ви цялостното, авторизирано изложение на Драган Веселинов, професор на Белградския университет и бивш министър в правителството на Сърбия пред Войводинския клуб, което вече две години вълнува обществеността в Сърбия

1. След пет години, през 2018 ще станат 100 години откакто 1918 една част от сръбския народ в Нови Сад,

под влиянието на Яша Томич подкрепи идеята за присъединяване на Войводина към Сърбия с право на собствено правителство. Формата на положението на Войводина в Сърбия привържениците на Томич никога не са определили. Съгласили са се за унитарна държава през декември 1918 година, когато Караджорджевичите се отказват от сръбската държава и корона в полза на „югославската“ и когато хърватите се отказват от бановината, тоест когато сърбите от „другата страна“ в Славония и Хърватия се отричат от федералното положение в Държавата на Словенците, хърватите и сърбите в новото, триединно кралство. Легитимността и легалността на отцеплението на Войводина от Австроунгария не е дадена от скупщината на Томич в Нови Сад, а от допълнителния Трианонски договор на Антантата за разпределение на австро-унгарските територии след Първата световна война.

2. Пред стогодишнината от решението на привържениците на Томич, но не заради юбилея, а заради своето трайно легитимно право, населението на Войводина може да се изясни, включително и с референдум, за това какво да бъде отношението ѝ със Сърбия., включително и решението автономията да бъде издигната в ранг на република. Такава сентенциална крачка са направили и сърбите на Тимишоарския събор 1791 година, когато по повод 101 годишнина от първите привилегии на цар Леполд I, дадени на сърбите на Черноевич са се изяснили за формиране на Банат, (с допълнителни територии), като държава на сърби, независима от Унгария, под австрийската корона.

3. Референдума на Войводина за по-нататъшния статус спрямо Сърбия, нужно произлиза от нелегитимността на Конституцията на Република Сърбия върху територията на Войводина, който не бе приет на референдума за Конституцията през 2006 година, защото не получи мнозинство. Отхвърлен е в Банат, Бачка и Срем и във всички по-големи градове във Войводина. Отхвърлен е и в средите където сърбите са мнозинство и в национално смесените среди, с което е формирано генерално становище на цялото население, че наложеното сръбско определение на автономията на Войводина, противоречи на интересите на войводинците. Фактът че войводинците на референдума казаха какво не искат от Сърбия, ги отправя с нов референдум да кажат какво искат за Войводина.

4. Формите на политическата система зависят от условията които им дават възможности и в този смисъл се променят. Нито една форма на политическа система не е трайна, дори и ако е наложена с диктатура или със ефимерни мерки на режима насочени срещу интересите на целевите общности. Продължението на политическия статус на народа, противно на условията които са го създали, води до неговата екзистенциална криза. Бройните форми на политическа, икономическа, културно-просветна и религиозна автономия на сърбите под унгарска и виенска корона, отразяват променливите условия които ги причиняват. Така и решението на привържениците на Томич от 1918 година е изнуден завършек на напълно новата

сръбска антикризна политика причинена от рязко влошените условия за живот на сърбите в Унгария през последните 50 години от австрийската империя. Тази политика всъщност е започнал Светозар Милетич, въпреки че самият той преди това е бил запален привърженик на самостоятелна държава на сърбите от другата страна. Политиката на Томич няма корени в предишните политически и системни решения на сърбите, особено тогава когато приемат концепцията за невъоръжен автономен регион Войводство Сърбия и Тамишки Банат (1849-1861), заради отказа на Виена да дава привилегии и други политически обещания на сърбите. Сърбите под Яша Томич са се изяснили за присъединяване на Войводина към Сърбия, нещо което Милетич не е искал, и заради влизането в югославската общност, (късният Милетич по-скоро е бил за всесръбско обединение – бил е председател на Цетинското сдружение за сръбско обединение и освобождение), заради виенското напускане на сърбите като *austriacae politicum*, (*Слом на Войводство Сърбия, окончателно премахване на Военната краина и на привилегиите на сърбите, Франц Йозеф I взема титлата на войвода и др.*) и суровата политика на Пеца за унгаризация след споразумението на Австрия и Унгария от 1867 година. Сърбите във Войводина все повече търсят политическа опора в турската провинция, Княжество Сърбия, а особено след Берлинския конгрес 1878 година, в Кралство Сърбия, но не затова утре в Сърбия да загубят перспективата на самостоятелна политическа общност, а за да запазят своята политическа общност по време на кризата и в условия на свобода да решат какво искат. Сърбите във Войводина 1918 година решават, че формирането на политическа общност със Сърбия и влизане в югославската общност е най-мирното решение за тях между другото и заради новата омраза която от 1914 година развиват към тях унгарците, германците и румънците, след убийството на надвойводата Фердинанд в Сараево и териториалните астирации на Букурещ към целият Банат до Тиса. Тази загуба на право на самостоятелна политическа общност не признаха нито хърватите, нито словенците след 1918 година, а войводинците я подчертаха чрез Лалошевич, Бошкович, Попович, гигантския Стаич и други.

5. Преди сегашната октроисана автономия на Войводина в Тадиш-Кошуничината Конституция на Република Сърбия от 2006 година в която войводинците нямат никаква самостоятелна законодателна, правосъдна и изпълнителна власт, сърбите във Войводина придобиха значителен нецентрализиран опит от предишните политически позиции в продължение на не по-малко от 1 000 свои исторически години. Нека споменем някои: под унгарците преди Мохач 1526 година са имали повече привилегии отколкото под австрийците от Леополд I – по време на три сръбски палатини (регенти) на унгарския двор в XI и XII век, войводинските кралски и деспотски имения на Неманичите, Лазаревичите, Бранковичите, Гьргуревичите, Берисавлевичите и други, по време на сръбската шайкашка автономия в долна Словакия, по време на привилегиите на Ковинските сърби от крал Матия Корвин и Владислав Ягелонски които са ги освободили и от десетъка в полза на католическите свещеници; цар Йован Ненад Черноевич Черни 1526 година в Суботица провъзглася самостоятелна сръбска държава а от неговата армия са настанали дурски, коморански и тителски шайкаши; епископ Теодор Несторович Вършанки провъзглася 1594 година антитурското въстание на банатските сърби стремейки се към държава. Това въстание бе предизвикано и с незначитане на привилегиите след 1522 които на сърбите в Банат им бе дал паша Мехмед Соколович, и особено на сърбите в Бечкеречка (Зренянинска) област, когато ги освобождава от всички немюсюлмански данъци и им дава териториална автономия като на свой вакъф; Леополд I дава на сърбите по-голяма църковна автономия от тази с която те са се ползвали в системата миллет баши (право на нови църкви, и власт над всички православни в Царството – ру-

мънците, куцовласите), дава им правосъдна автономия чрез църквата (което са имали и под турците), обещава, че със сърбите ще командва техен войвода (това не е изпълнил и сърбите сами си избират 1848 година войводата Стеван Шупликац, а царят го признава със същия патент както и Карловашкия митрополит Раячич за патриарх) и неясно им обещава територия под своята корона, (това не е изпълнил и сърбите сами провъзгласяват Банат, Бачка, Бараня и Срем за Сърбско Войводство 1848 година, царят де юре не го признава); Фердинанд II 1630 година на сърбите дава градска, съдебна и наказателна автономия с право на самостоятелно избиране на свои князе; Мария Терезия 1751 и 1774 основава две сърбски области, великобечейски и великокикински дистрикт със самостоятелно управление и правосъдна власт (след тяхното недоволство за разпускането на военното крайще във Войводина XVII-XIX век със свои автономни управления и гражданска власт, финанси и правосъдие, обхващат не само предимно сърбите, но и преобладаващата част от сърбския народ във Войводина, с което той непрекъснато участва във владението на държавната територия с привилегии които нямат другите народи в Царството (освен частично хърватите); сърбите както и другите народи във Войводина от XVII век до политиката на унгаризацията към края на XIX век освен общите граждански училища имат и отделни училища под управлението на църквата които пазят езика, културата и самостоятелното политическо съзнание на народа, както и обучение на учители за провеждане на сърбско обучение – като препарандията на Мразович в Сомбор; от обявяването на Сента 1506 година за свободен кралски град, до обявяването на други свободни градове във Войводина в края на XIX век, като буневачката Суботица, след това Кикинда, Панчево, Нови Сад, Сомбор и други захванати части от населението на Войводина развиват местно самоуправление според традициите на европейските градски самоуправления, които са далеч по-развити от концепцията на градовете и общините в съвременна Сърбия.

6.Провъзгласяването на Сърбското Войводство 1848 година, преди това в Братислава сърбите дават пълна подкрепа на унгарската революция по водачеството на Кошут, и върхът на тяхната политическа самостоятелност и политическа зрелост в XIX век. Дори политическата им зрелост надвишава тежението за държавна независимост, защото те в началото следват становищата на Сава Текелия, и не търсят териториално обособяване а гражданско равноправие в Унгария с нетериториална национална автономия и едва след отхвърлянето на това „текелианско” становище от страна на Кошут, отиват към териториален автономен статус на Войводството в Унгария, тоест Австрия със своя армия и валута. Държавата Войводина от 1848 година, е елемент от трайно историческо право на съвременните войводинци на самоопределение. Военната отбрана на Войводството в 1848/49 година със собствени сърбски сили е елемент от трайно историческо право на войводинците на самоотбрана и съответна организация на самозащита. Допълнителното Войводство Сърбия и Тамишки банат от 1849-1861 не е създадено за афирмиране на сърбския политически идентитет в Австрия и Унгария, а е империялно наложено за тяхното развиване.

7.Вторият исторически политически връх на войводинските сърби, заедно с националните малцинства, постигат 1974 година с Конституцията на СФРЮ когато придобиват полуфедерален статус в Сърбия и Югославия. Този статут продължава 14 години, когато 1988 Сърбия го атакува и унищожава с отхвърлянето на равноправието на сърбите във

Войводина със сърбианците. И двата политически максимума на войводинските сърби – и онзи под австрийците и унгарците от 1848 до 1861 година, и този под Сърбия от 1974 до бунта на Милошевич 1988 година продължават не повече от 13, тоест 14 години. От това произлиза, че оцеляването на държавата Войводина е било нереално както под австрийците и унгарците, така и под Сърбия. Държавата Войводина е възможна само на принципа на самоопределението, на принципа на свободно самостоятелно решение, така както са правили бащите на Войводството 1848 година.

8.Смисъла на оцеляването на автономията на Войводина във Сърбия е изчерпан 1988 година с отхвърлянето на автономията от страна на Сърбия с насилствен бунт на сърбианците и сърбиянската иредента във Войводина. Сърбия никога няма да даде

на Войводина законодателна, изпълнителна и правосъдна власт. Тя скоро ще оспорва всеки вид на автономия, дори и номинална, този път под Конституцията на Тадич-Кошунци, който съществува без право на Войводина на собствени приходи, без право на законодателен парламент, на изпълнителна власт с управление и инспекция, на покрайнинска избира-

телна съдебна власт, на покрайнинска полиция и милиция (народна самоотбрана) на независима просветна система и други елементи на регионална автономия. И сегашният опит на националистическо-унитарните партии в Сърбия, на Конституционния съд, (ноември 2011), да оспорят правото на Войводина на Устав и на редовен прилив на минимални републикански 7%-тни пари в бюджета на покрайнината, е приложение към стремежа за отхвърлянето на автономията, а не на съгласие със нея. Упоритото негодуване на унитаристите за това, че Войводина има проевропейско знаме и герб с корени в историческите гербове на Банат, Срем и Бачка, отразява техните страхове от самостоятелен политически идентитет на сърбите във Войводина и подкрепата която намира сред националните малцинства. Целта на протеста на сърбските унитаристи срещу герба Войводина не е само атака срещу нейната автономия, а стремеж към заличаване на историческата идентичност на войводинските сърби и политическите и културно-просветни факти, че истинската люлка и защитничка на сръбството е Войводина, а не Сърбия. Целта на унитаристите е да създадат войводински сърбин без съзнание за себе си, сърбин без войводинската част в цялостното сръбство.

9.На всеки опит на Сърбия да оспори нейните съвременни и исторически символи на идентичност, като начин за заличаване на нейната, макар и номинална, автономия и декултуризация на войводинските сърби, Скупщината на Войводина може да отговори с повдигане на нивото на отношенията със Сърбия. Референдумът за Войводина република е легитимен. Защитата го знамето на сръбското войводство. На това знаме мястото не е в музея в Панчево, но и във скупщината на Войводина. Референдумът за Република Войводина би успял. Не по малко от 50% от сърбите ще гласуват за нея, а разположението сред националните малцинства би било още по-голямо.

10. Според Конституцията от 2006 година Войводина няма автономия, тя има платена администрация от бюджета на Белград, да имитира регионална власт, при което пресилена имитация води до намаляване на прилива на пари от републиканския бюджет и се заканва да преразгледа бъдещето на набедената автономия. Тъй като Войводина не е представена като автономия в парламента на Сърбия, и тъй като тя не е самостоятелна избирателна единица при структурирането

на властта в Сърбия, тя е лишена от демократични инструменти равноправно със Сърбия да решава за общата политика. Войводинските политически сили не могат да влезнат в парламента на Сърбия освен чрез коалиция със сърбиянските партии, тоест, индивидуални представители на националните малцинства от Войводина. При това, дори и сърбиянските партии да не получат нито един глас във Войводина, те ще влезнат в парламента на Сърбия, защото в Сърбия имат три пъти повече гласоподаватели. И обратно, войводинските партии да не получат нито един глас в Сърбия, а да получат същият процент гласове във Войводина както и сърбиянските в Сърбия, те не могат да влезнат в парламента на Сърбия защото им недостига три пъти по-голяма маса гласоподаватели. Унитаристите са поставили избирателна система която трайно елиминира Войводина от сръбския парламент и дискриминира войводинците под еднакви условия да участват в общото изпълнение на властта.

11. Правото на гражданите на Войводина, тоест на войводинските сърби и националните малцинства на отделен републикански статус, не произлиза само от икономическия срив на Войводина от 1918 година насам, но и от правото на защита и издигане на правото на идентичност на всички нейни народи и право на безпрепятствено развитие. Дори а ако Войводина беше десет пъти по-развита от днес, тя този статус трябва да защитава с отделна държавна форма. Мотива за Войводина република не произлиза от нейната антикризна критика и икономическо робство което тя понася под Сърбия, а от историческото право на самостоятелно решаване което тя не дължи на Сърбия. Това е било и становището на сърбите под Яша Томич когато те 1918 година, са поискали присъединена Войводина да има собствено правителство, което под други обстоятелства са решили и войводинските комунисти 1945 година, когато са се съгласили с автономията на Войводина във Сърбия, но със собствено правителство – въпреки че, изкушавам се да го кажа, ако Жарко Зренянин беше жив, той никога нямаше да се съгласи с друг статус на Войводина в Югославия, освен като република.

12. Името „Република Сърбия“, или само „Сърбия“, което се протяга на Войводина, е израз на семантичен колониализъм заради сръбските териториални политически цели. Войводина не е сръбиянска Сърбия. Тя е отделна страна, тя е отделна сръбска територия с отделна политическа, икономическа и културна история, която, колкото и да се преплита с историята на Сърбия, още повече се е преплитала с историята на австрийците, унгарците, германците, хърватите, куцовласите и румънците – в доброто и злото. Съществуването на войводинските сърби е интернационално. Това че Войводина е сръбска, тя е подчертала не по-малко от Княжество Сърбия, когато тя себе си именува като „Войводство Сърбия“, онази първата под турците, тази другата под австрийците. Но тя е Сърбия през Дунав и Сава (не забравям и частта от Мачва, „Долен Срем“) която себе си нарича „Войводина“. Затова Войводина трябва да отхвърли от себе си името „Сърбия“, не затова че не е сръбска, а затова че не е прикрита колония на сръбиянската Сърбия, скрита фалшива автономия. Република Войводина във федералната общност със Сърбия трябва да намери най-подходящото име за преуредената държава от която и двете да са доволни. Сърбия и Войводина са две сръбски страни и принципа на техния съвместен живот трябва да бъде „две страни, два господара“.

13. На Сърбия ѝ предстои нова промяна на Конституцията. Сърбия е недоправена държава. Не поради удобната синтагма която използваше Джинджич, а за това че беше прав. Постоянните промени на Конституциите на Сърбия, средно почти на всеки десет години, изразяват стогодишната криза на великосръбската идея и политиката ѝ от 1918 година и нейните корени в XIX век. Тя е екстремно нестабилна държава поради безотговорността на собствения си политически елит. Възможното влизане на Сърбия в Европейския съюз изисква промяна на нейната конституция. Няма причина Войводина да влиза в Европейския съюз чрез Сърбия, тя това може да направи заедно със Сърбия в равноправна общност с нея. Няма

причини Войводина да не обсъди дали иска да бъде представена в Брюксел като регион, с регионална канцелария или да влезне в нея със статус на република. Статусът на република, освен другите предимства, ѝ отваря врата за международни споразумения от по-висок ранг от ония които може да си допусне като регион.

14. Във Войводина има „страх от летене“. Нейното правителство не изтъква, че произхожда директно от 1848 година. Няма причини правителството на Войводина да не изтъкне с паметник, или друг подходящ начин, че първият президент на Войводина е патриарх Йосиф Раячич. Раячич е единственият патриарх в историята на сръбския народ който е избран и за шеф на държавата, защото другите патриарси под австрийците и турците са били само опълномощени от дворовете изпълнители на част от гражданската власт. Раячич е единственият *pontifex maximus* в историята на всички сърби. *Войводина има право и на химн. Неофициалния химн на сърбите във Войводина е бил посветен на Милетич, панчевският протосингел Васа Живкович е написал прекрасни стихове – никой във Войводина не се срамува от тях. Пее се и днес. Защо правителството на Войводина не разпише конкурс за химн? Кой правен акт може да ѝ забрани това? Защо Войводина да няма свой празник, ден на Войводина, няма това не смее да бъде 13 май? Кой правен акт това може да ѝ забрани? Защо нито един представител на властта във Войводина в Панчево не посети паметника на войводата Стеван Шушлицац, комендант на народните сили на Сръбското войводство в този град? Защо гробът му в Крушедол е непосещаван? Не е ли прекалена гротеска сръбските унитаристи на Войводина да забраняват правото на герб, знаме и химн, а в Сърбия това може да има всеки град, предприятие, футболен отбор – дори и „Гробарите“ на Партизан?*

15. Маниакалният страх от самостоятелна Войводина, дори от текущата несъществуваща автономия е развит не само в Белград, но и в сръбиянската иредента във Войводина която предвождат малобройните интелектуалци от Белград с произход от Войводина. Техният сервис на сръбиянците унитаристи е нараден с членство и в Сръбската академия на науките и изкуствата, но и обременен със задължението в Матицата сръбска във Войводина да заплащат Войводина от издигане на собствено знаме. Някои от тях са потомци на „оптантите“ от 1920 година, които освен другите места, на вълни са напуснали и Сент Андрея и са дошли във войводската част на кралството на СХС, а днес с опустошената Сент Андрея, която техните деди са оставили, плашат войводинците че така ще стане с цяла Войводина ако стане република. Унгария ще глътне Войводина, а войводинците сърби ще трябва с куфарите да дойдат при тях, в Белград. Но Войводина никому не е била мацеха нито в Кралството на СХС и за разлика от светоандрејските оптанти които използваша Трианонския договор според който народите в бивша Австроунгария могат за две години да се преселват в държавите майки при своите народи, германците, унгарците, чехите, словаците и румънците не напуснаха Войводина за да отидат в своите страни. Не смятайки германците и откъщението на Източна Европа срещу тях след Втората световна война, унгарците, словаците, хърватите и румънците забързано напускат Войводина едва през последните 20 години, заради деструктивната политика на Сърбия към Войводина и националните малцинства. Но много повече от тях отидоха сърби, но не в Сърбия а далеч от нея. Политиката на Сърбия опустошава Войводина от сърби, а не Унгария нито която и да е съседна или несъседна държава.

16. Автономията Войводина в Сърбия е мъртва. Република Войводина, изгласувана със собствени сили на войводинците, е единствения отговор. Унитаристите се страхуват от нея. Във Войводина няма дораснали сили за тая задача. Или ги има?

(цялостно, авторизирано изложение на трибуната на Войводинския клуб)

Декларация за защита на конституционните и законни права на Автономна покрайнина Войводина

Демократичното общество трябва да уважава особеностите на историческото, национално, културно, религиозно и политическо многообразие. В него природно присъства автономията, чрез която, без застрашаване на правата на другите, се уважават чувствата на особена принадлежност към своя народ но и към регионалната общност.

Изхождайки от това, автономията на Войводина е историческо и природно право на нейните граждани и с тяхната воля Войводина е в състава на Сърбия. В този дух, автономията на Войводина с Конституцията на Република Сърбия е регламентирано и осигурено право на различие, при което се подразбира децентрализация на властта, разделение на надлежностите и самостоятелно уреждане на определени неща от интерес за гражданите на покрайнината.

Конституцията на Република Сърбия постановява, че разпределението на надлежностите между централните власти и автономните покрайнини, почива върху принципа на субсидиарността и че уважаването на принципите на правовата държава, изпълняване на изворни и пренесени правомощия се основава върху принципите на хармонизация, справедливост и солидарност.

Безспорно е, че елементите на правото, задълженията и отговорностите са по-подробно уредени със законите и наредбите които се взимат на нивото на Република Сърбия, както и със Статута на Автономна покрайнина Войводина.

Уважаването на посочените принципи и конституционни и законови решения е задължително за правовата държава и демократичната практика и база за сигурността и нормално функциониране на всяка съвременна и отговорна държава.

Факт е, че в досегашната политическа практика имаше периоди когато значително не се уважаваха тия безспорни принципи. Би следвало да се очаква, че развитието на демократичното общество и неговото приближаване към общите цивилизационни и европейски ценности ще намали обема на тия явления.

За съжаление, свидетели сме на факта, че в последно време се нарушава целият амбиент, което не само че не допринася за развитието на правовата система и създаване на доверие между органите на Автономната покрайнина Войводина и централната власт но и пряко влияе на интересите на гражданите на Войводина, осъществяване на техните права и гарантиране на сигурността. Особено е чувствителен въпроса свързан с нарушаване на придобитите права което не е забележено в модерната европейска практика.

Недоразуменията тръгнаха във възходяща линия към края на 2012 година и бяха свързани с уреждането на въпросите за финансирането на Автономна покрайнина Войводина. Дори и гаранцията на Чл. 184, ал. 4, от Конституцията на Република Сърбия, според който бюджета на АП Войводина е най-малко 7 на сто в сравнение с бюджета на Р Сърбия, като три седми от бюджета на АП Войводина се използват за финансиране на капиталните разности, не помогна, въпреки яснотата и точността си.

Споровете кулминираха при гласуването на измененията и допълненията на Закона за бюджетната система и Закона за бюджета на Р Сърбия за 2013 година което доведе до:

-внасяне на Предложение на Правителството на Автономна покрайнина Войводина за оценка на конституцион-

ността на разпоредбите от Закона за изменения и допълнения на Закона за бюджетната система, и

-утвърждаване на Предложението на закона за допълнение на Закона за бюджетната система който Скупщината на Автономната покрайнина Войводина изпрати на Народната скупщина, тъй като с измененията на Закона е намалена рамката въз основа на която се определят минималните финансови средства за Автономна покрайнина Войводина гарантирани с Конституцията. Конституционния съд, въпреки безспорната спешност на този проблем, още не е предизвесител съответните си дейности и утвърждаване на становища.

От друга страна, Републиканското правителство, без консултиране с органите на покрайнината, започна по един неконституционен начин да разполага с имуществото на покрайнината. Така например, с Уредба на Правителството значително имущество чийто собственик е покрайнината, без каквото и да е съгласие, незаконно бе отстъпено на град Нови Сад. Напълно бе игнорирано искането на Покрайнинското правителство, съгласно безспорните надлежности по Закона за установяване на надлежностите на АП Войводина, на представителите на Покрайнината да се осигури участие в собствеността и управленската структура на ПП „Новосадски панаир“.

Същевременно, масово се сменяват управленски хора и членове на управителните съвети в значителни държавни институции преди изтичането на мандата им, без законно основание и каквото и да било образложение. Назначават се партийни кадри, без зачитане на мнението на покрайнинската и местната администрация, експертите и синдикалните организации.

Узурпирано е правото за поставянето на и. д. Директор на Покрайнинския фонд за здравеопазване и социална политика, противно от преди поднесените инициативи, обосновани върху закона, за което Автономна покрайнина Войводина безспорно има право. Именно, Републиканския фонд наруши Закона за здравно осигуряване, в който експлицитно е предвидено, че директора на Покрайнинския фонд, след проведен публичен конкурс се назначава от надлежния орган на покрайнината. С това е суспендирана възможността на гражданите по прозрачен начин да имат преглед върху разпределението и пласирането на средства-то от този фонд.

Тръгвайки от своята отговорност като най-висок орган и носител на нормативната власт в АП Войводина (съгласно чл. 33 от Статута на Покрайнина Войводина), Скупщината на Войводина, гласува: „ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ЗАЩИТА НА КОНСТИТУЦИОННИТЕ И ЗАКОНОВИ ПРАВА НА АВТОНОМНА ПОКРАЙНИНА ВОЙВОДИНА в която се:

- констатира многократно нарушаване на Конституционните принципи и законови нормативи по отношение на правата и надлежностите на органите и институциите в АП Войводина

- призовават републиканските органи и институции заедно с покрайнинската администрация и представителите на местното самоуправление, засилвайки взаимното сътрудничество, да издигнат нивото на уважаване на разписаните процедури както и безспорните права и задължения.

Правителството на Войводина

АВТОНОМИЗЪМ-ВЪРХОВИЗЪМ-МАКЕДОНИЗЪМ

/МАКЕДОНСКИ ОБЗОР/

Д-р Валентин Янев

дълготрайни проблеми в бъдеще. Най-сериозният и най-тежък се оказва Македонският проблем.

Отчитайки своите интереси, на проведения след войната Берлинския конгрес /1878г/

Берлинският конгрес 1878 год.

Великите Сили практически не допускат цялостното освобождаване и обединение на българския етнос живеещ в гореизброените области.

Северна Добруджа е приадана към Румъния като компенсация за откъснати от нея други територии от Русия.

Западното българско землище: Нишко, Пиротско, Поморавието- Врания са подарени на Сърбия.

Новоосвободените Тракия и цяла Македония са върнати отново на Турция.

Южна България/Източна Румелия/, също е върната под управлението на Султана като автономна провинция начело с генерал-губернатор назначаван от Високота Порта за 5 години със съгласието на Великите Сили. Дори се е допускало възможността за въвеждане на турски гарнизони в областта.

Княжество България (Северна България) е васална на Турция и няма право на водене на самостоятелна външна политика. От друга страна в нея е настанен руски окупационен корпус на издръжка на българската държава.

Така виждаме, че очакванията на българския народ, да е успял да се пребори заедно с руската армия за своята свобода и пълна независимост се оказват неосъществени. Всъщност по-голяма част от териториите населявани от българи или се връщат на Турската империя или се придават на съседните Балкански държави.

Това поставя началото на борбите на българския народ за пълно освобождение и обединение на българското племе в една държава.

Че веднага след освобождението на България не съ-

ществува Македонски проблем свидетелствува следният факт. Когато във Велико Търново се събират депутати от всички краища на българската земя за да започнат изработването на „Органическият

Устав” на Княжеството (Конституцията) сред тях са и представители от Македония /Йосиф Ковачев, Д-р Помянов, Д.Каранфилович, Васил Диамандиев/ също и от останалите български земи откъснати от България на Берлинския конгрес. Тези депутати пристигат в Търново с ясното съзнание, че са част от българския народ и ще останат като такива и занаяпред в новоуреждащата се българска държава. Това е неоспорим факт, който показва, че по онова време Македонски проблем не съществува. Когато става ясно, че решенията на Берлинския конгрес ще бъдат трайни, предизвиквайки разпадане на Сан-Стефанска България и разделение на българското племе, възмущението сред събралите се депутати е толкова голямо, че Учредителното Велико Народно Събрание е било пред разпускане. За момент е надделявало мнението да не се изработва Конституция на България докато Великите сили не ревизират своите решения и не позволят на българския народ да се обедини в своите естествени граници. На първо време се съставя един Мемоар и предоставя на вниманието на представителите на Великите Сили в Цариград. Посланиците на Германия, Австро-Унгария, Франция и Англия не го удостоават с никакво внимание и даже има нападки от английския посланик. Посланието им е ясно-„българи забравете темата Македония”! Това нажежава още повече атмосферата в Търново и депутатите сериозно обмислят да се разотидат по домовете вместо да изработват Конституцията. Стига се до решение да се състави нова комисия, която да изработи втори Мемоар. В тази комисия взимат участие представители на откъснатите земи-Тракия и Македония. Крайният резултат е плачевен. Русия извива ръцете на депутатите забранявайки им такъв Мемоар да се поднася от името на Учредителното Събрание. По тази причина Мемоарът е подаден частно на европейските представители без да произведе върху тях никакво впечатление. Но фактът на неговото сътворяване от самите представители на откъснатата Македония показва по един категоричен начин, че по онова време населението в Македония и още Тракия, Северна и Южна България се е чувствувало еднородно, тоест единен български народ!

Първата стъпка в посока ревизия на несправедливия Берлинския конгрес се явява осъщественото СЪЕДИНЕНИЕ на Южна и Северна България в една държава през 1885 година. Това е напълно самостоятелно дело на българите в Княжество България и Източна Румелия, подкрепено от Княз Александър Батемберг и българското правителство. СЪЕДИНЕНИЕТО се превръща и в една проверка за позициите, които ще държат Великите Сили и Балканските съседи. Резултатът от този тест е много поучителен. Освободителката Русия се обявява категорично против този самостоятелен Акт на младата българска държава. Същото правят и останалите европейски държави с изключение на Англия, която подкрепя СЪЕДИНЕНИЕТО. Турция заема изчаквателна позиция. Гърция и Сърбия настръхват от възникването на голяма и силна България край границите си. Подтикната от Великите Сили, Сърбия решава да възстанови положението установено на Берлинския конгрес чрез изненадваща война. Това става с мълчаливото съгласие на цяла Европа, която наблюдава убийството на един току що освободен народ. Това обаче не се състоява, защото България печели войната и с кръвта и жертвите на българските войници узаконява СЪЕДИНЕНИЕТО на народа от двете страни на Стара планина.

Но изводът, който може да се направи е че, отгук нататък Великите Сили и озлобените балкански съседи няма да позволят на България да продължи с обединението си по същия начин, чрез силата на оръжието. Първоначално съществува някаква надежда, която е утопична, и българите във вече свободните територии все още вярват в крайния успех. Все още всички българи мислят, че Княжество България трябва да се превърне в обединителен център на цялото българско племе. С покровителството на държавните власти в свободните части на страната се създават македоно-одрински дружества и комитети, чрез които се държи открит въпросът за Македония и Одринско. Първоначалната стратегия на македонските българи е проста-да се създават чети, които преминавайки в Македония да предизвикат накрая едно въстание и чрез него освобождението на тези две области.

За сега Македонски проблем все още не съществува.

Всички са българи и искат да се видят скоро обединени в една държава. Но не така мислят Великите Сили в Европа, които си имат свои интереси на Балканите и вече са подредили нещата в сложен баланс на сфери на интереси в който Македония, Княжество България и Одринско трябва да останат завинаги разделени. Това начало на борбите за освобождение съвсем естествено се пренася и в оставените под турско робство области.

ВМОРО още го няма създадено, но съпротива срещу турския гнет има. Вътре в Македония и Одринско борбата се води от въоръжени чети използващи за бази територии от Княжество България и по-преди Източна Румелия.

Когато СЪЕДИНЕНИЕТО е вече факт в Македония се е подготвило въстание, което е трябвало да подкрепи съединението на Северна и Южна България.

След 1885 година българските правителства са принудени да водят политика на добросъседство с Турската империя, за да затвърдят резултата от СЪЕДИНЕНИЕТО.

За сега Македонски проблем все още не съществува.

Налице са вече потребности от създаване на организирано освободително движение в Македония и Одринско.

От една страна подготовката за предстоящо въстание срещу турското робство вече го е изисквала.

От друга страна появилата се сръбска пропаганда в Македонските земи, която е ставала с благосклонното съгласие на официалните турски власти също го е налагала. Това последното явно е било премерено турско поведение като отговор на осъщественото СЪЕДИНЕНИЕ на Княжество България и Източна Румелия. Така турците са се надявали да осуетят едно бъдещо съединение на обединена България с все още поробените области Македония и Тракия.

Ето сега се явяват наченките на опит за разединение на българите от Княжеството и тези, които са все още поробени в Македония. Сърбите започват да внушават на местното българско население, че по-същество то не е българско, а различно от него. Това става чрез пропаганда в новооткриващите се сръбски училища и сръбски черкви в тази област.

Горепосочените две обстоятелства стават предпоставка за създаването на ВМОРО.

Създателите на Български Македоно-Одрински революционни комитети: Д-р Христо Татарчев, Даме Груев, Христо Батанджиев, Иван Хаджиниколов, Петър Поп-Арсов, Андон Димитров

Датата на създаването му е 23 октомври 1893 година, а мястото е Солун, участниците са: Даме Груев, Д-р Христо Татарчев, Иван Хаджиниколов, Петър ПопАрсов

(с.Богомила), Андон Димитров, Христо Батанджиев. Председател става Д-р Хр.Татарчев, а секретар-касиер Даме Груев. Първият Устав на организацията е съставен от Петър Попарсов от село Богомила през 1894 година, но е изгубен като документ. Уставът се прави като си взема за образец Устава на „Българският революционен комитет“ по „Записките“ на Захари Стоянов. От твърдения на учредителите става ясно че, първоначални цели на Организацията са били „пряко присъединяване към България“ или поне „пълна политическа автономия на Македония и Одринско.“ Първото име на организацията е Български македоно-одрински революционни комитети. Впоследствие името е променено на Тайна македоно-одринска революционна организация, а за да добие по-голяма популярност се преименува на Вътрешна македоно-одринска революционна организация /ВМОРО/. Това последното название е официално утвърдено от конгрес състоял се през 1905 година. Най-накрая се утвърждава названието Вътрешна Македонска Революционна Организация- ВМОРО.

В така изброените имена на създадената Организация:

БМОРК; ТМОРО;ВМОРО;ВМОРО водещ принцип в Устава и програмата им винаги е бил „ пълна политическа автономия на Македония и Одринско.”

Съществен въпрос е кога и защо борците за освобождение на Македония и Одринско прегръщат принципа на автономията?

Внимателният анализ на историческите събития насочва към корените на автономизма в революционните борби.

Първия определящ момент е Берлинският конгрес състоял се през 1878 година.

На него Великите Сили приемат решения довели до „откъртване „ от току що освободената Сан-Стефанска България на огромни области с прилежащото и население.

Това са основно Тракия и Македония- върнати на Турция.

Нишки санджак, Пиротско, Враня- преотстъпени на Сърбия като един вид компенсация за участие във войната.

Северна Добруджа- преотстъпена на Румъния като компенсация за участие във войната и заради взимане на нейни земи от Русия.

Южна България(Източна Румелия) е обявена за пряко подчинена на Турция с управител назначаван от Султана и единствено без право за настаняване на турски гарнизони в българските градове. Наблягаме наново на тези ощетяващи България постъпки.

Тези решения запращат милиони българи живеещи в пределите на Одринско и Македония обратно в ръцете на турските поробители. Българите там едвам вкусили от свободата попадат отново под турско робство и то по-жестокото от досегашното поради отмъстителността на пороби-

теля. За първи път историческите обстоятелства разпокъсват българското племе (под турско робство българите все пак са живеели в една империя) в различни балкански държави. И докато българите в Княжество България са започнали бързо да създават и развиват своята държавност, то етноплеменниците им в Одринско и Македония са изнемогвали под турски гнет. Категоричността с която Великите Сили налагат решенията си и последвалия натиск върху българските народни представители на Учредителното Народно Събрание във Велико Търново да приемат факта на разпокъсването всява смут в душите на всички българи.

Следващият важен исторически момент е акта на СЪЕДИНЕНИЕТО станал през 1885 година. Чрез него се постига съединение в една държава на българите живеещи от двете страни на Стара Планина, тези от Княжество България с българите в Източна Румелия. Практически всички държави в Европа са изненадани от СЪЕДИНЕНИЕТО. Русия е разгневена от случилото се. Да не говорим за Турция, която едвам е преживяла изтласкването си от Европа преди седем години. Изненадващо единствената Велика Сила, която в крайна сметка подкрепя СЪЕДИНЕНИЕТО е Англия и то едва след като се е убедила, че то е чисто вътрешна българска работа без помоща на Русия. Тоест отново интересът сработва, а не принципът на справедливостта. Франция е благосклонна към СЪЕДИНЕНИЕТО. Австро-Унгария би го приела, но срещу териториална компенсация за Сърбия. Сърбия е категорично против. Европа прави опит да възстанови статуквото и „машата“ която използват Великите Сили се оказва не Турция, а именно Сърбия. Евентуалния и успех не само би заличил резултата от СЪЕДИНЕНИЕТО, но и практически би „изтрил“ младото българско Княжество от картата на Европа. Сметките на всички излизат криви, защото току що освободена България печели кратката но много кръвопролитна и жестока война със Сърбия и така узаконява СЪЕДИНЕНИЕТО. Така правото и силата събрани в едно възтържествуват и Европа трябва да се примири.

Всичко това дава отпечатък в мисленето на поробените българи в Македония и Одринско.

На тях става ясно, че щом Великите Сили едвам преглътнаха съединението на две безобразно разкъсани естествени части на българското племе, то вероятността да преглътнат едно още по-голямо Съединение на българите в Македония и Одринско с етноплеменниците им в Княжеството е почти невъзможна. Тогава на България положително ще се наложи да воюва с Турция и даже с още една-две съседни балкански държави подтикнати от Великите Сили. Това новосъздаденото Княжество вече не можеше да издържи.

И ето, че водачите, интелигенцията в Македония и Одринско започват да търсят някакво приемливо решение, та крайният резултат на едно успешно въстание да не бъде погасен от студентите сметки на Европейските държави.

Така постепенно узрява идеята за автономизма. Последвалото неуспешно Илинденско-Преображенско въстание през 1903 година, не получило военната подкрепа от България затвърждава убеждението на водачите на революционните борби в Македония и Одринско, че формулата за пряко присъединение към България не ще сработи и само искането за пълна политическа автономия на цяла Македония и Одринско, би могло да бъде преглътнато от Европа.

Ако не можеха българите на Балканите да се обединят в естествените си граници като една голяма държава, то поне чрез автономията да се създадат по същество две български държави на Балканите.

Така новосъздадената революционна Организация на българите за национално освобождение претърпяла неколкостепенни промени в наименованието си и утвърдила се

в крайна сметка като ВМРО възприема автономния принцип водена от следните съображения.

Всички съседни балкански държави биха се противопоставили и противодействували на едно евентуално обединение на Македония с Княжество България.

Великите Сили в Европа също биха противодействували категорично срещу създаването на една голяма България. Всяка Сила водима от своите интереси на Балканите.

Присъствието на значителни маси небългарско население: гърци, турци, албанци, куцовласи и прочие създава предпоставки да се разиграе картата на противостоенето вътре в самите земи на Македония и Одринско.

Отчитайки тези обстоятелства ВМРО приема за своя цел и основен принцип пълната политическа автономия и/или независимост на освободените в бъдеще земи.

Интересно е какво е мислил германския посланик в Цариград през 1903 година. Цитираме по-долу:

„Очевидно българите са се стремели към автономна Македония само за да и подготвят съдбата на Източна Румелия. Ако това се увенчае с успех, то България ще стане велика сила, при което ще се създаде положение, което противоречи на интересите на двете имперски сили. Никой не би могъл да предрече в каква посока би се движела политиката на тази нова велика сила. Русия би трябвало да се страхува, че тя може да попадне в анти Руски погътни войни, но и Австро-Унгария не би могла да бъде сигурна, че Велика България един ден няма да се споразумее с Русия относно Константинопол. От това именно произлиза необходимостта да се запази териториалното статукво.....”

Горе написаното обобщава по един кристално прозрачен начин опасенията на Великите Сили в Европа от евентуална поява на картата на Югоизточна Европа на една голяма България с непредвидимо поведение в Европейската политика.

Ето защо през всичките години на революционни борби в Македония и Одринско българските водачи оглавили Организацията която е обединявала и направлявала битките за национално освобождение е възприела от началото до края автономния принцип на уреждане на въпроса след едно постигнато крайно освобождение, първоначално от турците, а впоследствие от сръбските и гръцките окупатори.

Освен това всички са били наясно, че става дума за автономия на македонските българи в съвместно живееене и съществуване с останалите по-малобройни народности като: турци, гърци, власи, албанци, евреи, цигани.

От тук нататък започват обаче различията по въпроса кой-как схваща автономията? До къде да се разпростира тя и в каква посока?

Внимателния прочит на целия масив от документи свързан с историята на борбите за национално освобождение на Македония разкрива, че освен различия от принципно естество касаещи вижданията за това как трябва да се реши Македонския въпрос имаме твърде много личностови противопоставяния, честолюбие, завист, високомерие, непримиримост към чуждото мнение и стремеж за „воеводство“. Тези недостатъци се прикриват като някакви идейни различия, но вникване в същината на нещата показва, че в основата им стоят личностови противопоставяния.

По-скоро установяваме, че идеята за Автономия прегърната от почти всички македонски дейци търпи известна промяна в хода на историческите събития (въстания, войни) и моментното съотношение на силите на големите европейски държави.

В самото начало, когато все още не е съществувала Организацията (подразбира се ВМРО) и при самото и създаване през 1893 година исканията са се ограничавали до изпълнение от страна на Султана на Член 23 от Берлински-

кят конгрес. Тоест провеждане на реформи, които практически биха довели до една административна автономия на Македония в рамките на Османската империя. Да не забравяме, че това означава автономия в трите дяла, които по това време са били в рамките на Турската империя, а именно Вардарския, Егейския и Пиринския дялове. Едно от основанията да се сключи Балканският Съюз и да се обяви война на Турската империя е именно искането за автономия на Македония. За съжаление то е забравено много скоро и трите съюзнички- България, Сърбия и Гърция приемат мълчаливо принципа на предстоящата делба на Македония. Никой не отчита тогава заявената позиция на ръководителите на Македонското освободително движение, а именно никаква делба на Македония и война само за постигане пълна автономия.

Всъщност идеята за автономия или пълна независимост на целокупна, обединена Македония е разработена най-подробно и пълно от Централния комитет на ВМРО в лицето на неговия легендарен водач Тодор Александров. Именно той и неговия следовник Иван Михайлов я защитават най-последователно въпреки превратностите на времето. Веднага трябва да се добави и че, „Съюзът на македонските братства в България” е на същите позиции и това се вижда добре от Устава му(член 2.....автономна държава независима от Балканските държави....).

Тодор Александров

Иван Михайлов

Тодор Александров не е нито утопист, нито фанатик, нито български националист. Именно като македонски българин той търси и намира реалното и възможно политическо решение за постигане на национално освобождение и държавност на Македония като предлага различни възможности.

Възможно е освободена и обединена Македония да получи автономия под контрола на Обществото на народите [ОН]

Автономна Македония под контрола на една отделна Велика Сила.

Автономна Македония като равноправна федеративна единица в рамките на Югославска федерация. В този вариант той е предвиждал съхраняване на македонската

Яне Сандански

Гоце Делчев

Даме Груев

българщина с последващо политическо обособяване в самостоятелна държава на македонските българи и други народности.

Автономна(независима) Македония като част на една Обща Балканска Федерация на всички народности населяващи Балканския полуостров. Най-отявлен привърженик на тази възможност е бил Яне Сандански съчредител и на Народна Федеративна Партия.

И разбира се петата възможност да се преборят македонските българи за една обединена независима, македонска държава, което би прекратило опитите на съседните балкански страни да късат дялове от нея и така да са постоянно в състояние на конфликт и войни помежду си.

Тази всеобхватност в идеите на Тодор Александров и неговите съмишленици изземва почвата под краката на противниците му, опортюнисти в Организацията и за тях е трудно да представят някакви принципи различия оправдаващи вътрешните войни, които се водят помежду им.

Но различия все пак има. Най-същественото от тях е било относно това какви трябва да бъдат взаимоотношенията на Организацията с българската държава.

Групата около Димо ХаджиДимов-така наречени „левичари” счита, че ВМРО трябва да е абсолютно самостоятелна и независима от официалните български среди, включително и финансово. На такова мнение са дошли в ранния период на борбите за освобождение от турското робство също Гьорче Петров и Гоце Делчев като своего рода задгранични представители на Организацията в началния период на нейното съществуване. За това е допринесла двуличната политика на българското правителство по онова време. Това обаче обричало Организацията на безсилие и бездействие и би я направило лесна плячка на сръбската и гръцка „пропаганда” в Македония.

Групата на умерените или наречени „центристи” представляваща същинското ръководство на ВМРО е на позиции, че връзката с България не бива да се прекъсва поради сходство на интересите, нуждата от бази извън Македония и единствено възможната материална подкрепа от българското общество. В крайна сметка от двете страни на Осоговската планина и южно от Белисница живее едно племе-българското. Впоследствие се вижда, че левичарите подхвърлят уловка за отцепване на ВМРО от България заради последващо комунизирание на Организацията.

Друго различие в редовете на автономистите е разбрането им за структурата на Организацията. Виждайки се в невъзможност да я оглавят, хора групирани около Гьорче Петров и Яне Сандански прокарат идеята за демократизиране на Организацията. Намаляване на централизма и дисциплината в нея, излизане от конспиративността, отиване към децентрализация и предоставяне по-голяма власт на организациите по места. Обратно на това виждане, Централния Комитет на ВМРО в лицето на Тодор Александров, а след това и при Иван Михайлов залагат на организация от полувоенен тип, конспиративна и с висока дисциплина, която единствено би могла да воюва успешно на няколко фронта срещу сръбските и гръцки окупатори и срещу българския „върховизъм” за който ще стане дума по-нататък.

Съществено различие е отношението към комунистическите партии в Европа по онова време и специално към болшевишката партия в Съветския Съюз.

Опозицията във ВМРО криейки се зад лозунгите за абсолютна автономия, скъсване на всякакви отношения с „империалистическа” България и създаване на приятелски отношения с комунистически партии се е стремяла да „издърпа килимчето” изпод нозете на ВМРО, като яхвайки идеята за автономия на Македония да превърне Организацията в инструмент на руските болшевици за износ на революция и комунизирание на целия Балкански полуостров.

Централния комитет в лицето на своите водачи Тодор Александров и Иван Михайлов не допускат това нещо да се случи. Първият заплаща за това с живота си, а вторият скита немил-недраг из Европа след преврата на „звенарите“ през 1934 година.

Македонски войводи: Чернопеев, Мише Развигоров, Тодор Александров и др.

Имало е и мнения да се преследва постигане на автономия в разделена Македония. Да се призват Великите Сили да наложат на победителките Сърбия и Гърция да въведат автономия в Егейска и Вардарска Македония на българското население там. Идея напълно неосъществима както показва по сетнешния ход на историята.

Така наречените „федератисти“ които са били за федеративно устройство на Македония са загърбвали реалностите с мъглявите си теоретични постановки за бъдещо федеративно устройство на Македония с възможност за сериозно обособяване на местните околии с местно самоуправление на базата на народностно обособяване до степен на кантони. Това прилича на послание отправено към останалите народности в Македония, за да бъдат откъснати те от същинската Организация и така тя да бъде отслабена.

За да бъде пълна „шаренията“ на автономизма трябва да споменем и за временните виждания на Христо Матов и Пею Яворов, които в тази Балканска безизходица са виждали възможно решение на Македонския проблем като се осигури на обединена автономна Македония протекторат от Австро-Унгария. В този ред на изложението пропускам голямата предатели от типа на Тодор Паница прегръщал последователно различни принципи за да се озове накрая в лагера на неприятелите, работейки срещу солидни финансови средства за каузата на Сърбия, Гърция, комунистите и собствената си интереси. Тук вече идеологията се размива напълно.

Иде ред да представим и една наистина принципно различна идея за решението на Македонския проблем, а именно ВЪРХОВИЗМЪТ.

В основата на Върховизмът е стояла политическата позиция на част от българското общество и по-специално на военните за решителната роля на българската държава относно освобождението на Македония и естественото и присъединяване след това към Княжество България като територия населена изключително с македонски българи и свързана исторически трайно с историята на българските царства. Често тази позиция се представя като позиция на българските правителства и на българският Княз, нещо което не отговаря на действителността. Върховизмът е позиция, която в едни случаи българските правителства са използвали, а в други случаи атакували и обезсилвали според моментните интереси на управляващите и инте-

ресите на българската държава. След освобождението на България от турско робство, революционните борби за освобождението на Македония и техните участници търсят своите съюзници. Съвсем естествено е те да виждат в свободното Българско Княжество своя най-голям съюзник. Това е почвата за появата на ВЪРХОВИЗМА в Княжество-то. Още по време на управлението на Константин Стоилов и княз Фердинанд България е започнала да се отклонява от принципната позиция за ревизия на Берлинския конгрес и предоставяне автономия на цяла Македония. Много бързо се забравя, че близо милион македонски българи все още влачат хомота на турско робство и гледат с надежда към младото българско Княжество да им помогне в борбата и за тяхното освобождение. Има данни, които потвърждават, че още около 1895 година са се водели разговори между България и Сърбия за разделяне на все още поробена Македония на сфери на влияние. За това свидетелствува Гьорче Петров като задграничен представител на Организацията от разговорите които е водил по онова време с министър Стоилов и Рачо Петров. Това е причина Върховната Организация да бъде много предпазлива в отношенията си с официалните български власти съзирайки политическите комбинации, които се правят на гърба на целокупна Македония. Този факт иде да покаже, че и създаващият се Върховен комитет също е държан настрана и в неведение от намеренията на българската държава по отношение бъдещата съдба на Македония. В потвърждение на горекананото е проведената известна четническа акция през същата 1985 година. Тя се приписва на ново-създадения Върховен комитет, който тогава се е именуval като Македонски комитет, стоящ начело на Македонската организация в България. Внимателният анализ на акцията показва обаче, че тя е била организирана от правителството на Константин Стоилов и Княз Батемберг, а осъществяването и е било дадено в ръцете на „върховистите“. Четири чети под предводителството на български офицери и македонски харамии е трябвало да превземат Струмица, Мелник и Доспат и да привлекат по този начин вниманието на Великите Сили към нежеланието на Турция да проведе обещаните на Берлинския конгрес реформи в своите европейски територии. Това е било едно „опипване на пулса“, както на Турция, така и на Великите Сили за последващи по-твърди действия спрямо турската империя за едно нейно окончателно изтласкване от европейските и територии. Като политически резултат целта е постигната и Македония влиза в дневния ред на Великите Сили в Европа. Като краен военен резултат нещата завършват трагично. Населението не е готово за избухване на масово въстание и след оттеглянето на четите е подложено на засилен физически и психически тормоз и издевателства. Върховизмът се оказва употребен. Идва и трагичното Илинденско-Преображенско въстание през 1903 година. За първи път зад негa застават както ЦК на ВМРО, така също и Върховния комитет в София. Това въстание е обвено от митове и легенди представящи го за връх на революционните борби на македонските българи за освобождение от турско робство. В действителност Илинденското въстание се оказва преждевременно, не добре организирано, народът-неподготвен и слабо въоръжен. Част от водачите на македонските българи тогава като Яне Сандански, Гоце Делчев, Гьорче Петров и др. предупреждават за това но никой не ги послушва. Въстанието в двете му области-Тракия и Македония завършва с пълен провал, разгром и последващи изстъпления и жестокости над българското население там. Следва вълна от хиляди бежанци към пределите на Княжество България. Официалната турска власт дава превес на сръбската и гръцка пропаганди в Тракия и Македония българи етнос е подложен на още по-силна денационализация. ВЪРХОВИЗМЪТ се проваля и на

втората си /вече много по-сериозна/ проверка, за да стане ясно, че той е играчка в ръцете на българските правителства. Това се вижда ясно от хода на въстанието. Щабът на въстанието в Битоля се обръща с молба към България, тя да спаси въстанието като обяви война на Турция. Това е звездният миг на ВЪРХОВИЗМА и ако Българското Княжество тогава би рискувало да отвори война на Турция и да предотврати разгрома на въстанието това щеше да реши по един окончателен начин така наречения „македонски въпрос“, и то точно така както го разбират идеолозите на ВЪРХОВИЗМА. Това обаче не се случва и това фатално отклонява мисленето, плановите и надеждите на македонските ръководители към решаване на този проблем по съвсем друг начин.

Писмо на главния щаб в Битолски революционен окръг до българското правителство, 9 септ. 1903г (първа страница)

В крайна сметка след разгрома на Илинденско-Преображенското въстание Върховният комитет като негов главен подбудител изпада в тежка криза и е принуден да се разпусне с всичките си структури през 1906година. Решението е взето от ген. Цончев досегашен негов ръководител. През следващите години част от „върховистите“ се оттеглят от борбите, а други се присъединяват към различни крила на Вътрешната Организация, която също се тресе от противоречия и раздори. В крайна сметка политическата оценка за „Върховизма“ не може да бъде еднозначна. Отношенията между ЦК на Вътрешната Организация и Върховния (македонски)комитет в София са преминавали през различни състояния. От пълно сътрудничество по време на Илинденското въстание през недоверие по време на ГорноДжумайското въстание и пълно противопоставяне при опитите офицерите от В.К. да станат част от мрежата на организацията в Македония и да контролират

складовете с оръжие и боеприпаси по границата. По съществен е факта, че и двете организации са били загърбвани от българските правителства, които са провеждали своя политика по отношение на Македония, която далеч не винаги е отчитала интересите на всички македонски българи в целокупна Македония.

По-късно през 1912 година, когато България става част от Балканския Съюз се продължава погрешната политика на деление сфери на влияние на целокупна и все още поробена Македония. Първоначално България, Сърбия и Гърция се изправят срещу Османската Империя със заявеното намерение Турция да даде автономия на Македония. Това е приемлива и морално защитима цел пред Европа. При оформянето на предварителните договори даже, Сърбия приема израза да се даде „автономия на Македония“, но много бързо България се съгласява, че в Македония има и „спорна зона“.

Това вече е означавало, че България отстъпва от принципа за неделимост и пълна независимост на цяла Македония и възприема официално идеята за делба между нея, Сърбия и Гърция. В последвалите трагични години на войни и национални катастрофи прави впечатление, че по време на войните и особено при успешния им ход България е защитавала становището, че делба ще има и силния ще си вземе лъвския пай. Но когато е губела войните България си е припомняла справедливия принцип за неделимост и автономия на Македония и е заставала зад него при провежданите мирни преговори след свършека на Балканските и Първата световна войни. Тази справедливост „на повикване“ естествено не можела да заблуди „големите играчи“ и да повлияе на вземаните в наш ущърб решения. Така анализиран ВЪРХОВИЗМЪТ представлява един от „козовете“ на политическите картоиграчи управлявали България през тези драматични години. В капана на идеализираното „присъединяване на цяла Македония“ към България са попадали хиляди българи от двете страни на Осоговската планина. Безбройните сражения между „върховистки“ и „организационни“ чети ги е отклонявала от основната им борба срещу турския поробител. Създаването на Върховния комитет става възможно след падането от власт на Стефан Стамболов, който до тогава не е позволявал на никакви организации да се занимават с „македонския въпрос“ Стамболов прозорливо е провеждал гъвкава политика на добросъседство с Турция и постепенно затвърждаване (под властта на султана) на българския етнически елемент в Одринско и Македония. Разрешаването на български училища, български учители и образование на български език в европейските територии на Турция, както и подчиняването в църковно-административно отношение на тези земи на българската екзархия са щели избистрят окончателно българско национално съзнание сред милионите българи живеещи в Тракия и целокупна Македония. По същото това време в тези земи не е виреела никаква сръбска и гръцка пропаганда. Наистина благодатно време за българския етнос там. Стамболов в частни разговори е заявявал, че спокойно трябва да изчакаме „крушата да узрее“ и тя сама ще падне в нашата уста. Смъртта на Стамболов и отбиването от неговия политически курс по отношение на Македония тласкат страната в съвсем погрешни и трагични политически коловози на „централни“ и „върховни“ комитети, преждевременни въстания и необмислени Балкански войни.

Възможностите за правене на политика след края на I вага световна война са вече много стеснени. Победена България не е можела нито да пропагандира за автономност, нито да претендира за голям дял от Македония. Цар Борис III и политическите лидери управлявали страната след втората национална катастрофа са насочили своето внимание към Западна Тракия. В самия Ньойски договор

е било предвидено България да запази своя излаз на Бяло Море, което е означавало, че за това е бил нужен коридор през Западна Тракия. Този коридор е можело да бъде разширена и практически България да си възвърне една значителна част от отнетото и Беломорие. Тази идея стои в основата на цялата следвоенна политика на Царството. Борис III започва сложна дипломатическа игра в която се е стремил да вбие „клин“ в отношенията между съюзниците Сърбия и Гърция. Царят е търсел сближение със сръбския крал Александър Караджорджевич и подкрепа от негова страна за практическо осъществяване на клаузата от Ньойския договор връщаща ни част от Западна Тракия от страна на Гърция.

Крал Ал.Караджорджевич и Цар Борис III в София 1934г

В замяна Борис III е подавал ясни сигнали, че ще жертвува Вардарска Македония оставяйки я окончателно в ръцете на Сърбия. Тоест Сърбия получава пълна свобода на действие за „усвояване“ на Вардарския дял на Македония с правото на пълно сръбизиране на македонските българи там. Пречка за тази сделка се е оказала безкомпромисно действащата на територията на три държави ВМРО. Не е било достатъчно да се откаже помощ на македонските чети. Трябвало е да бъдат потушени и базите на ВМРО в България, които са се намирили най-вече в Пиринска Македония и Кюстендилско. Трябвало е да бъде обезглавено ръководството на ВМРО пребиваващо продължително време извън пределите на Македония. Ето защо е било нужно да се поддържа едно по същество противостоящо течение във ВМРО прокараващо политиката на държавен контрол върху революционната организация. Тази задача се опитва да изпълнява генерал Александър Протогеров като член на ЦК на ВМРО от 1915 година на мястото на загиналия Христо Чернопеев. До тогава той е бил член на Върховния комитет в София. Сега се оказва „уж“ бивш върховист, но до 1928 година, когато е екзекутиран провежда последователна политика на опозиция, разкол и сближение с леви интелектуалци за обезсилване на Вътрешната Организация. Връх на предателското му поведение е участието в убийството на Тодор Александров.

И така след края на Първата Световна война, когато е необходимо да се убеди високомерната Сърбия да подкрепи България за излаз на Бяло море през Тракия Организацията е подходяща за натиск с бойните действия на своите чети. Когато е трябвало да се отблагодарим на същата тази Сърбия за един евентуален нейн жест на подкрепа, то ВМРО трябваше да изпадне в „зимен сън“. Даже и вътрешнополитически проблеми се решаваха чрез силата на Вътрешната Организация като например подкрепата за офицерството организирано преврата срещу Александър Стамболийски.

Но сметките на Царя и управляващите български политици се оказват криви, защото автономисткото начало във ВМРО оцелява и управлява Организацията, оставяйки

независимо от официалните власти на България, Сърбия и Гърция.

Средство за разчистване на сметките между различните течения във ВМРО се оказва четническото движение и политическите убийства извършвани буквално навсякъде по планини, градове и села. Това разконцентрира ВМРО и улеснява сърбите и гърците в прокараване на собствените им пропаганди из македонските земи. Междусобните войни за съжаление са разколебавали и духа на македонските българи и те са се питали дали България все пак им е най-близкия приятел. Същевременно и българите в Царството са губели ориентир за това заслужава ли си да се дават толкова жертви и средства за постигане на националния идеал - ОБЕДИНЕНИЕТО при тази разпиляност и противостояне на самите македонски българи и техните легални и нелегални организации.

Ген. Ал.Протогеров - организатор на убийството на Т.Александров

След Върховизмът иде ред да представим и МАКЕДОНИЗМА. Идея обсебила на даден етап умовете на някои македонски българи в различните дялове на Македония и най-вече във Вардарска Македония. Къде са корените на македонизма? След Първата световна война Европа е прекроена според принципите на Версайлската система от договори. Това е несправедлива система разкъсала държави и народи. Създава малцинства на териториите на страните победителки. След края на войната се създава и първата в света социалистическа държава. Започва най-големият експеримент в историята на човечеството принуждаващ хората да живеят в една съвсем непозната до момента обществено икономическа система наречена социализъм с тенденция да се развие в някакво утопично комунистическо общество. Винаги след големи сътресения с последващо обединяване, мизерия и голям спад в жизнения стандарт на хората обществата „олевяват“. Не прави изключение и I вата световна война изпратила в гроба милиони хора, разорила държави и довела до нищета цели народи. Резултатът от това е така наречената Велика октомврийска социалистическа революция в царска Русия.

Болшевиките там са били заинтересовани да се запази и даже задълбочи създалата се нестабилност в Централна и Западна Европа породена от Версайлската система. Бързо се ориентирали те, че там където има национални вражди, сепаратизъм, политически нестабилитет и бедност се създават предпоставки за класови противопоставяния, социални противоречия, метежи и революции. Тоест това увеличават се шансовете на болшевишка Русия за „износ“ на революция в съседни и по-далечни страни. За това такава е била и политиката на комунистите в Съветския Съюз, да задълбочават противоречията между отделните държави и народи с цел появата на социални напрежения, брожения и борби. В този смисъл „прекроените“, Балкани вследствие Версайлската система са представлявали удобен терен на нестабилитет. Особено силно това се е отнасило за Македония превърнала се в „ябълка“ на раздора сред съседните Балкански страни.

От разпадащата се Турска империя балканските държавици Гърция, Сърбия и България са „захапали“ по един нейн дял. Същевременно във Вардарска Македония поради стекли се обстоятелства и тогава и сега живеят различни етноси и имаме пъстра етническа картинка. Най-много са българите, следвани от албанци, турци, гърци, куцовласи, евреи и цигани. Само сърби няма по тази земя. Това е чудесна предпоставка за създаване огнище на напрежение и противоборства между тези етноси и съседните балкански страни. И руските болшевики не закъсняват да се възползват. За инструмент с който да осъществят плановете си те са възнамерявали да употребят ВМРО. Това обаче е била една организация на чисто национална основа (поне в самото начало) и ясно изразено българско самосъзнание на членовете и я. ВМРО е водила борби за национално освобождение първоначално от турско робство, а впоследствие срещу опитите за гърцизиране на населението и разбира се срещу опитите на Сърбия, която се явява главен окупатор и асимилатор на македонските българи и албанците край Вардара след 1913 година. Сиреч имаме една многобройна, силна и дисциплинирана организация представляваща мощна военна сила и водеща борба за национално освобождение на българите в Македония. Точно от тази организация са искали да се възползват болшевиките, като я превърнат от национална в социална и по-точно-политическа. Тоест вместо борби за национално освобождение ВМРО да води социална борба, класова война срещу българските и сръбски капиталисти-буржоа. Борба за възтържествуване принципите на социализма и комунизма тук на Балканския полуостров. Но това обслужва единствено интересите на руските болшевики, които по този начин са щели да контролират региона. Създаването пък на една Балканска федерация от социалистически тип с последващо обвързване със Съветския Съюз направо би довела до пълен контрол над югоизточна Европа. Ето я осъществена и старата великоруска идея за излаз на юг към топлите морета.

Тогавашният водач на ВМРО- Тодор Александров съзира опасността от обвързване на организацията с комунистите и отказва сътрудничество с тях. Това му коства впоследствие живота. През 1924 година е осъществен както знаем вече убийствен агентат срещу него и ВМРО е обезглавена. Водачеството обаче се поема от Ванчо Михайлов и той не допуска ВМРО да се промени в съдържателно отношение, като идеология, ценностна система и крайни цели. Нещо повече, Иван Михайлов разбира, че комунистите са се превърнали в главния враг на организацията и води безкомпромисна война с тях.

Но комунистите в лицето на Сталин са набелязали вече своите цели и методи за действие на Балканите и със или без ВМРО започват да ги изпълняват. В ход е създаване на изкуствена македонска нация, със свой език, култура и история. Ще последва след това опит за обособяване на трите или поне двата и дяла в състава на Югославия с тенденция да се стигне до оформяне на Балканска федерация от социалистически тип.

Но за да стане възможно това нещо е трябвало първо да се дебългаризира населението във Вардарска, и Пиринска Македония. Тоест трябвало е да му се създаде съзнание за принадлежност към някакъв друг - македонски етнос. Това е решението на Сталин и обкръжението му. Това е позицията на руските болшевики. Това става позиция и на българските комунисти в лицето на Георги Димитров и така е даден ход на македонизация на българското население във Вардарска и Пиринска Македония.

Приведената тук част от Резолюцията на Коминтерна по македонския въпрос потвърждава нашите заключения.

*Резолюция на КМ по македонския въпрос и ВМРО (об) Москва, 11 януари 1934 г.
СЕКРЕТНО*

III. ВМРО (об.) е длъжна да стане масова организация на трудещите се на цяла Македония, ръководеща ги в борбата за своето национално освобождение и обединение, против поробващите ги българска, сръбска и гръцка буржоазия и помешчиците и техните фашистки правителства. ВМРО (об.) е длъжна да организира и всекидневно да води борба против всички и всякакви прояви на национален гнет, против всякакви изключителни закони, за право на роден език във всички държави и обществени учреждения, за свобода на училищата, на изданията и т.н. на роден език. Тази борба против нац. гнет трябва да бъде тясно свързана с борбата против цялата система на политически терор и икономическа и социална експлоатация, против данъчното бреме, против колонизацията и прогонването на македонските селяни от тяхната земя, за завземане на помешкическата и държавна земя и разпределението ѝ между селяните. В тази борба централен лозунг на ВМРО (об.) трябва да бъде лозунгът за правото на нацията на самоопределение до отделяне и завоюване на независима обединена македонска република на трудещите се.

Секретариат на Изпълнителния комитет на Коминтерна-1935г. От дясно на ляво: В. Пик, О. Куусинен, Г. Димитров, К. Готвалд, Д. Мануилский, П. Толиати-1935г. Тези комунисти утвърждават през 1934 година Резолюцията по Македонския въпрос - 1934г.

Каква е позицията на сърбите по този въпрос? На пръв поглед това би трябвало да изглежда изгодно за тях. Та нали става дума за дебългаризация на българи в земи, които сърбите имат намерение окончателно да задържат. Позадълбоченото вглеждане в нещата подсказва друго нещо. Сърбия владее с кратки прекъсвания Вардарска Македония още от 1913 година. Да, преди това е съществувала идеята за македонизиране на българите там, но тя е разработена от Новакович по време на други условия, каквото е турското робство и за времето си е била разумна, защото просто не е съществувала друга възможност за изтласкване на българското влияние и наместване там на сръбизма. Когато обаче тази територия става част от Сърбия и след това част от държавата Югославия, тази тактика става излишна. Сърбите нахлуват във Вардарска Македония със своята войска, своите училища, черкви и администрация започвайки да осъществяват пряка асимилация на македонските българи обявявайки ги за „южни сърби“, а Македония, за Южна Сърбия. Поради тази причина на сърбите не им е била необходима вече „македонизация“, на това население, като един „обходен“ и по-продължителен път за усвояване на този регион. В този смисъл курсът за македонизация на населението във Вардарска и Пиринска Ма-

кедония, колкото е бил пагубен за България, толкова е бил непотребен и за Сърбия, но е наложен от Коминтерна и за това българските и сръбски комунисти е трябвало да се съобразяват с него. Ако за България това е било пагубно, за сърбите е било донякъде приемливо, защото в крайна сметка се е постигала една дебългаризация на Вардарска Македония, която се е вписвала в последващото югославянизирание на всички южни славяни подарени на сърбите и принудени да живеят в изкуствената им държава Югославия.

Трябва да се отбележи фактът че докато в Кралска Югославия е бил на почит сръбския национализъм и шовинизъм като основа за претопяване на останалите народности, то в социалистическа Югославия всякакъв вид национализъм и шовинизъм са били забранени и преследвани. Независимо дали става дума за сръбски, хърватски или словенски национализъм, комунистите са ги преследвали еднакво сурово. На сцената излиза интернационализма. Комунистите по света нямат своя родина където и да живеят. Тяхната родина е една и това е Съветския Съюз с неговата комунистическа идеология. Те не трябва да имат и национални идеали и борби, защото тяхната борба е само една-класовата борба срещу световния капитализъм и империализъм. В името на тази борба трябвало да бъдат заличени всякакви национални дрязги и съперничества и всички комунисти да се обединят в една обща маса за пролетарска революция, която да възтържествува по всички земи и континенти. Балканите и комунистическите партии тук също не са били изключение. Що се отнася до югославянизацията на всички славянски народи в рамките на Югославия, това е можело да бъде просто етап, както заехме вече на по-нагатагъшното обединение в обща социалистическа Балканска федерация послушна на великия Съветски Съюз.

Сега става ясно, че МАКЕДОНИЗАЦИЯТА на българите във Вардарска и Пиринска Македония е в крайна сметка дело на руските комунисти в Кремъл начело със Сталин и това е било просто начин за „захлупване“ на борбите за национално освобождение на македонските българи и превръщането им в борба социална, класова срещу капиталистите, империалистите и спечелването на Балканите като територия подвластна на Съветския Съюз и комунистическата идеология.

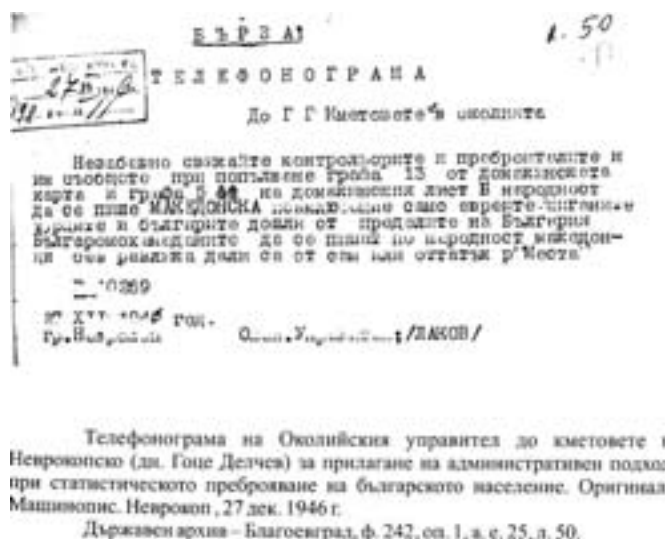

Г. Димитров и Тито се споразумяват (след съгласуване със Сталин) за „македонизирането“ на Пиринския край в България.

Следва и указание как трябва да става „македонизирането“ на Пиринския край в България. Чрез ТЕЛЕФОНОГРАМА!!!

И понеже стана дума за Новакович няколко думи и за него. Виден сръбски политик живял от 1842 до 1915 годи-

на и бил последователно министър на вътрешните работи, министър на външните работи и премиер. Основополжник е на Великосръбската идея. Продължител на завещаното в „Начертанието“ на Гарашанин и един от основоположниците на „македонизмът“.

„Тъй като българската идея, както е известно на всички, е пунала дълбоки корени в Македония, аз мисля, че е кажи-речи невъзможно да бъде разколебана съвсем, изначално срещу и само сръбската идея. Тази идея, страхувам се, не би била в състояние като чиста и гола противоположност да изтласка българската идея и по тази причина на сръбската идея от помощ ще и бъде някакъв съюзник, който би бил твърдо срещу българизма и който би съдържал в себе си елементи, които могат да привлекат към него народа и народните чувства, отцепвайки го от българизма. Този съюзник аз виждам в македонизма или в определени мъдро поставени граници, отразяване на македонския диалект и македонската специфика. Няма нищо по-противоположно на българските тенденции от това - с никого българите не могат да се намерят в по-непримиримо положение от македонизма.“ Източник: Дипломатически архив-Дубровник, ПП отдел Ф.1-251/1888г.

Ето го Стоян Новакович като същност и идеология. Казаното от него самия го охарактеризира като поборник за македонизма. Той е виждал в него средство за дебългаризирането на населението в цяла Македония, която по онова време все още е била част от Турската империя но във въздуха вече са се усещали задаващите се промени на Балканите и предстоящите Балкански войни за окончателно изтласкване на Турция от Европейския континент.

Проблемът с македонизма е вълнувал и Петко Рачо Славейков, който му отделя специално внимание като написва статия по този въпрос.

МАКЕДОНСКИЯТ ВЪПРОС / Статия на Петко Рачов Славейков във вестник „Македония“, издаван в Цариград, година V, бр. 3 от 18. I. 1871г., Много пъти сме чували от македонистите, че те не били българи, но македонци, потомци на древните македонци, и всякога сме чакали някакви доказателства на това, без да ги дочакаме. Македонистите никога не са ни показвали основанията на таквото си мнение. Те упорствуват в своето македонско произхождение, което никак не могат да прокарат, додето трябва. Ний сме прочитали в историята, че в Македония е живял един малък народ — македонци; но в нея никъде не сме намерили ни що са били тези македонци, ни от какво племе са произхождали, а малкото някои македонски думи, спазени у някои гръцки писатели, съвсем отричат таквото предположение. Освен това подир завоеванието на Македония от римляните вече ни помен няма от тези македонци“ и още...

Но ний знаем, че тази страна е попадала на големи променения откъм населението. Подир много разбърквания на нейното население с нови преселници, дошли са най-сетне българите, прострели властта си надалеч и направили царство в Охрид, в отечеството на някои от върлите македонисти. Те живели в тези места дълго време и слели в себе си всичкото население. Кой ще ни каже сега каква кръв тече в жилите на македонистите? Кой ще ни каже, че те не са от българска кръв, но от кръвта на старите македонци? Прочее и на това не могат да се опрат македонистите, без да ся покажат смешни и плитки.

Чували сме и друго основание. Някои македонисти ся делят от българите по друга причина, по тази: че те са чисти славене, а българите са татаре и не знам що. Ако земем пред очи онова, което ся каза по-горе за историческите променения в Македония, нам не ще бъде мъчно да покажем всичката неоснователност и на последното основание. Когато българите слели в себе си или, по-добре, когато славените слели в себе си българите не само в Македония, но и в другите области на Балканския полуостров, то не зная защо македонската смес да бъде друг род, а тракийската и българийската от друг. Таквизи основания могат да дават само глупавите деца, които не знаят още що ще каже историческо свидетелство.

Пенчо Славейков е установил съществуването на ранния македонизъм но не е съумял да си го обясни като причинност.

Все в този ред на разсъждения стигаме и до интересния извод, че по онова време гърците също са имали мотив да „македонизират“ българите в Македония намираща се все още в пределите на Османската империя. Усещайки тенденцията за отделяне на българите християни в отделна българска църква независима от гръцката патриаршия те са започнали да прокарват в съзнанието на македонските българи идеята, че са потомци на Александър Македонски и като такива са всъщност родствени с елините.

Така виждаме как идеята на „македонизма“ обслужва в различните исторически периоди различни интереси на гърци, сърби и комунисти. Сегашните ръководители на младата Македонска държава също употребяват македонизма, защото той е единственото им спасение и средство за да задържат политическата власт. Ако би излезнала историческата истина, че хората живеещи във Вардарска Македония са по същество македонски българи и целия югославски период е бил история пълна с насилие, терор, лъжа и фалшификации, то сегашния политически и интелектуален елит на Македонската държава ще отиде веднага на политическото „бунище“.

След повече от сто години борби за национално освобождение и обединение на българите от Мизия, Тракия и Македония и след противоборството на трите големи тенденции в Македонското освободително движение: АВТОНОМИЗЪМ-ВЪРХОВИЗЪМ-МАКЕДОНИЗЪМ какво е положението понастоящем?

Веднага трябва да кажем, че на сцената присъствува вече много сериозно АЛБАНСКИЯТ ЕЛЕМЕНТ. Не че през онези далечни години във Вардарска Македония не са живели албанци. Имало ги е, но те не са съставлявали такава голяма част от цялото население там. За разлика от македонските българи, албанците не са успели да създадат такава мощна организация каквато е представлявало тогава ВМРО и единствено са могли само да сътрудничат на Организацията в общия отпор срещу сръбската асимилационна политика. В своите СПОМЕНИ -Том III легендарният ръководител на ВМРО – Иван Михайлов изнася в отделна Глава „Албанците и Македонския въпрос“ интересни данни за контактите си с тогавашните лидери

на албанците и хърватите-Хасан Бей Прищина и д-р Анте Павелич.

На 24 април 1933 година между тях е сключено и подписано СПОРАЗУМЕНИЕ уреждащо взаимоотношенията между трите най-застрашени народности в тогавашна Югославия- албанци, хървати и македонски българи. В това споразумение се определя крайна задача освобождението на всички националности намиращи се под сръбско владичество. Заявява се обособяването на независимо Хърватско, Албания и Македония в техните исторически и географски граници. В Споразумението се определят бъдещите държавни граници между тях. Дават се гаранции, че веднъж създадени тези три държави ще гарантират чрез своите Конституции законност, свобода и права и на малцинствата попаднали на техните територии. Много интересен факт е казаното от Хасан Бей Прищина в личен разговор с Иван Михайлов през същата 1933 година, че ако Македония поеме по пътя на обединението си с България албанците в околиите с преобладаващо албанско население ще настояват да се присъединят към Албания. Ако ли обаче Македония се обедини и остане независима, то тогава тия области ще останат в нейните граници и страната би трябвало да възприеме Швейцарския модел на съществуване в Централна Европа.

Ето така са стояли нещата през 1933 година в навечерието на II та Световна война.

Сега обаче положението е по- различно. Големите политически промени настъпили в Европа и в частност на Балканите с разпада на бивша Югославия, съчетани с бързото и значително увеличаване броя на албанците във Вардарска Македония и съседно Косово даде възможност на този етнос да осъвремени и радикализира националната си стратегия. Това което другите балкански народи гърци, сърби и българи изживяваха като национално възраждане и териториално уголемяване с народностно обединение в края на 19 и началото на 20 век, албанците го преживяват сега.

За това ги подпомага промененото съотношение на силите и преразпределените зони на влияние между САЩ и Русия. Всъщност на Балканите никаква съществена промяна не е могла да стане без благословията и участието на така наречените Велики Сили.

Само че в днешно време диригентската палка е в ръцете на САЩ.

Големият въпрос е: СЕГА НАКЪДЕ? КАКВА ЩЕ БЪДЕ СЪДБАТА НА МАКЕДОНИЯ? СЛЕД ПОВЕЧЕ ОТ СТО ГОДИНИ БОРБИ КАКВО ЩЕ СТАНЕ С ХОРАТА КОИТО ЖИВЕЯТ ТАМ И ТЕРИТОРИЯТА КОЯТО ОБИТАВАТ?

Съществуват различни посоки за продължение на промените и окончателно етническо-териториално обособяване на народите живеещи в границите на Македония, Косово и дезинтегрираща се Сърбия.

Ще се съсредоточим върху Македония.

Първа възможност:

Разпад на Македония с отделяне на западните и околии с преобладаващо албанско население и присъединяването им към съседна Албания. Източната част на Македония ще бъде нежизнеспособна и най-естественото продължение ще бъде тя да се съедини с България. Това ще бъде последния дележ на Македония и ще представлява най-жалкия завършек на многогодишните борби на македонските българи за национално освобождение. Македонските българи в Егейска Македония ще останат разделени от останалите си събратя.

Втора възможност:

Вардарска Македония в този си вид да се превърне в

една съвременна демократична държава възприемаща ценностите на Християнска Европа. Осъществена Евроинтеграция в недалечно бъдеще и влизане в структурите на военния съюз - НАТО. Но това развитие минава задължително през признаване правото на хората свободно да се самоопределят какви са като етнос. Под слънцето трябва да има място за всички: македонски българи, албанци, куцовласи, евреи, цигани. Ясно е, че трябва да се случи осветяване и отказване от параноичната теза, че край Вардара живеели потомци на Александър Македонски и яростното отричане на съществуване на хора с българско самосъзнание. В днешна Македония има всичко друго, но не и „антични македонци“.

Трета възможност:

Тя е най-интересна и предизвикателна. Как ще реагира управляващите в Македония и Гърция ако прегрнем идеята за съединяване на трите дяла на Македония: Вардарски, Егейски и Пирински в една обединена и независима Македония но при условие, че се стъпи върху историческата истина за народностната и териториална свързаност на хората живеещи там с България.

Ако се признае съществуването на милион и половина македонски българи.

Ако се признае съществуването на обща историческа съдба на българите през 13те века съществуване.

Ако се възстанови българският говорим език(в западно-българският му диалектен вариант) и азбука, като основен административен език.

Ако се възстанови състоянието на македонската църква като част от българската църква и част от българския църковен диоцез.

Ако се направи реформа в образованието включваща цялостно изучаване на българската история, литература, география, етнография, фолклор като общи за Македония и България.

Ако максимално улесним връзките: транспортни, търговски, икономически, културни, спортни, политически, между институционални на двете държави.

Така би изглеждала втората българска държава на Балканите с последващо евентуално конфедериране с България

Ако тези условия бъдат изпълнени не би трябвало да ни смущава фактическото създаване на „втора българска държава“ на Балканския полуостров. Тези две държави биха могли да съществуват в чудесно съжителство и взаимно подпомагане помежду си. Също така биха могли в обозримо или по-далечно бъдеще да се конституират като

едно общо държавно образувание на някакъв конфедеративен или друг принцип. Но това са всъщност принципите на ВМРО-автономна от зората на нейното създаване до 1934година, когато последователно начело на нея стоят Тодор Александров и Иван Михайлов. Това са принципите заади които в продължение на близо петдесет години между 1893 и 1934 година македонските българи водят една кръвопролитна борба с полагане костите на хиляди достойни българи по Македонската земя. Стоотици сражения, едно голямо въстание и четири войни все за свободата на Македония и нейната пълна автономия или държавна независимост. Няма на земята друга подобна мощна организация действувала в бившата турска империя, а впоследствие на територията на три съседни държави в продължение на толкова години за постигане на един справедлив национален идеал. ВМРО е единствената такава легендарна организация поддържала огъня на тази борба. Но тя е имала нещастие да се изправи срещу интересите на коалиция от Европейски държави решили да осуетят на всяка цена обединението на всички българи в една държава. Друга би изглеждала историята на югоизточна Европа, пък и на целия Европейски континент, ако беше допуснато националното обединение на цялото българско племе в една държава при разпада на Турската империя и отстъпването от европейските и територии след петстотин годишното им владееене. Проливите при Дарданелите свързващи Черно море със Средиземно море са били голямата цел на Великите Сили. Плашейки се от възможността Русия да сложи ръка на тях и така да излезе на Юг към топлите морета Коалицията от Европейски страни е предпочела те да останат под контрола на омаломощена Турция. Възстановяването на една голяма България с непредвидимо политическо поведение в по-далечно бъдеще включително и по отношение на Проливите е плашело всички в Европа. Това предопределя трагичната участ на вечно разделение на българския етнос в Мизия, Тракия и Македония. Това предопределя и обречеността на борбата на ВМРО. Ето защо сега съществува така наречения „Македонски въпрос“. Ето защо Балканите бяха наречени „барутен погреб“ на Европа откъдето се запалваше искрата на големите военни конфликти на континента Ето защо се провали и експеримента наречен Югославия. Ето защо се стигна до братоубийствени войни между сърби, хървати, словенци и бошняци с елементи на геноцид.

Днес сме изправени пред големи предизвикателства в един бързо променящ се свят. От правилността на взетите и осъществени решения ще зависи не само настоящия ни живот но и бъдещето на региона и на цяла Югоизточна Европа. Имаме всички шансове да поправим грешките на миналото и трябва да сме достатъчно мъдри и смели да го сторим,

06.01.2013г.
София

Ползувани литературни източници:
СПОМЕНИ в 4 тома на Иван Михайлов; Освободителните борби на Македония-Христо Силянов; Строители на съвременна България-Симеон Радев; Архивни документи- Комунистически интернационал: Резолюция на Комунистическия Интернационал по македонския въпрос-1934г. Освободителното движение в Македония и Одринско/по записани спомени на проф.Любомир Милетич, Алексо Стефанов, Стефан Н.Аврамов.

Македонски Болгарин Кръсте Мисирков

Блаже Ристовски пише за него: „Новата македонска история не познава друга такава силна и толкова заслужила личност, особено на полето на македонската национална култура, каквато е личността на Кръсте П. Мисирков»,

Самият Мисирков казва за себе си: „Читателите на тая статия ще бъдат вероятно изненадани от грамадното противоречие което ще срещнат в нея в сравнение с онова което те прочетоха или могат да прочетат в брошурата ми «За македонците работи». За отгатването на това противоречие достатъчно е да се припомни, че аз там настъпих като импровизиран политик...С това, разбира се, аз нанесох силен удар на научните си интереси и занятия»

Из „Бележки по южно-славянска филология и история” Кръстьо П. Мисирков

Ще разгледаме документи писани от обявения за македонист номер едно на двацети век – Роденият в село Постол, Ениджевардарско, Егейска Македония, Кръстьо Петков Мисирков!

Първо да видим какъв е подписът на Македонист номер едно – К. Мисирков, човекът, който е допринесъл в пъти повече за македонизма от Натанаил Зографски, Георги Делчев, Дамян Груев, Тодор Александров, Иван Михайлов, и др.???

Отваряме Дневника на Кръсте Мисирков на страница 397. Източник за изтегляне Дневника на Кръсте Мисирков – Македонски сайт – http://promacedonia.org/km_dn/km_dn.pdf

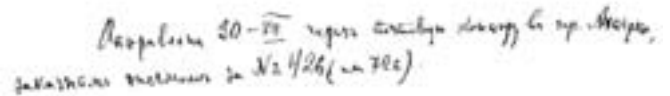
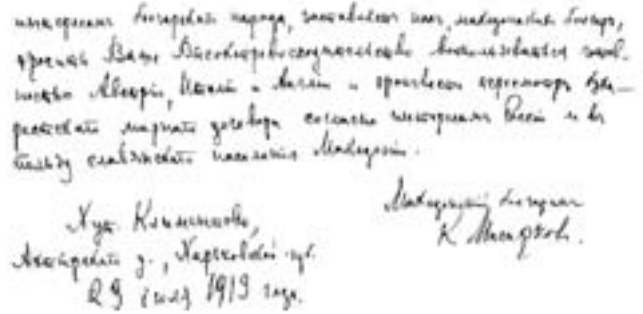
Забележете, че Македонист номер едно на 20 век – Кръстьо Мисирков се е подписал като „Македонски българин К. Мисирков”. Сега отваряме страница 408 от дневника на К. Мисирков. Тук четем следното /превод от руски/: „... Интересите на българския народ, принуждават нас, македонските българи, да молим Ваше Високопревъзходителство да се възползвате от готовността на Австрия, Италия и Англия и да преразгледате отново Букурещкия мирен договор съгласно интересите на Русия и в полза на славянското население на Македония. Македонски българин К. Мисирков.”

В случая македонист номер едно на 20 век, моли Министъра на Външните Работи на Русия да се застъпи пред Австрия, Италия и Англия да съдейства за преразглеждане на Букурещкия мирен договор. Забележете датата 29 юли 1913 г.!!! Това е на следващия ден, след като е подписан Букурещкия договор. Т.е. реакцията и загрижеността на К. Мисирков за интересите на България и македонските българи е светкавична.

И още нещо изключително важно – Мисирков опреде-

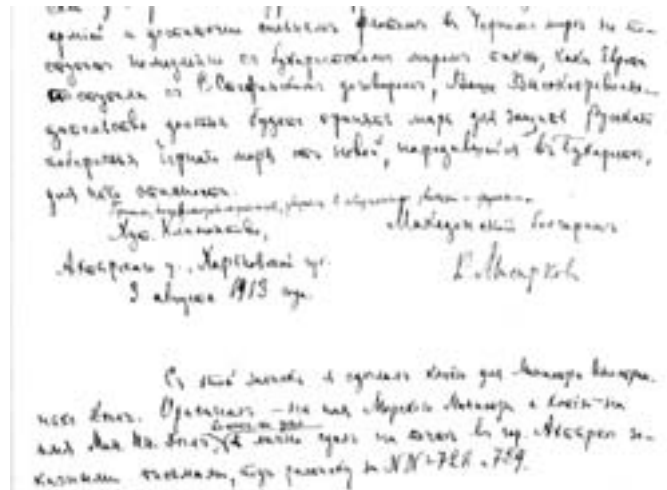
ля населението в Македония като Славянско! Т.е. в Македония според Македонист номер едно няма древни македони, а има славяни! България благодари на Мисирков за тази загриженост и за признанието, че е Македонски Българин!

Още много статии могат да се разгледат от Дневника на

Мисирков, но ще спирам на страница 411.

Едва ли някой може по-ясно да докаже, че етнос маке-

донец - няма. Няма и как Кръсте Мисирков да е едновременно от два етноса – „Етнически Македонец” и Етнически Българин.

Думата „Македонски” е прилагателно, а не съществително име. Т.е. прилагателното име „Македонски” /представляващо географско понятие / допълва съществителното „Българин”. Съществителното „Българин” показва етническия произход на притежателя му – Кръсте Мисирков се самоопределя / чувства се /етнически българин! И като такъв, защитава интересите на България!

След това разглеждам статията на Кръсте Мисирков – „Сърбите и Душановата империя”, в-к „Мир”, XXV, бр 5850, 8 март 1919 г. В посочения абзац четем следното:

К. Мисирков – „Защо сърбите искат Македония? Какво сръбско им в тази чисто българска страна, която си остава такава от VI век до ден днешен, въпреки всички превратности на историческата съдба?”

Няма как да не сме благодарни на обявения за най-голям Македонист на двацети век г-н К. Мисирков, за това,

че нарича Македония една чисто Българска страна от шести век до ден днешен!

Въпросите, над които македонистите е редно да се замислят след прочитането на тази статия са :

1. „Македонски Болгарин“ или Древен Македон е Мисирков или греша?

2. Защо Македонист номер едно се отрича от труда си „За македонските работи“? Защо се самоунижава за написаното в този труд – „С това, разбира се, аз нанесох силен удар на научните си интереси и занятия“ - „импровизирания «политик»“

3. Ако един политик и публицист се е отрекъл от написаното в даден негов труд / конкретно – „За македонските работи“ / , коректно ли е написаното в този ненаучен труд да се използва за корекция на буквите в Българската азбука?

Материалът подбра - А. Пелтеков

Светител Николай (Велимирович) Охридски и Жички – Светец или Дявол?

Пазете се от лъжливите пророци, които дохождат при вас с овчи дрехи, а отвътре са вълци грабители.

Евангелие от Матей, глава 7, стих 15

Владика Николай Охридски и Жички е обявен за Светец от Сръбската Православна църква. Канонизиран е за Светец в храма Свети Сава в Белград.

В Сърбия е известен като плодотворен писател и мислител, почетен доктор на няколко престижни университета, като ненадминат организатор и проповедник и наречен „Сръбският Златоуст“. От неговата духовна съкровищница Сръбската Църква черпи и днес. Затова и св. Юстин Челийски /Попович/ го нарича „тринадесети Христов апостол“.

И още – според преподобния Юстин Челийски - „Владика Николай е най-великият син на сръбския народ след св. Сава Сръбски! Амин!“

За нас остава да видим какви са пътищата, по които е преминал този Светец на Сръбската православна църква и да разберем какво има в съкровищницата на този Светец, според „сръбския“ канон ?!

Роден е в с. Лелич, Южна Сърбия. Първоначалното си образование получава в известния манастир Челие, след което завършва Белградската духовна семинария и следва във висши учебни заведения в Берн, Женева, Лондон и Петербург . В Берн защитава докторат по богословие, а в Женева - философия. През 1909 г. приема монашески постриг в манастира Раковица и оттам насетне посвещава всичките си необикновени заложи и познания на служба Богу, на Православната Сръбска Църква и на своя народ.

Във войните от 1912 до 1918 г. той се включва като доброволец, неуморно помага на пострадалите и проповядва. През 1915 г. правителството го изпраща в Англия и САЩ. С връщането му в Сърбия през 1919 г. е ръкоположен за Жички епископ. На следващата година за кратко е преместен в Охридската архиепископия: по настояване на народа и на Архиерейския събор през 1936 г. отново е върнат в Жича.

Виждаме, че бъдещият Светец поема Българската Охридска Архиепископия, която в този момент е под Схизмата на Цариградската Патриаршия. Собствеността на Охридската Архиепископия не е предадена с Ньойския

договор на Сръбско-Хърватско-Словенското Кралство и в тази връзка пребиваването на Светеца в схизматична църква на чужда държава е най-мекото казано – Богохулство.

Какво се е случило в периода на пребиваването на Светец Николай Сръбски на територията на Македония?

Светител Николай Охридски - Сръбският Златоуст

Ние научаваме това от труда на големия син на френския народ Анри Поззи /Франция е съюзник и защитник на сръбските интереси в Ньой/ в книгата му „Войната се връща“. Ето какво пише бившият военен кореспондент на

Балканите на в-к „Journal“ точно за периода, когато Светец Николай Сръбски поема Охридската Архиепископия:

„В 1918, когато стана сръбска провинция, Македония имаше повече от 700 църкви, параклиси или манастири, обслужвани от близо 900 духовници; 86 гимназии и прогимназии с 2800 ученика, 460 преподаватели, 556 първоначални училища с 33 000 ученика и 850 учители. Църквите притежаваха – в стари ръкописи, златни предмети, статуи, икони, фрески – ценни богатства дело на 1000 години македонска култура и мисъл. Черквите, манастирите и училищата бяха конфискувани; ВСИЧКИ СВЕЩЕНИЦИ, МОНАСИ, ПРЕПОДАВАТЕЛИ БЯХА ПРОГОНЕНИ и ЗАТВОРЕНИ или препратени в стара Сърбия. Събраните в църквите и манастирите богатства, на които самите турци не посегнаха бяха напълно разграбени. ”В Скопие, Щип, Велес, в двацет селища около тия градове, в ОБЛАСТИТЕ ОКОЛО ОХРИД и Гевгели аз намерих в училищата сръбски учители, в черквите сръбски попове. Когато запитах последните какво е станало с тази и тази скъпа икона, тази и тази статуя, с тия и тия фрески, за съществуването на които бях осведомен, те ми отговаряха – всички, без изключение – „Отнесоха ги в Белград“.”

„Нещо повече: Във всички гробища, във всички църкви на поробена Македония, ПО ЗАПОВЕД НА БЕЛГРАД ИЗТРИХА НАДПИСИТЕ НА БЪЛГАРСКИ, КОИТО СЕ НАМИРХА В ОЛТАРИТЕ, ПО СТЕНИТЕ НА ПОСТРОЙКИТЕ, ВЪРХУ ГРОБОВЕТЕ; НАДГРОБНИТЕ ПАМЕТНИЦИ СА ИЗПОЧУПЕНИ, ГРОБОВЕТЕ РАЗРОВЕНИ. В Скопие например повече от 40 тела са били изровени от черквата „Св. Димитър“.

- Какво ги направиха? - попитах сътрудника на г-н Йованович, който ме придружаваше при визитата в черквата и ми разказваше това.

- Хвърлиха ги във Вардара - ми отговори. Във Велес българските офицери, загинали при последните сражения по време на френско-сръбската офанзива през септември 1918г., били погребани в старата църква „Св. Пант елеймон“. Те били изровени от сръбите и останките им хвърлени в каналите за градските нечистотии. Видях известни гробища в Щип, Градско, Куманово, Скопие, Радовиш, Криволак, Велес, Кратово, ОХРИД - КЪДЕТО ВСИЧКИ НАДГРОБНИ ПАМЕТНИЦИ БЯХА РАЗРУШЕНИ, ИМЕНАТА И НАДПИСИТЕ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ИЗЛИЧЕНИ С УДАРИ НА ЧУК, ЦЪРКВИТЕ РАЗРУШЕНИ, НАДГРОБНИТЕ ПЛОЧИ МАХНАТИ И ИЗПОЧУПЕНИ. ТИЯ МЕСТА ЗА ПОКОЙ ПРИЛИЧАТ НА РАЗВАЛИНИ ...»

Тук вижда се разбира, че Светецът на Сръбската Православна църква – Николай Охридски не е попречил да се унищожава българщината в Македония и да се разрушават български православни храмове.

По време на Втората Световна война Светител Николай Охридски и Жички е преместен от немците заедно със Сръбския Патриарх Гаврило Дожич в концентрационния лагер в Дахау.

Гаврило Дожич е избран за Патриарх, когато премиер-министър на Кралство Югославия е личния му приятел Милан Стоядинович /по-известен като Вожда, заради фашистките му убеждения/ и е наследник на отровения от сръбска ръка на 23 юли, 1937 г., Патриарх Варнава Росич.

Причина за отравянето на Патриарх Варнава е изказването му в подкрепа на Втория Сръбски конкордат с Римокатолическата църква и последващото му приемане

от Скупщината на Сърбия на 23 юли 1937г. с мнозинство от 166 гласа „ЗА“ конкордата с Римокатолицизма срещу 129 гласа „ПРОТИВ“.

В концлагера в Дахау, Сръбският Златоуст написва една от „най-великите си книги“ възхваляващи антисиметизма - **«През прозореца на затвора»**.

Велимирович и Дозич са били държани като специални затворници (Ehrenhäftlinge), затворени в така наречените Ehrenbunker (или Prominentenbunker), отделени от работната зона – лагер, заедно с високопоставени нацистки офицери и други известни затворници, чиито арест е продиктуван от Хитлер директно. През декември 1944 г. те са прехвърлени от Дахау до Словения заедно с Милан Недич. Нацистите използват патриарх Гаврило и владика Николай, за да спечелят съюзници в анти-комунистическите движения сред сръбите. Противно на докладите, че Велимирович и патриарх Дожич са освободени, когато американци от 36-та американска дивизия достигат Дахау, в действителност са били освободени през декември 1944 г., след като прекарват три месеца в лагера. Те отпътували в Словения, от където Велимирович продължава първо в Австрия, след това към САЩ.

В това върховно достижение на антисиметизма - **„През прозореца на затвора“**, разбираме защо във Велика Сърбия, Владика Николай е получил прозвището Златоуст –

«Европа сега е на основното бойно поле на евреина и баща му - Дяволът, срещу Небесния Отец и Неговия Единороден Син . [...] **[Евреите] първо** се нуждаят да станат равноправни с християните, за да потискат християнството, след това да превърнат християните в неверници, и да им счупат вратовете. Всички съвременни европейски лозунги са били направени от евреите, разпъвачите на Христос: демокрация, стачки, социализъм, атеизъм, толерантност към всички религии, пацифизъм, универсална революция, капитализъм и комунизъм ... **Всички те са изобретение на евреите и на баща им , Дяволът.**»

Подобни антисемитски речи, макар и не до там изпътрени с насилие, могат да се прочетат и в Златоустните му писания - „Индийски писма“, „Охридски пролог“ или „Беседи в подножието на планината“.

Антисемитските послания на Сръбския Златоуст са недопустими в цивилизованите държави — например редица прогресивни личности осъждат антисемитизма на Сръбския Светец - Вифорд Й., „От „предател“ до „светец“ в обществената памет - Случаят на сръбския епископ Николай Велимирович“, Анализ на настоящите тенденции в антисемитизма (Еврейския университет в Йерусалим, 2004), особено - Влимирович Н., Избрани произведения, Том. 6, част I (Глас на църквата, Валево 1996), особено глава „Devojka Ispod Zakona“ и др.

И сега да видим какво е отношението на Сръбският Златоуст Светец към Адолф Хитлер?

Адолф Хитлер похвали Николай Велимирович през 1935 г. за приноса му за възстановяване на германско военено гробище в Битоля през 1926 година. В трактат за Свети Сава през 1935 г., владиката подкрепя отношението на Хитлер към германската църква като казва следното:

„Все пак дължа уважение на настоящият германски лидер, който е бил обикновен занаятчия и един човек от народа, затова че осъзнах, че национализъм без вяра е аномалия, студен и несигурен механизъм. И така, в ХХ век, той дойде до идеята на Свети Сава, **и като мирянин по задължението сред своя народ, че най-важната работа, подходяща за светец, гений и герой. А за нас, тази работата се осъществи от Свети Сава, на първо място**

сред светците, на първо място сред гениите и на първо място сред героите в нашата история. Той изпълни това перфектно, той го постига без борба и без кръв, и не го е постигнал вчера или онзи ден, а преди 700 години.”

За мен няма вече никакво съмнение в думите на Владика Велимирович – Хитлер е Свети Сава на XX век!

Владика Велимирович Сръбски има и положително отношение към Димитрие Лютич - сръбски политик, участвал в профашисткото правителство на Милан Недич. От 1935 г. Лютич оглавява профашистката организация ЗБОР. В 1941 г. немците първоначално му предлагат да сформира Правителство, но той отказва и предлага кандидатурата на генерал Милан Недич. Така се образува „Правителството на националното спасение” с министър председател бившият министър на войната и съветник на Краля – генерал Милан Недич!

В началото на септември 1941 г. министърът на вътрешните работи на Сърбия, Михайло Олчан предлага създаването на антипартизански части. Още на следващия ден от движение „ЗБОР“ се записват 234 доброволци. От 15 септември, 1941 започва да се формира „Сръбска доброволческа команда“ / СДК /. Дивизия се състои от активисти на „СБОР“ и радикални военни. 17 септември 1941 той е назначен за командир - полковник / а в края на войната – генерал / Константин Мушицки, бивш адютант на Югославската кралица Мария. Много скоро, немското ръководство признава образуването на новото сръбско формирование. СДК получава оръжие от германците.

Командирът на „Serbisches Freiwilligen Korps der SS” – Мушитски, окичен с Двуглавия сръбски орел

С течение на времето, това формирование няколко пъти променя името си: Сръбска доброволческа команда (Srbska Dobrovoljačka Komanda), се преобразува в сръбски опълчение (Srpski Dobrovoljački корпус) и накрая Сръбско доброволческо SS опълчение (Serbisches Freiwilligen Korps der SS).

Доброволците използват и името Лютичевци – от името на идеологически им лидер Димитрие Лютич.

Църковните дела на Сръбското SS опълчение се водели от Сръбският Православен Свещеник Алекси Тодорович. Няма съмнение, че Свещеник Алекси Тодорович е изпълнил антисиметиските заръки на бъдещият Светец на Сръбската Православна църква – Светител Николай (Велимирович) Охридски и Жички за избиване на евреите в Сърбия.

Цялата тази армия от сръбски главорези – доброволци започва системно унищожаване на евреи, цигани и малцинствени групи в Сърбия. В резултат на това през август 1942 г. Белград получава почетното звание на нацистка Германия – Judenfrei / Юденфрай / - понятие, употребявано от нацистите по време на Третия Райх за обозначаване на територия, свободна от евреи. В буквален превод от немски думата значи “свободен от евреи”.

В интервю, дадено в Съединените щати през 1953 г., Велимирович твърди, че Димитрие Лютич е опитната духовна знаменитост на национализма .

Сръбския Доброволчески Корпус се бори срещу партизаните по време на Втората световна война и е отговорен за многобройни граждански екзекуции в Сърбия на сърби и другите граждани (евреи, роми, и т.н.).

Когато лидерът на ЗБОР, Димитрие Лютич бе арестуван през 1940 г. от старото югославското правителство, Велимирович протестира в писмо до премиера, Драгиша Цветкович .

Велимирович присъства на погребението на Лютич през 1945 г. и говори много положително на него, въпреки че вече е известно, че Лютич сътрудничи с германците. Той говори за Лютич като “Идеолог на сръбския национализъм”.

Всичко това показва, че зад убийствата на евреи, цигани и на малцинствени групи в Недичева Сърбия стоят не само сръбските политици и военни, но и Сръбската Православна църква.

*Използвана литература – „Сръбската секретна война – Пропаганда и измама на историята” – Филип Кобен
„Войната се връща” – Анри Пози*

Инж. Ангел Пелтеков

Сръбско SS опълчение /Лютичевци /

Отблъскването на сръбската агресия в босилеградско през лятото на 1913 г.

Янко Гочев

война на „съюзниците разбойници“ Сърбия и Гърция срещу България.

През лятото на 1913 г. Босилеградско Краище за пръв път изпитва ужаса на сръбска окупация. Тогава, макар и за кратко време, редовна сръбска войска нахлува на българска територия и окупира даже самия Босилеград. Налага се да се вземат спешни мерки за отблъскване на сръбския агресор. В хода на боевете се стига и до военни престъпления от сръбска страна, описани в международната Карнегиева анкета.

В тази статия се опитваме да разкажем за този малко известен епизод от историята на българите от Босилеградско, живеещи и до днес под игото на сръбския окупатор.

На 16 юни 1913 г. България започва натрапената ѝ чрез серия провокации от Сърбия и Гърция Междусъюзническа война. Тогава Българската армия атакува сръбските и гръцките военни части, разположени в Македония. Първите действия на нашите войски са успешни. Сърби и гърци, които въобще не са изненадани и очакват с нетърпение българското нападение, понасят значителни загуби. Налага се управниците на Белград и Атина да търсят дипломатическата помощ на Русия, която своевременно е дадена и изпълнена чрез заповедта на българското русофилско правителство на Стоян Данев. Тази заповед, издадена в разгара на българското настъпление в Македония на 18 юни 1913 г., услужва много на враговете на България, защото предоставя стратегическата инициатива на нашите противници. Те на свой ред ни обявяват война и започват своята контраофанзива, чиято цел е изтриването на България от картата на Балканите и Европа. По вина на своите управници русофили България влиза в капана, подготвен от съседите ѝ. Замислената като военна демонстрация акция прераства в истинска война на изтребление на българите, която в Македония и Тракия добива форми на геноцид.

В Междусъюзническата война България разполага с пет армии, дислоцирани само срещу Сърбия и Гърция. Не е предвиден резерв за евентуални удари от другите ни съседи - Румъния и Османска Турция. Това е сериозна стратегическа грешка, която струва на България много скъпо. Добруджа и Източна Тракия ще бъдат лесна плячка за румънци и турци.

След неуспешния опит за спиране на войната българските части в Македония (4-та и 2-ра армия) водят неравни сражения и са принудени да започнат отстъпление. 4-та армия на ген. Стилян Ковачев е притисната от сръбско-черногорските войски и се изтегля към позицията при Калиманци, която заема в края на юни 1913 г. Доста по-слабата ни 2-ра армия на ген. Никола Иванов попада в много тежко положение. След поредица от кръвопролитни боеве тя планомерно отстъпва на север пред натиска на превъзхождащите я гръцки войски.

Двете бригади от 3-та пехотна Балканска дивизия понасят тежки загуби в сраженията с гърците при Дойран и Кукуш, в резултат на което губят голяма част от боеспособността си. Набързо създадените и лошо обучени съединения (Серската и Драмската бригада) след първите неуспехи при Кукуш и Лакна на практика се разпадат като бойни единици.

В края на юни 1913 г. 2-ра армия заема за отбрана участъка от река Брегалница на запад, до Пирин планина - на изток. Тя прегражда основните комуникации, водещи на север към „Стара България“, сред които най-важните са долините на реките Струма и Места. Горна Джумая (дн. Благоевград) и Неврокоп (дн. Гоце Делчев) се оказват пряко застрашени от гръцка окупация.

По западната ни граница със Сърбия, от река Тимок до планината Осогово, в посока от север на юг, са разположени съответно Първа, Трета и Пета Българска армия. Те не са ангажирани в преки бойни действия чак до 23 юни 1913 г., когато затыгането на боевете налага включването им във войната.

На границата между Пета и Трета армия Босилеградско е оставено почти незащитено. През лятото на 1913 г. в района на Босилеградско има незначителни български военни подразделения. Именно тук, в стика между двете български армии, използвайки пропуските на нашата отбрана, сръбите съсредоточават своите усилия. Стратегически погледнато, от района на Босилеградско сръбските войски могат да се нанесат удари по фланговете на двете български армии, които да разкъсат отбраната ни.

Най-опасно е евентуалното успешно проникване на сръбски войски към София. Така се губи комуникация със силите ни в Македония и се заплашва столицата на България. Друг е въпросът доколко сръбите имат възможност да развият подобна смела атака и имат ли достатъчно ресурси за нея.

Първоначалните опити за сръбско настъпление са в южна посока - към селата Горно и Долно Тлъмино, Голеш и др. Те обаче са своевременно отразени. Все пак с проникването в Босилеградско те принуждават Българската армия да съсредоточи свои съединения за запушване на фронта, които са така необходими за други позиции.

Предвиждайки евентуалното настъпление на противника, щабот на Пета армия, начело с ген. Стефан Тошев, подготвя свои сили, които трябва да разузнат обстановката на местността в посока към Босилеград. С тази задача от Четвърта пехотна дивизия нареждат на командира на 6-и конен полк полк. Иларион Танев да стигне до с. Радичевци и да изпрати разузнавателни единици във всички посоки към границата. Целта е да влезе във връзка с Трънския отряд на Трета българска армия.

На 22 юни 1913 г. 6-и конен полк (3 ескадрона и един картечен взвод от 3-ти конен полк) е разположен в с. Радичевци, Босилеградско. Той има задача - наблюдение на границата в участъка с. Божица - вр. Голям, и държане на връзка между 3-та (щаб с. Клисюра) и 5-а (щаб в Кюстендил) армия.

Тук полкът стои до 25 юни 1913 г., 7 часа, когато командирът му, вследствие значителното напредване в сръбска територия на фланговите дивизии (4-та и 12-а) от тези две армии и липсата на по-нова заповед, настъпва с полка си по своя инициатива през селата Паралово, Църношница - Дукат за долината на р. Пчиня - с. Становци. След две нощи настъпление, към 10 часа на 27 юни 1913 г., частите на полк. Иларион Танев достигат тази линия. Действията на полка се развиват много бавно и трудно, защото местността представлява сложен лабиринт от планини, които са проходими само в известни посоки, и то по кози пътеки. По тях движението не е възможно по друг начин, освен пеша, а конете - в повод. Горещината е непоносима и главно в това се крие трудността в настъплението.

Сръбите оказват много слаба съпротива. Техните охранителни части са пометени. Сръбският кавалерийски дивизион, заемащ с. Становци, отстъпи дори без бой.

В с. Становци полкът остава в изчаквателно положение до обяд, към което време се получава заповедта по 4-та пехотна дивизия, гласяща следното: „6 к. п., след като остави в село Становци един ескадрон за охрана на десния фланг на дивизията, веднага да се върне в Босилеград и встъпи в

изпълнение по-раншната си задача, като обърне особено внимание на посоките, водещи от Босилеград към в. Патарица и с. Божица. Да притегли към себе си ротата от 72-ри пехотен полк при Герловска махала.”

Ето как участници в боевете си спомнят за действията на полка, офицерите и войниците на който по стечение на обстоятелствата са принудени да влязат в ожесточен бой за Босилеград:

„В Становци се остави 1-ви ескадрон, а 2-ри и 3-ти ескадрон и картечният взвод потеглиха към 14 часа назад към Босилеград, по същата козя пътека, по която дойдоха пеша, конете в повод, под палешите лъчи на юнското слънце. Движението продължи и през нощта - трета безсънна нощ. Хората капнаха от умора по пътя. Бе минало 23 ч., когато страшно уморени ескадроните (8 офицери и 196 долни чинове) пристигнаха в Босилеград и се разположиха в тъмнината на бивак всред една сливова градина на източния му край. Макар че полкът свари целия град разтревожен от достигнали слухове за близост на сръбските части, умората наложи своето - не след повече от 1 час целият бивак спеше мъртъв сън. За охранение командирът на полка заповяда и щаб-тръбачът, заедно с един местен жител, който трябваше да покаже мястото в тъмнината, постави по един пост от 6 човека: единия при градските гробища на пътя, водещ за с. Любата, а другия в северния край на града - пътя за с. Лисина. Всички офицери се събраха на вечеря в единствения хотел в града. Тук още, към полунощ, командирът на полка получи донесение от поста Ржана, че сърбите с около 1 пехотна рота през деня заели нашия пост при село Божица. Това донесение се потвърди по-сетне от двама избягали от същия пост войници, а по-късно се допълни от избягал от Божица селянин, който донесе, че сърбите събрали в Боженица около 1 пехотен полк, 1 батарея и 2 ескадрона, които в момента, когато той тръгвал за тук (18 часа) се стягали за поход към Босилеград.

Всички тия тревожни слухове, настояването от страна на ескадронните командири дори за по-ефикасни охранителни мерки, изглежда, че не разтревожиха командира на полка, който, имайки предвид може би крайната умора у хората и малкото часове, оставящи още до разсъмване, се задоволи само да протелеграфира в щаба на 4-та дивизия първото донесение, да изпрати ординарци при обоза в с. Радичевци (щаб-тръбача) и при ротата в Герловска махала (подпоручик Милев) със заповед утре сутринта да дойдат в Босилеград и да заповяда утре в 6 часа полкът да е готов, след което в 1 часа на 28.06 освобождава офицерите, част от които отиде за нощуване в града, част в бивака. Само командирът на полка с щаба - 2 лекари, зав. прехраната поручик Стефанов, командирът на картечния взвод - поручик Минков и щаб-тръбачът остават за нощуване в хотела.

Градът (Босилеград - б. а.), разположен в тясна долина, командвана от всички страни от лесисти висоти, издигащи се непосредствено до него, почва полека-лека да се успокоява. Обаче всичко заспива като на тръни. Към 4 часа и 30 минути на следващия ден, когато на бивака водопоят вече беше почнал и постове прибрали, за да се приготвят и те, приблизително откъм югозападния край на града проехтяха два-три изстрела, които не след дълго бяха последвани от множество други.

За миг цялото движение в бивака спира в недоумение, което прогресивно растеше с начеването на куршумите да свирят над самия бивак вече и да се вижда да тича разгърден, с револвер в ръка, насреща целият в кръв подпоручик Петров Енчо.

„Сърбите, сърбите са в града, господин ротмистър, раниха ме”, едва успя да извика той на пресрещналия го командир на 3-ти ескадрон ротмистър Медникаров и падна в безсъзнание сред самия бивак. Нямахше нужда обаче от това предупреждение, защото тук-таме зад плетищата започнаха да се забелязват тичащи към бивака сърби и куршумите все повече и повече зачестяваха над главите ни.

Тогава настъпи моментът от живота на полка, с когото ни Урли, ни Димотика по-рано, ни Варсаково, ни Кара-

Пелит впоследствие, не биха могли да се сравнят по ужасния трагизъм, криещ в себе си съблжимия героизъм, проявен от всички строеви чинове от полка.

„Оставяй конете, взимай карабините, напред, момчета. Ура!”, се разнесоха едновременно гласовете на ескадронните командири. Полкът оставя конете, грабва карабините без всякакви ножове тогава и с мощно „ура” се втурва напред към неизвестността, решила да се разправи с дръзкия противник или скъпо да продаде живота си. Водени от своите началници, офицери и подофицери, войниците на групи заляха всички улици, водещи от бивака към югозападната окрайна на града и из тях започна страшен ръкопашен бой.

Тук подпоручик Порков, грабнал една картечница от бивака, и заедно с прислугата тича напред. На излизане на главната улица, на стотина крачки от себе си, навдигаща се насреща му, грамадна тъпа сърби, която спира за момент, учудена от дързостта на шепа храбреци, и открива по тях огън. Поставя и Порков картечницата насреща им, обаче при поставянето ѝ мерачът пада убит, замества го помощникът му, не след дълго и той бива ранен. Заместители обаче не липсват, при картечницата сяда старши подофицер Йончо Рангелов и открива най-сетне огън. За нещастие още при първия ред неприятелски куршум ударва лентата, разкъсва я и причинява задръжка. Отдръпва се тогава картечницата и хората от групата продължават боя с карабините си само.

Там мл. подофицери Павлин Иванов - 2-ри ескадрон, и Никола Джанев - 3-ти ескадрон, гонят пред себе си група сърби; убиват петима от тях, вземат пушките им, залавят 3 пленници и всичко това водят при ескадронния командир.

В друга улица конникът от 3-ти ескадрон Георги Колев убива сръбски офицер; залепил се зад един плет, отрязва пагоните му за уверение и намира достатъчно време и спокойствие в себе си да го претършува, даже и други още самоотвержени дела на множество, изтрити от паметта ни, безименни герои.

Пред вихрения устрем на шепа смелчаци сърбите не устояват. Набърже очистват целия град и заемат височините западно и югозападно от града, откъдето откриват ужасна стрелба по бивака и срещната страна на града, заета от храбреците от 2 и 3 ескадрони.”

Така първият сръбски натиск към Босилеград е отразен от шепата български кавалеристи. Сърбите отстъпват временно. Съсредоточават нови, още по-големи сили и отново атакуват. Стига се до повторен сблъсък, в който част от офицерите на 6-и конен полк са пленени. Командването на полка проявява престъпно нехайство и носи вина за разигралата се трагедия.

Изглежда охраната е спяла и не успява своевременно да подаде сигнал за тревога. Вследствие на този пропуск сърбите атакуват, успяват да разпръснат малобройните български войници и да пленят част от командването на полка начело с командира - полк. Иларион Танев.

Как е станало пленяването на българите в Босилеградския бой? Даваме думата пак на очевидци, участвали в това сражение:

„Сърбите, това е пехотният им полк, 10-и, 2-ри призив, за когото селянинът донесе, че видял да се стягат за път предната вечер в Божица, достига, неподозиращ присъствието ни в Босилеград. Защото само така може да се обясни спасяването на полка. Иначе при едно по-умело действие от тяхна страна, което непременно би било налице, ако биха знаели за нашето пристигане среднощ в града, те биха могли да го заградят и да унищожат целия полк. Случайно излезлият на балкона пред квартирата си да се мие подпоручик Петров вижда под себе си техния член отряд, а зад него по улицата главата на колоната. Виждайки, че никой не подозира тяхното присъствие, решава да предупреди полка. Връща се в стаята, взема пистолета и с него дава няколко изстрела по тях, след което хуква към бивака. Бива обаче забелязан от тях и сподирен. През време на гоненето куршум пронизва гърдите му и въпреки това, с последни сили достига бивака и ни предупреждава.

Сърбите до това време, ориентирали се, заграждат хотела и залавят спящите в него офицери. При залавянето бива тежко

ранен медицинският лекар на полка, санитарен капитан д-р Кусев.

Заловените, за да не бъдат освободени от надигащата се войнишка вълна от полка, биват изведени бегом от града и закарани при сръбски командир на полка. Там последният, виждайки упоритата съпротива на нашите, накарва полковник Иларион Танев да пише заповед до най-старшия след него останал офицер в полка ротмистър Веселинов да предаде полка, която заповед, по граждански човек, изпраща адресанту. Ротмистърът Веселинов обаче с възмущение отхвърли това срамно предложение и боят продължи.

Нашето положение обаче ставаше все по-критическо. Сърбите почнаха едно планомерно ограждане на града. Конете на бивака, държани по 8-10 от човек, се бяха в поголямата си част разбягали, подплашени от множеството куршуми, и затова към 7 часа, понеже общо ръководство в разпръснатото положение, което заемахме в града, липсваше, почна се отстъплението - едни към село Радичевци, главно 2-ри ескадрон, други към колибите Белута (3-ти ескадрон), на които места спряхме и почнахме устрояването си. Въпреки това обаче докъм 9 часа никакъв сърбин не е посмял да влезе в града. В последния и до този час все още е имало, останали да ловят сърби, единични наши хора. В 8 1/2 часа завръщащият се от възложената му работа, неподозиращ нищо, подпор. Милев, среща в града да кара двама пленени сърби един храбрец от 2-ри ескадрон.

По този начин полкът и този път отстоя своето име. Сърбите, ако и несравнено по-многочислени от нас, бяха прогонени от града, след което само полкът, виждайки безизходното си положение, отстъпи, дал преди това обаче на противника да разбере как може да се бият шепа герои, решени да мрат, макар и изненадани.

В боя полкът даде: ранени 3 офицери - сан. капитан Кусев и подпоручик Петров Енчо - тежко, поручик Сиромахов - леко; 4 войници убити и 4 ранени.

Пленени: командирът на полка полковник Танев Иларион, зав. прехраната поручик Стефанов Станислав, поручик Минков Асен, сан. подпоручик ветеринар доктор Контев Стефан и щаб-гръбачът вахмистър Христо Владов. Загубени 35 коне.

За съдбата на пленените първоначално нищо не се знаеше, впоследствие обаче, когато след няколко дена полкът зае наново Босилеград, научихме, че били всички застреляни по заповед на командира на сръбския 10-и пехотен полк полковник М. Блазинац. Сърцата ни болно се свиваха, когато отидохме да се поклоним над техните гробове, но се пълнеха същевременно и с гордост и чувство на изпълнен дълг при вида на изровените близо до тях от нашите куршуми 33 сръбски гроба.

Това е то истината по Босилеградския бой. Тъжен, а същевременно горд за 6-и конен полк спомен. Плод на началническа нехайност, пример на героизъм."

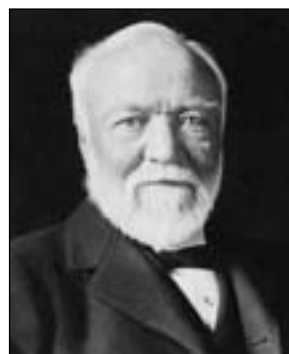
От всичко гореописано става ясно сръбското коварство. Сърбите, както винаги, не могат да победят нашата войска в открит сблъсък. Ядосани са, че тя им оказва сериозна съпротива. Затова решават да спечелят боя по друг начин, като използват пленените български офицери.

Сръбските офицери се стремят да принудят всички български войници да се предадат, като под заплаха от смърт принуждават пленения командир на полка да издаде подобна заповед. Този опит се проваля, защото българските части отстъпват хаотично към с. Ресен, където заемат позиция. Освен това полк. Иларион Танев не желае да се опозори, като погази военната клетва. Не е в традициите на патриотичното българско войнство да се издават такива престъпни заповеди за предаване в плен в ръцете на врага. Отказът на полк. Иларион Танев да изпълни заповедта на сърбите решава неговата и на пленените му другари съдба.

На 28 юни 1913 г. по изричната заповед на сръбския капитан Арсениевич 5 български офицери са избити с изключителна жестокост.

Престъплението е добре документирано и е описано в

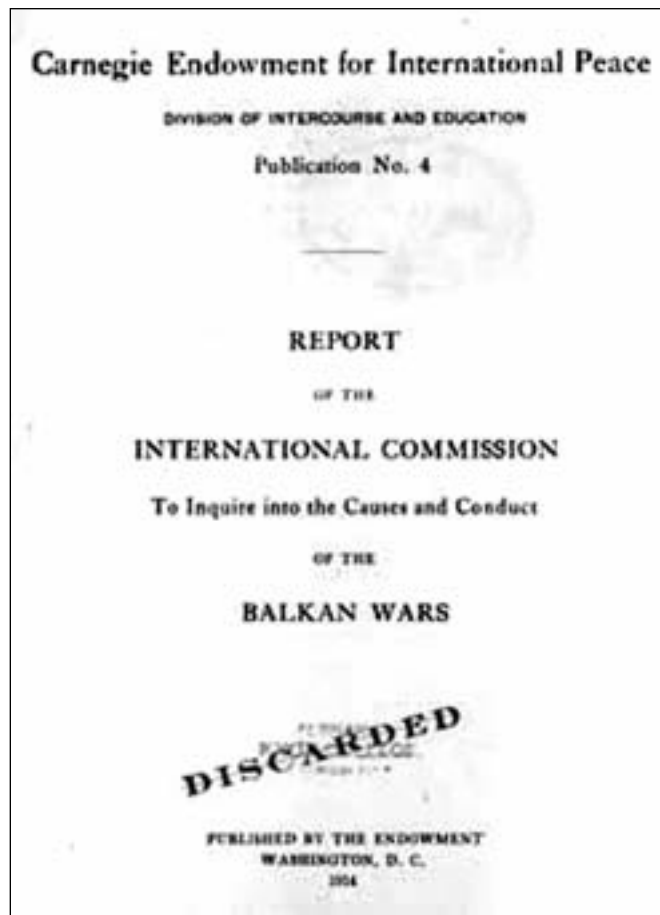
доклада на международната Карнегиева анкета, осъществена с подкрепата на американския милиардер от шотландски произход Андрю Карнеги. Този доклад е публикуван през 1914 г., година след края на Междусъюзническата война.

Андрю Карнеги през 1913 г.

Интересна съдба има санитарният капитан д-р Пантелей Кусев. За това какво се случва с него разказва рапорът на Карнегиевата комисия:

„...той (б.а.) бил ранен от сръбски войник веднага след като се предал, и това обстоятелство спасило живота му. Един сръбски лекар, г-н Митрович, дошъл да го види. Той изразил съгласието и съжалението си, като го видял в такова тежко състояние, и го завел до сръбската военна болница, намираща се в кметството. Първото оттегляне на сърбите, които по необходимост изоставили и собствените си ранени, спасило този български лекар. Ние имаме неговото показание, което потвърждава фактите от цитирания протокол (документиращ убийството на останалите български офицери - б.а.)

Докладът на Карнегиевата комисия от 1914 г.

Българското командва бързо разбира за разигралите се трагични събития в Босилеград, при които силно засегнат е 6-и конен полк.

Своевременно командващият Пета армия е уведомен и издава заповед до Четвърта дивизия и Конната дивизия да съсредоточат сили към Босилеградско и да отбият противника. Поискана е и помощ от Трета армия, но командващият ген. Рачо Петров отказва, като се позовава, че не разполага с достатъчно сили. Едва когато достига вестта, че сърбите са в с. Трекляно и проучват пътищата към гара Земен, българското Главно командване взема мерки. На местността е изпратен майор Венедиков от Генералния щаб, който установява, че

противникът е стигнал до с. Извор и е поставил постове по Рудина планина. Установено е, че сърбите са от Шумадијската дивизия, предимно втори призив.

Фронтът се оформя от с. Райчеловци през с. Белут - Рудина планина, с. Извор и с. Груинци. Срещу него ген. Стефан Тошев съсредоточава пехота, конница и артилерийски части по линията Долна Любата, Райчиловци, Ресен, Горни Кортен, Уши.

Всички налични сили са поставени под командването на полк. Софрониев. Към него са придадени части от Трънския отряд на Трета армия. Така постепенно е формиран **Босилеградският отряд**. Той е създаден на 29 юни 1913 г. Целта му е освобождението на Босилеград, зает с изненада предния ден от сръбски войски.

Отрядът се командва от полковник Александър Танев. Той е ерудирана личност, едновременно висш български военен и юрист. Роден е на 1 септември 1863 година в град Велес, Македония. Завършва четвърти випуск на Военното училище в София през 1883 г. После учи право в престижния Хайделбергски университет в Германия. Дипломира се като юрист през 1889 г. Връща се в България и постъпва на редовна военна служба в Лейбгвардейския ескадрон. Бойното му кръщение е през Сръбско-българската война от 1885 г. Тогава Ал. Танев е командир на шандартен (знаменен - б.а.) взвод от ескадрона и ординарец на княз Александър Батенберг, но това не му пречи да участва с ескадрона си в боевете при Сливница, Цариброд и Пирот.

Освободителят на Босилеград през 1913 г. велешанинът ген. Александър Танев

На 24 март 1886 г. Ал. Танев е произведен в чин поручик, а след две години, на 1 януари 1888-а - в чин ротмистър, равносилно на капитан, но от кавалерията. Служи като прокурор и председател на Пловдивския военен съд (1901-1902), а след това става командир на 1-ви кавалерийски дивизион. На 24 септември 1904 г. Ал. Танев е произведен в полковник. От 1903 до 1907 г. командва 3-ти конен полк, а до 1909 г. - 3-та конна бригада. От 1909 до 1913 г. полк. Ал. Танев е командир на 2-ра конна бригада, с която, като част от Кърджалийския отряд, участва в Балканската война. Бригадата води бойни действия по долината на Марица

от Димотика до Дедеагач. На 14 ноември 1912 г. тя заема позиции при село Теке и след кратък артилерийски обстрел принуждава корпуса на Мехмед Явер паша да търси примирие. Полковник Ал. Танев води лично преговорите за капитулация на това голямо турско бойно съединение. На 15 ноември 1912 година (стар стил) Мехмед Явер паша с командвания от него турски корпус се предават в плен. За да разберем големите мащаби на тази българска победа, ще цитираме един документ:

„Телеграма от началника на Македоно-одринското опълчение ген.-майор Никола Генов до щаба на армията, Дедеагач, 16 ноември 1912 г.

След четириднешно преследване на неприятеля от отряда ми на 13-ий того зае с атака с няколко роти града Фере. На 14-ий того след пладне отрядът обкръжи неприятеля от селата Османджи билук и Кичук Вначево и Фере. Както донесох на 12-ий того, предложих на неприятеля да се предаде. През нощта на 14-ий того полковник Танев ми извести, че противникът влязъл с него в преговори да се предаде. Днес, 15-ий того, неприятелят в присъствието на Кърджалийския отряд и този на полковник Танев, се сdade в състав: 6 сборни роти, 9 табора, 2 планински батареи, от които една е скорострелна, 2 картечници, около 9000 пушки, 1280 коне, един взвод конници, една рота пионери, една погранична дружина, 1 дружина жандармерия, полускадрон конни стражари, всичко броящи: един генерал, 3 полковници, 242 офицери, 18 жандармерийски офицери, 13 полицейски пристави, 50 чиновници, 9363 долни чинове. Корпусният командир Явер паша ми предаде 800 лири държавни пари, които прие комисия и предаде полковнику Таневу. Количеството на бойните припаси и военните материали не е приведено още в известност. Възложих полковнику Таневу препащането на пленниците и пренасянето на оръжието и военните материали. Предаването стана при село Мерхамли. Явер паша лично ми поднесе саблята и която аз намерих за уместно да му предам обратно, като позволих и на другите офицери да носят саблите си и им взех само револверите.”

Разгромът на корпуса на Явер паша има важни последици. Цяла Западна Тракия (Беломорието) са освободени от турска власт и окончателно присъединени към България, която от 1912 до 1920 г. е беломорска държава.

В периода 1913- 1915 г. полк. Ал. Танев е инспектор на конницата. На 1 януари 1914 г. е произведен в генерал-майор. В началото на Първата световна война (октомври и ноември 1915) командва Кавалерийска дивизия, с която се сражава успешно против сърбите при родния му Велес, Прилеп и Битоля. По-късно става началник на 1-ва Софийска дивизионна област (1915-1916) и на Драмската военноинспекционна област (1918).

След края на войната излиза в запаса и се занимава с частна адвокатска практика. Умира на 16 септември 1932 г. в София. От войните ген. Ал. Танев е носител на 4 ордена - „За храброст“ III степен, 2-ри клас, IV степен, 2-ри клас, „Св. Александър“, III степен, с мечове по средата, IV степен без мечове „За военна лента“, II степен, с военни отличия и „За заслуга“ на обикновена лента.

И така, ето какъв чистокръвен „македонец“ от Велес през лятото на 1913 г. се заема с трудната задача по освобождението на Босилеград от сръбска окупация и изтискването на сръбските войски обратно на тяхна територия. Прогоненият от родния си край от „братята сърби“ велешанин се заема да гони нахлулите в Босилеградско сръбски войски.

Време за губене няма, защото босилеградските българи имат нужда от спешна помощ. Затова командваният от полк. Ал. Танев Босилеградския отряд веднага преминава към активни действия за прогонване на агресора.

Още на 30 юни 1913 г. е предприета контраатака, като наличните части с пристигащите от Кюстендил притискат сърбите, изтласкват ги от с. Белут и ги приковават на Рудината и местността Славчето. Притиснатите сърби отстъпват и от Рудината и Славчето. Те изоставят селата Извор и Груинци и заемат отбранителна позиция на Милевската планина.

С обходни действия през връх Църноок (планината Дукат) от юг и в съдействие с Трънския отряд от север Босилеградският отряд изпълнява задачата си до 1 юли 1913 г.

От 1 до 3 юли 1913 г. българският натиск продължава. Той обаче не е много ефективен и скоро противникът изтласква частите ни на по-задни позиции. Българските подразделения се съсредоточават около село Извор. Неуспехът тези дни е подсилен от проникването на сръбски съединения към фланга на Трънския отряд и от натиска, упражняван върху нашата Четвърта армия.

За да спре възможен пробив и да прикове противника, на Босилеградския отряд е заповядано да прикрие своите позиции и да пренесе центъра на своя натиск на север. В северна посока частите му трябва да се съсредоточат и свържат с Трета армия. Целта на отряда е да превземе с. Божица и да отреже възможността за отстъпление на сърбите.

На 3 юли 1913 г. силите на полк. Ал. Танев прогонват сръбския 10-и полк от Шумадийска дивизия II призив отгътък Милевската планина. Ликвидирана е заплахата за десния фланг на българската Пета армия, прикриваща направлението през Кюстендил за София.

Между 5 и 7 юли 1913 г. Босилеградският отряд участва в неуспешната офанзива през хребетите Панжин гроб и Букова глава към долината на Българска Морава.

Ново българско настъпление започва на 7 юли 1913 г. Условията са много неблагоприятни. Въпреки летния сезон, времето е много лошо и дъждовно. Скоро сърбите отстъпват от вр. Кървави камък през вр. Плоча и Швейна чука и се установява на вр. Цветков гроб. Изоставяйки вр. Острика, те са застрашени във фланг и укрепват позициите на вр. Царица.

На 8 юли 1913 г. българската цел става превземането на вр. Цветков гроб, овладян чрез атака на 66-и пехотен полк. На други части е заповядано през с. Божица и през вр. Мечит да атакуват сърбите в Босилеград. Тази заповед не е изпълнена, защото през нощта на 9 юли 1913 г. врагът се оттегля от селището.

Преди това обаче те правят опит да разширят своя плацдарм, като се стремят да разбият останалите прикриващи части. Българският удар, нанесен в северна посока, превземането на Цветков гроб и възможността бързо да се достигне вр. Букова глава и Власина принуждават сърбите панически да отстъпят. Дългата им колона е забелязана през нощта на 8 срещу 9 юли 1913 г. от българските позиции по върховете Цветков гроб, Острика и Плоча.

Следващите усилия на армията са да изтласка противника на границата. Водят се тежки и кръвопролитни боеве в пресечена местност за с. Божица.

С изтласкването на противника по върховете Панжин гроб, Вило коло и Стрешер на държавната граница настъплението не е спряно, а се прониква и в сръбска територия.

Примирието спасява не само гърците, полуобкръжени, начело със своя крал Константин, в Кресненското дефиле, а и сърбите пред фронта на Босилеградския отряд.

Районът е прочистен от българските войски и в началото на примирието силите са разположени на държавната граница. Сключеното примирие на 18 юли 1913 г. заварва българската армия на тази позиция.

Според подписания на 28 юли 1913 г. Букурещки мирен договор България губи Междусъюзническата война. Тя отстъпва на съседите си редица територии - Източна Тракия, Вардарска и Егейска Македония и Южна Добруджа. Българският суверенитет се запазва върху Беломорието и западните краища, вкл. Босилеградско. Той е отнет през 1920 г., когато сърбите повторно окупира Босилеградско и се появява Западнопокрайненският въпрос.

Сред по-възрастното население в Кюстендилското краище, особено сред бежанците от Босилеградско още се разпространява легендата, че новата граница е поставена не където и да е, а преминава точно по линията на сръбското завоевание от 1913 г. Легенда или не, фактът остава. Доколко това е вярно, може да се прецени, като се види, че двете линии значително се доближават.

През лятото на 1913 г. в Босилеградско се разиграват кървави бойни действия, в резултат на които българите понесат човешки и материални жертви както сред военните, така и цивилното население. За около десет дни Босилеград попада под властта на сръбската армия, а около двадесет дни продължават военните сблъсъци около града. При тези бойни действия са дадени десетки и стотици убити и ранени българи. В Босилеградско се намират техните гробове.

И до днес не е известен точният брой на загиналите български бойци в района на Босилеград през лятото на 1913 г.

По непълни данни нашите жертви са: край с. Белут - 10 д., с. Бистър - 1 човек, с. Божица - 7 д., с. Караманица - 1 човек, Цветков гроб - 60 д., с. Царица - 25 д., Църноок - 1 човек, с. Дукат - 17 д., с. Извор - 23 д., Панжин гроб - 79 д., Стрешер - 175 д., с. Побиен камък - 23 д., с. Паралово - 1 човек, с. Плоча - 5 д., с. Тлъмино - 5 д., с. Топли дол - 5 д., Власина - 5 д.

Десетки са гробовете и в днешните погранични села на България - в селата Бобешино, Жеравино, Коприва, Трекляно, Горни Кортен и др. В Гюешево е изграден храм-паметник „Св. Троица“, където са събрани костите на падналите в боевете по границата български войници и офицери. Изградени са паметници на Славчето, в с. Драгойчинци и Бобешино. В Бобешино има паметник на загиналите 107 души в Балканската и Първата световна война от селата Бобешино, Гурбиновци, Жеравино, Коприва, Црешново, както и от босилеградските села Караманица и Голеш.

В село Божица има паметници на загинали български войници, един от които е полуразрушеният паметник на поручик Генчо Неделков, загинал на 11 юли 1913 г. при Панжин гроб. Той е родом от Русе и е бил командир на 16-а рота от 2-ри пехотен Искърски полк на 5-а Дунавска дивизия. Издигнат е бил за „спомень отъ съпругата му“ като ярък пример за опазване на семейна чест и национално достойнство.

Днес в Босилеградско споменът за войната през лятото на 1913 г. постепенно е изличен. На забвение са оставени гробовете на героите ни, загинали в жестоките боеве по върховете, полета и селата около града.

Военната практика по цял свят е на загиналите бойци да се обособяват специални гробища или да се поставят паметници на признателност, където да се изпишат имената на убитите.

В Босилеградско този процес е забавен основно по вина на сръбската власт, която системно и последователно ги унищожавала. Още през 1932 г. сръбският окупатор срива войнишкия паметник в Босилеград. Тази практика продължава цели десетилетия и до днес. Изтриват се следите от всякакви българско присъствие в Западните покрайнини. Нищо не трябва да напомня, че те някога са били в България.

Съучастник в престъпната и варварска сръбска политика в Босилеградско е и българската държава, която с малки изключения счита за ненужна своя тежест задълженията си по опазване на културно-историческите и военните паметници, останали в съседните държави.

От всичко това се възползва Сърбия. Въобще не е случайно, че новите надписи на сегашните надгробни паметници в Босилеградско и в Западните покрайнини са на сръбски език с изключение на някои, все още оцелял като по чудо, изписан на български.

А следи от български паметници има. Местните българи са поели функциите на българската държава. Те са запаметили по един или друг начин местата, където са били погребани героите ни, поставяйки върху тях паметник, каменен кръст или просто някакъв белег, за да се знае, че на това място някога е имало сражение.

Възможно е да се открият имената на загиналите. Знаят се къде са някои гробища. Следователно с известни усилия може да се поправи близо вековната несправедливост и да се отдаде заслуженото на героите, паднали в защита на родната земя. Необходимо е да се възстанови споменът за тях, като се възвърнат загубените и унищожени паметни знаци.

В момента се подготвя Справочник на българските войнишки паметници и гробища в Западните покрайнини, включително с паметници и мемориали, намиращи се в крайграничните райони на България. В справочника са включени и всички издирени войнишки паметници, възпоменателни плочи и военни гробища в България, върху които са упоменати имената на западнопокрайненски българи, загинали за свободата и националните идеали на своето Отечество.

В заключение представяме важен документ, свързан с описаните събития в Босилеградско през лятото на 1913 г. Това е протокол, съставен от българска военна комисия под председателството на полк. Александър Танев, който описва убийството на петимата български офицери на 28 юни/11 юли 1913 г. Карнегиевата комисия го прилага сред документите, доказващи извършените от Сърбия многобройни престъпления през войната срещу българския народ и неговата храбра армия.

Убитите от сърбите на 28.06.1913г. български офицери край Босилеград

„Протокол на българската комисия за разследване убийствата при Босилеград“

Комисията, назначена със заповед на командира на 5 действаща армия (№ 1764) имаше следния състав: председател - полковник Александър Танев, командир на смесената кавалерийска бригада; членове: г-н Никола Ешенков, окръжен управител на Кюстендил; д-р Петров, началник на медицинския отдел в 5 армия; отец Атанас Попзахариев, архиерейски наместник, и Сотир Илчев, член на градския съвет. Комисията се среща днес, 2 юли 1913 г., близо до тепавицата на Димитър Дойчинов, разположена на 1 км по пътя от Босилеград към Любалите, на мястото, където на 28 юни към 9 часа сутринта са били убити и заровени от сръбската армия следните лица, които се били предали на сърбите: полковник Иларион Танев, командир на 6 кавалерийски полк; поручик Стефан Стефанов, интендант на същия полк; санитарен поручик Стефан Котев, ветеринарен лекар на същия полк; кавалерийски подофицер Христо Владев, старши тръбач; и поручик Асен Бинков от 11 полк на Нейно Имперско Височество Великата княгиня Мария Павловна. Целта на комисията бе да установи самоличността на мъртвите, да разследва обстоятелствата, при които те са били разстреляни, както и да състави необходимия акт по този въпрос. Установено бе следното, съгласно показанията на санитарния капитан Пантелей Кусев, който е бил пленен заедно с другите членове на групата, но е бил оставен в Босилеград поради сериозната рана, която получил в гърдите, на баба Елена Митрева, очевидка (когато е била в тепавицата) на разстрелването на гореспоменатите лица; на тепавичаря Сотир Божилов и на мелничаря Мице Симеонов, които погребали убитите в градината на тепавицата; както и според доклада на кавалерийския капитан Веселинов, командир на ескадрон в 6 конен полк:

Първо. При ненадейното появяване рано сутринта на 10 пехотен сръбски полк в Босилеград, гореспоменатите офицери и старшият тръбач, както и санитарният капитан Кусев са

били заобиколени на улицата и пленени. Тогава един сръбски войник стрелял от разстояние около половин метър, пронизвайки гърдите на капитан Кусев. След залавянето на българските офицери сръбският командир предложил на полковник Иларион Танев да изпрати заповед на втори и трети ескадрони да се предадат. Под дулото на пистолета полковник Иларион Танев написал исканото писмо и го изпратил до старшия командир на ескадроните, капитан Веселинов. Междувременно изстрелите зачестили. Докарали картучниците на полка и открили огън от разстояние 15 метра. Тогава кавалерийските капитани Веселинов и Медникаров, които командвали двата български ескадрона, повели войниците с натъкнати шикове срещу неприятелските пехотинци, отблъснали сърбите. Сърбите отвели пленените български офицери до първата мелница по пътя, водещ към Любалите. Когато пристигнали там, отново полковник Иларион Танев получил заповед да изпрати второ нареждане на ескадроните да се предадат. Той се подчинил, но нямало никакъв резултат. В този момент българската пехота се появила на височината и принудила сърбите да напуснат града и да се оттеглят към съседните хълмове, както и да изпратят пленниците, с изключение на капитан Кусев, по пътя към Любалите.

Второ. Баба Елена Митрева казва, че била много близко до тепавицата и видяла, когато офицерите били отведени. Те ходели пред сръбските войници на малко разстояние, следвани от около десетина въоръжени сръбски войници. Когато наближили тепавицата, сръбските войници вдигнали пушките и стреляли по офицерите, които паднали мъртви на пътя. Един от тях дори се претърколил в реката. След това сръбските войници ги ограбили, задигайки също и боутшите им.

Трето. Тепавичарят Сотир Божилов и мелничарят Мице Симеонов, които са били близо до тепавицата, закарали телата на убитите в градината на гореспоменатото здание и заедно със сръбските войници изкопали общ ров, в който ги заровили. Докато се извършвало погребението, един от сръбските войници казал, че измежду мъртвите имало шваби и един турчин, така че сърбите задължили Мице Симеонов да прегледа последния и да види дали е обрязан, или не.

Четвърто. Комисията заповяда да се разкопае ровът, за да се установи самоличността на мъртвите. Лицата били черни и подути, обаче чертите им лесно могли да се разпознаят. Доказано било, че това са несъмнено телата на гореспоменатите жертви. Това се потвърждава също и от техните униформи, които все още били с пагоните.

Резултатът от прегледа на санитарния поручик Попов установява, че полковник Танев е бил улучен в слепоочието и че куршумът е излязъл от горната част на черепа, като е разпръснал мозъчната тъкан. Що се отнася до поручик Минков и старшият тръбач, те са били улучени в задната част на врата, като куршумът в първия случай минал през лявото око, а във втория случай през дясното око. Ветеринарният лекар Контев е бил улучен от три куршума. Един от тях проникнал от гърба и пробил средата на стомаха, вторият пронизал бъбрека, а третият го улучил отпред, под лявото рамо. Поручик Стефанов е бил улучен от два куршума, единият от които навлязъл в гърба и минал през целия гръден кош, а вторият минал през бъбрека.

Комисията се разпорежи телата на покойниците да бъдат пренесени в гробището на църквата и да бъдат погребани там, което бе извършено същия ден.

Настоящият протокол се изготви в потвърждение на горните обстоятелства.”

Подпис: полковник Александър Танев,
Командир на двойната бригада, председател на комисията
Членове: Ешенков,
Окръжен управител на Кюстендил, д-р Петров,
Началник на медицинския отдел в пета армия, отец Атанас Попзахариев,
архиерейски наместник, Сотир Илчев, член на градския съвет

Вярно с оригинала, д-р Г. Ценов, Секретар на Министерска на войната

КИЦ дейности

Епизод в Босилеград

По повод деня на Народните будители, КИЦ „Босилеград“ на 01. 11. 2012г. организира рок-концерт на група „Епизод“. Пред пълната зала на Културния център, „Епизод“ изпълни български възрожденски песни с текстове по българските класици Христо Ботев и Иван Вазов - дръзка смесица между тежка метъл музика, българска литература и история, подсилена с голяма доза патриотизъм. Основно младежката публика, съставена от ученици на Гимназията и Основното училище аплодираха изпълненията на „Епизод“.

Много от песните са обогатени с женски и детски вокали, църковни хорове и много български фолклорни елементи.

Епизод е българска рок група, създадена през 1983 година в София. Това е една от първите метъл групи в България. В началото Епизод се подвизава в сферата на тежкия траш метъл, като взаимодейства текстовете си от произведения на френския средновековен поет Франсоа Вийон. Големият си пробив на българската музикална сцена групата осъществява с издаването на албума Българският бог.

8 ноември – Възпоменателен Ден на Западните покрайнини

Културно-информационния център в Босилеград, на 7 ноември проведе възпоменателна вечер по повод Деня на Западните покрайнини. С минута мълчание бе отдадена почит на загиналите на границата. Председателят на КИЦ-а Иван Николов поздрави гостите: зам.председателя на ВМРО-БНД и общински съветник Ангел Джамбаски, зам. председателя на Обществено движение Западни покрайнини д-р Валентин Янев, председателя на културно-просветно дружество „Св.Св.Кирил и Методий“ от Кюс-

тендил и екипа на ТВ СКАТ, след което направи кратък исторически обзор на проблема Западни покрайнини в контекст на геополитическите процеси и измерения през 20 и началото на 21 век, като подчерта, че днешните процеси са огледално отражение на историческите събития в миналото. Гостите също взеха думата и изразиха пълната си подкрепа към българското малцинство и отправиха критики към българските правителства, че все още не съумяват да защитят правата на българите.

Събитието се проведе в салона на Културно-информационния център, но за съжаление, и този път не се размина без проблеми – на границата бе задържан екипа на ТВ СКАТ и бяха върнати знамена на ВМРО.

Годишнина от Ньойския договор

На 27 ноември 2012г. Демократичния съюз на българите в Босилеград проведе възпоменателен митинг по повод 93 години от подписването на Ньойския диктат под видимо засилено полицейско присъствие. Митингът частично се провали поради това, че сръбските власти нарочно задържаха повече от три часа четири автобуса и няколко коли от България на ГКПП „Рибарци – Олтоманци“.

Присъстваха представители на Демократичния съюз на българите, Културно-информационния център „Босилеград“, Обществено движение Западни покрайнини, Политическа партия Атака с шефа на Парламентарната група г-н Павел Шопов, представители на „Национален фронт за спасение на България“ и ТВ СКАТ, Генералния консул на Р България в Ниш г-н Атанас Кръстин, представители на медии и организации.

В словото си председателят на Демократичния съюз на българите Драголюб Иванчов каза: „Целта на този митинг е да отправим призив за помощ към нашите сънародници в България, към Европа и към Сърбия и да припомним откъде тръгват причините за нашата драма. Европа тръгна напред, след като се освободи от наследството на Версайските договори. И ние, за да тръгнем напред трябва да се освободим от тежкото наследство на Ньойския договор, от страхът и насилието като метод на управление“.

Говорителят на Демократичния съюз на българите Иван Николов каза: Днес Ньойския договор и цялата Версайска система от договори са отречени от времето, почти всички техни клаузи са ревидирани с изключение на част от териториалните, в които ние вече девет десетилетия се задушаваме. Той противоречи на съвременните основополагащи европейски принципи и ценности за правата на човека и правата на малцинствата. Свободна и обединена Европа не може да се гради от окупирани и поробени народи. Демокрацията не може да се гради върху страхът, насилието и манипулациите а върху личната свобода и

свободата на словото”. Той подчерта необходимостта от преосмисляне на Ньойското наследство и призова българските, сръбските и европейските политици да помогнат на българското малцинство за да му се създадат нормални условия за живот и оцеляване и добави: „...борбата за спазване на националните ни и граждански права и свободи не е насочена срещу никого и с нищо не застрашава сръбските национални интереси. Напротив, от нашето положение зависи европейския образ на Сърбия и кандидатурата ѝ за членство в ЕС. От кандидатурата на Сърбия в ЕС зависи и нашата съдба. Неуместни са всички подозрения и съмнения, излишна е войната на държавните институции срещу нас, излишни са и вредни за нас и за Сърбия и тия полицейски демонстрации – ние никого не застрашаваме. Напротив, това което искаме и за което се борим е еднакво полезно, за нас, за Сърбия, България и Европа.

В изказванията прозвучаха и конкретни призови за решаване на проблемите с обучението на български език, отваряне на границата като условие за свободно развитие на бизнеса, богослужение на български език, опазване на културно-историческото наследство, здравеопазване и други битови нужди на населението.

Кмета на община Босилеград Владимир Захариев, въпреки скорошното му изявление, че българското малцинство трябва да се освободи от диктата на сръбските политически партии, да се обедини и да укрепва връзките с България, не се отзова на поканата и не се появи на митинга.

Историческа лекция и фотоизложба по повод 100 години от Балканската война

На 25 януари КИЦ „Босилеград”, читалище „Зора” от Кюстендил и Военно-историческата комисия при БАН проведеха историческа беседа и фотоизложба под заглавие „Героите от Балканската война”. Присъстваха около 30 посетители. Полк. Димитър Зафиров и д-р Ангел Джонев изнесоха историческа лекция по повод 100 години от Балканската война и 100 години от битката на Булаир, като особено внимание посветиха че в нея са участвали и много босилеградчани които тогава са били мобилизирани в 13 пехотен рилски полк и дават многобройни жертви. Читалище „Зора” изработи и подари на КИЦ „Босилеград” некролог с имената на загиналите войници Краището в Балканската война. Проф. Ани Златарева откри изложба от фотографии от времето на Балканската война на военния фотограф Владимир Сис и представи две нови книги за него.

Иван Николов: Миналото и настоящето са само фази от историческия процес които са взаимно свързани и не

могат да се разглеждат отделно. Изучаването на миналото е всъщност тълкуване на настоящето, а разбирането на настоящето е едно от условията за прогнозиране на бъдещето.

Гости тази вечер са доктор на историческите науки Ангел Джонев, Иво Сапунджиев от Читалище „Зора” от Кюстендил и полковник Димитър Зафиров с които заедно ще проведем историческа беседа и ще открием една скромна фотоизложба която нарекохме „Героите от Балканската война”.

Всичко това ще бъде част от честванията по повод 100 – годишнината от Балканската война, наричана още Първата балканска война. В тази война, нашите предци от двете страни на днешната граница, под едно знаме са воювали за свободата на Македония и са дали свидни жертви. Почти всяко Босилеградско и Кюстендилско семейство пази спомени за тия колкото героични, толкова и трагични исторически събития. В сложните и контроверзни събития през целият 20 век паметта за тия жертви като че ли беше скрита от широката общественост в пожълтелите архивни документи и някои исторически книги, а споменаването на техните имена не беше много здравословно от гледна точка на властващите през изминалия век идеологии – комунизъмът и югославянството.

Днес, след 100 години, след всичко което се случи тук на Балканите, историческата дистанция е достатъчно голяма за да може да се произнесе обективна историческа оценка, а ние можем с гордост да се отнесем към паметта на нашите предци оставили живота си на бойните полета през цяла Македония до Цариград.

Както знаем, това е война между Османската империя, от една страна, и съюзените България, Сърбия, Гърция и Черна гора, от друга, продължила от октомври 1912 г. до май 1913 г.

Победата на съюзниците слага край на петвековното османско господство на Балканския полуостров. Турската империя губи всичките си владения на полуострова, с изключение на тясна ивица територия по северния бряг на Мраморно море. Останалата част на Тракия заедно с Източна Македония попадат под българска власт. Сърбия завладява Косово, Северозападна Македония и други области, Гърция – Епир, редица острови в Егейско море и Югозападна Македония със Солун. След Лондонския мирен договор е създадена и независима албанска държава. Споровете за подялбата на Македония водят до разрыв в Балканския съюз и до Втората балканска война, която избухва само един месец след приключването на Първата.

Използвам момента отново да припомня за идеята на КИЦ-а, и моя лична мечта, след 100 години в центъра на Босилеград да издигнем паметник на който да бъдат изковани имената на всички Босилеградчани паднали за свободата и независимостта на България. Някой ще каже, че може би още не е време за това, с оглед на политическите конюктури които още са на власт в Сърбия, а аз мисля че вече е крайно време и затова е нужно всички български организации и сдружения да тръгнат със събиране на подписка за тази цел, и смятам, че нашите сънародници в България също ще се отнесат с разбиране и подкрепа за един такъв проект.

След 6 дни, на 1 февруари, приближава още една значимата дата на която ние в КИЦ-а от две години отдаваме почит на жертвите на комунистическия режим. За да не злоупотребяваме с времето на нашите партньори и с вашето време, нека тази вечер, преди да дам дума на гостите, с минута мълчание да отдадем почит на падналите герои от Балканската война.

Среща с вицепрезидентката Маргарита Попова

На 27 март вицепрезидентката на Р България се среща с кметовете на Босилеград и Цариброд – Владимир Захариев и Владица Димитров, председателят на Националния съвет на българското национално малцинство в Сърбия Зоран Петров и представители на културно-информационните центрове на българите в двата града.

На срещата бяха обсъдени идеи за съвместни инициативи с български общини, както и организацията на Международния детски великденски фестивал в Босилеград, на който вицепрезидентът Маргарита Попова беше патрон през 2012г. Също така, вицепрезидентката г-жа Попова поиска конкретни идеи как да се помага на българите в Западните покрайнини с оглед на промените които се очакват с кандидатурата на Сърбия за членство в ЕС.

За съжаление, срещата беше помрачена от неуважителното отношение на кмета на Босилеград Владимир Захариев който закъсня почти половин час, пък и когато пристигна се опита да ѝ придаде друг тон влизайки в обяснения с представителите на българските организации, както и да компрометира и клевети своите опоненти в Босилеград.

Председателят на Националния съвет на БНМ Зоран Петров и Председателят на КИЦ „Босилеград“ Иван Николов насочиха дискусията към необходимостта от създаване на обща платформа за българите в Сърбия която да залегне в предстоящото споразумение за добросъседство между Сърбия и България.

Г-жа Попова помоли присъстващите да си свършат работата в Босилеград и Цариброд и в София да дойдат с конкретни предложения как България да помага за да могат да се създадат нормални условия за живот на сънародниците в Босилеград и Цариброд.

Среща на представителите на българските организации

с премиера на България Марин Райков

„Статутът и правата на българското национално малцинство в Сърбия е ключова тема от българо-сръбските отношения“, заяви министър-председателят и външен министър Марин Райков на срещата с водещи представители на българското национално малцинство в Република Сърбия. „Състоянието на правата и свободите на българите в Царибродско и Босилеградско е част и от общата оценка за напредъка на нашите западни съседи за тяхната европейска интеграция.

България ще продължи да следи внимателно положението на българското национално малцинство, защото членството в ЕС е ясна перспектива за Република Сърбия, която ние подкрепяме. В рамките на тези интеграционни

процеси перспективата е границата между двете държави да бъде една символична административна линия, която ще свързва, а няма да разделя хората от двете страни“, подчерта българският премиер. Той се спря на необходимостта от икономическо развитие, от изграждането на инфраструктура, което ще стимулира търговията и туризма. „Младите хора са от ключово значение, за да може българското национално малцинство да възпроизвежда своята идентичност“, отбеляза Марин Райков. Изтъкнато беше и голямото значение на обучението на майчин език в училищата.

Кметът на Цариброд Небойша Иванов запозна министър-председателя с инициатива на общината, свързана с организацията на инвестиционен бизнес форум в София, посветен на икономическото развитие на региона и на българо-сръбските отношения. Тази година завършва и първият випуск изучавал средното си образование на български език в гимназията в Цариброд. Ръководителят на Културно-информационния център в Босилеград Иван Николов информира за усилията на Центъра за съхранението на културната идентичност на българската общност.

В срещата участваха и председателят на Националния съвет на българите в Сърбия Зоран Петров, Драголюб Нотев, председател на Партията на българите в Сърбия, г-н Перица Стойчев, председател на издателство „Братство“, г-жа Олгица Величковиц от дружество „Цариброд“ в Ниш.

Историческа лекция и фотоизложба по повод 100 години от Балканската война

На 25 януари КИЦ „Босилеград“, читалище „Зора“ от Кюстендил и Военно-историческата комисия при БАН проведоха историческа беседа и фотоизложба под заглавие „Героите от Балканската война“. Присъстваха около 30 посетители. Полк. Димитър Зафиров и д-р Ангел Джонев изнесоха историческа лекция по повод 100 години от Балканската война и 100 години от битката на Булаир, като особено внимание посветиха че в нея са участвали и много босилеградчани които тогава са били мобилизирани в 13 пехотен рилски полк и дават многобройни жертви. Читалище „Зора“ изработи и подари на КИЦ „Босилеград“ некролог с имената на загиналите войници Краището в Балканската война. Проф. Ани Златарева откри изложба от фотографии от времето на Балканската война на военния фотограф Владимир Сис и представи две нови книги за него.

Иван Николов: Миналото и настоящето са само фази от историческия процес които са взаимно свързани и не могат да се разглеждат отделно. Изучаването на миналото е всъщност тълкуване на настоящето, а разбирането на настоящето е едно от условията за прогнозиране на бъдещето.

Гости тази вечер са доктор на историческите науки Ангел Джонев, Иво Сапунджиев от Читалище Зора от Кюстендил и полковник Димитър Зафиров с които заедно ще проведем историческа беседа и ще открием една скромна фотоизложба която нарекохме „Героите от Балканската война“.

Всичко това ще бъде част от честванията по повод 100 – годишнината от Балканската война, наричана още Първата балканска война, война, която, независимо от идеологическите оценки, за нас е била освободителна война. В тази война, нашите предци от двете страни на днешната граница, под едно знаме са воювали за свободата на Македония и са дали свидни жертви. Почти всяко Босилеградско и Кюстендилско семейство пази спомени за тия кол-

кото героични, толкова и трагични исторически събития. В сложните и контроверзни събития през целият 20 век паметта за тия жертви като че ли беше скрита от широката общественост в пожълтелите архивни документи и някои исторически книги, а споменаването на техните имена не беше много здравословно от гледна точка на властващите през изминалия век идеологии – комунизмът и югославянството.

Днес, след 100 години, след всичко което се случи тук на Балканите, историческата дистанция е достатъчно голяма за да може да се произнесе обективна историческа оценка, а ние можем с гордост да се отнесем към паметта на нашите предци оставили живота си на бойните полета през цяла Македония до Цариград.

Както знаем, това е война между Османската империя, от една страна, и съюзените България, Сърбия, Гърция и Черна гора, от друга, продължила от октомври 1912 г. до май 1913 г.

Победата на съюзниците слага край на петвековното османско господство на Балканския полуостров. Турската империя губи всичките си владения на полуострова, с изключение на тясна ивица територия по северния бряг на Мраморно море. Останалата част на Тракия заедно с Източна Македония попадат под българска власт. Сърбия завладява Косово, Северозападна Македония и други области, Гърция – Епир, редица острови в Егейско море и Югозападна Македония със Солун. След Лондонския мирен договор е създадена и независима албанска държава. Споровете за подялбата на Македония водят до разрыв в Балканския съюз и до Втората балканска война, която избухва само един месец след приключването на Първата.

Използвам момента отново да припомня за идеята на КИЦ-а, и моя лична мечта, след 100 години в центъра на Босилеград да издигнем паметник на който да бъдат изковани имената на всички Босилеградчани паднали за свободата и независимостта на България. Някой ще каже, че може би още не е време за това, с оглед на политическите конюктури които още са на власт в Сърбия, а аз мисля че вече е крайно време и затова е нужно всички български организации и сдружения да тръгнат със събиране на подписка за тази цел, и смятам, че нашите сънародници в България също ще се отнесат с разбиране и подкрепа за един такъв проект.

След 6 дни, на 1 февруари, приближава още една знаменателна дата на която ние в КИЦ-а от две години отдаваме почит на жертвите на комунистическия режим. За да не злоупотребяваме с времето на нашите партньори и с вашето време, нека тази вечер, преди да дам дума на гостите, с минута мълчание да отдадем почит на падналите герои от Балканската война.

Поклонение пред паметника на Апостола в Босилеград

Културно-информационния център в Босилеград заедно с Общобългарски комитет и фондация „Васил Левски“, община Босилеград и редица други български организации, държавни институции и граждани през 2005г. повдигнаха паметник на Левски в Босилеград.

Образът на Апостола задължава гражданите на Босилеград, българите в Р Сърбия и официалните представители на България редовно да отдават почит по повод гибелта му с полагане на венци и цветя и изнасяне на съответна програма пред неговия паметник в Босилеград.

Днес, повече от всякога е нужно да се учим от безсмъртното дело на Апостола за да преодолеем разделението, омразата и завистта която ни разделя и да утвържда-

ваме националното самочувствие на българското малцинство в Западните покрайнини. Нека по повод 140 години от смъртта му, отново да му отдадем дължимата почит и да си припомним делото и безсмъртните мисли на Апостола.

С тази цел на 19. февруари (вторник) 2013 г., в 11,00 часа местно (12,00 часа българско) време гражданите на Босилеград заедно със Столична община и многобройни гости от София, Кюстендил, Мездра и други градове положили венци и цветя пред паметника на Левски в Босилеград.

Общинското ръководство също участваше в поклонението, придавайки собствено, не дотам българско значение на мероприятиято.

КИЦ „Босилеград“ и Столична община отбелязаха 3 март Ден на Освобождението на България от Турско робство с класически концерт и лекция на историк Пламен

Павлов в салона на КИЦ-а. Концертът бе подсигурен от Столична община а присъстващите и официалните гости имаха възможност да се потопят в едно силно изживяване което рядко се случва в Босилеград.

Кандидатстудентска кампания в Босилеград

Културно-информационния център „Босилеград“ провежда подготвителен кандидат-студентски курс по български език и история за кандидат-студенти които ще кандидатстват за 88 места на българските университети отпуснати от Министерството на образованието на Р България по държавна поръчка за българите в Босилеград и Цариград.

Курсът провеждат преподавателите по български език и литература г-жа Анета Иванова и преподавателят по история г-н Митко Делев - по 50 учебни часа по български език и литература и 50 часа по история. Курсът е с висока посещаемост, посещават го почти целия випуск на Гимназията в Босилеград.

Кандидатите ще подават документите си (заверена диплома, кръщелно свидетелство, копия от документи за самоличност, молба и заявка по образец и 2 снимки) на 25 юни в помещенията на КИЦ-а пред комисия на Министерството на образованието на Република България и Държавната агенция за българите в чужбина, а кандидатстудентските изпити ще се проведат на 26 юни в Основното училище „Г. Димитров“.

Очаква се да кандидатства почти целия випуск от Гимназията в Босилеград, но има и кандидати които са завършили средното си образование в Кюстендил, Сурдулица, Враня и Крушевац.

КИЦ „Босилеград“ за пореден път беше партньор по европейски проект на Младежки дом - Русе. Този път партнираше и новоформираното сдружение „ГЛАС“. Сътрудничеството на КИЦ и Младежки дом Русе продължава вече няколко години с участие на младежи от различни, предимно балкански страни. Тази година трима млади от Босилеград имаха възможността да прекарат от 28 юни до 4 юли в Русе на семинар посветен на борбата срещу наркозависимостите.

От 18 до 28 юли в хотел „Оазис“, с. Баня, Панагюрище, се проведе семинар по Програма “МЛАДЕЖТА В ДЕЙСТВИЕ”, с наименование „Активно европейско гражданство – младежко сътрудничество на Балканите“. КИЦ „Босилеград“ и гражданско сдружение „ГЛАС“ предоставиха възможност на 26 младежи от Босилеград, заедно с връстниците си от България да участват в семинара.

В рамките на отбелязването на 100 години от Балканската война, Културно-информационния център „Босилеград“ заедно с Демократичния съюз на българите, гражданско сдружение „Глас“, Генералният консул на Р България в Ниш г-н Атанас Кръстин, делегация от община Сливен, председателя на Общински съвет Кюстендил д-р Ангел Джонев, председател на читалище „Зора“ от Кюстендил и представител на Военно историческата комисия Иво Сапунджиев и граждани на Босилеград, почетоха паметта и положили цветя на разстреляните на 28 юни 1913г от сръбската армия пленени български офицери: полковник Иларион Танев, командир на 6 кавалерийски полк; поручик Стефан Стефанов, интендант на същия полк; санитарен поручик Стефан Котев, ветеринарен лекар на същия полк; кавалерийски подофицер Христо Владев, старши тръбач; и поручик Асен Бинков от 11 полк на Нейно Имперско Височество Великата княгиня Мария Павловна. Според български исторически данни от 28 юни до 18 юли 1913 година на територията на Босилеградско се водят жестоки бойни действия между българската и сръбската армия в които са загинали 443 български войници и офицери. За броя на сръбските жертви няма публикувани данни. Вандали са счупили и унищожили надгробните паметници на българските офицери, един от гробовете е разрушен като в него е погребан друг покойник.

След това в салона на КИЦ „Босилеград“ бе проведен

час по история в който председателят на КИЦ Иван Николов и историк д-р Ангел Джонев подробно говориха за значението на откриването и опазването на историческата истина за бойните действия в Босилеградско през лятото на 1913 година. „Тълкуването на целия 20 век и всичко онова което изтъпяхме и опитите ни да излезем от него, зависи само от това дали правилно ще обясним събитията които и до днес определят историческите процеси в Сърбия като една от най-контroversните държави в съвременна Европа“ – каза Иван Николов.

Сегашното състояние на гробовете на българските офицери в Босилеград

Присъстващите също поискаха да бъде установена историческата истина и да бъде повдигнат общ паметник или паметна плоча на разстреляните български офицери, както и да бъдат издирени и отбелязани българските и сръбски военни гробища на територията на Босилеградска община. Генералният консул на Р България в Ниш г-н Атанас Кръстин също подкрепи идеята и обеща помощ и съдействие от страна на българската държава като подчерта, че отбелязването и почитането на военните гробища е наш национален дълг, но и част от европейския проект за мир.

Следващото възпоменание ще бъде на 11 юли т.г. в двора на черквата „Св. Никола“ в село Божица където се намира гроба на поручик Генчо Неделчев убит на 11 юли 1913 година в местността Панчов гроб.

КИЦ „Босилеград“ е маркирал и други войниши гробове и паметни плочи на територията на Босилеградско.

100 години от гибелта на поручик Генчо Неделчев

По повод 100 години от Балканската война и 100 години от сраженията между българската и сръбската армия през лятото на 1913 година, Културно-информационния център „Босилеград“, гражданско сдружение ГЛАС и Демократичния съюз на българите отслужиха панихида и положили венци и цветя на гроба на поручик Генчо Неделчев, родом от град Русе, командир на 16 рота на втори Искърски полк убит на 11 юли 1913 година в местността

Панчин гроб, в с. Божица. Гробът му се намира в двора на черквата „Св. Никола” в с. Божица повдигнат от съпругата му и е оцелял до днешни дни.

Освен представители на българските организации в Сърбия на помена присъстваха Посланика на Р България в Сърбия г-н Ангел Димитров, военният и военновъздушен аташе в Белград подполковник Емил Шипочки, българския генерален консул в Ниш г-н Атанас Кръстин, делегация на Министерството на отбраната на Р България, на Регионален съюз на офицерите и сержантите от запаса и резерва от град Русе, Военно-историческата комисия, Обществено движение Западни покрайнини, организациите на ВМРО от София и Кюстендил и граждани от Босилеград и Божица.

В изказванията бе подчертано, че 100 годишнината от Балканската война трябва да бъде използвана за изнамиране и отбелязване на българските и сръбските военни гробища в Босилеградско в които са погребани няколко стотин войници, установяване на историческата истина и отдаване на почит на жертвите като важно условие за национално помирение. Освен това, историческата истина е условие за предотвратяване на историческите фалшификации и митовите които продължават да генерират национална омраза и нетърпимост. Това също е част от пътя който Сърбия трябва да извърви за членството си в Европейския съюз.

Присъстващите изразиха огорчение и съжаление, че от сръбска страна не дойде нито един представител на официалните власти и на Министерството на отбраната. За сметка на това имаше засилено полицейско присъствие.

На срещата в Културно-информационния център „Босилеград” бе договорено да бъдат възстановени гробовете на петимата български офицери: полковник Иларион Танев, командир на 6 кавалерийски полк; поручик Стефан Стефанов, интендант на същия полк; санитарен поручик Стефан Котев, ветеринарен лекар на същия полк; кавалерийски подофицер Христо Владев, старши тръбач; и поручик Асен Бинков от 11 полк на Нейно Имперско Вишочество Великата княгиня Мария Павловна пленени и разстреляни от сръбската армия на 28 юни 1913 година в Босилеград.

Паметникът на поручик Генчо Неделчев е един от малкото оцелели български военни надгробни паметници в Босилеградско. Както и повечето други, въпреки че се намира в двора на черквата „Св. Никола в с. Божица” и той е бил бутнат. При падането му е счупен кръстът. Изчезнала е и снимката на паметника. Преди няколко години двама местни Божичани отново вдигат връщат бутнатия паметник на мястото му. Така той е оцелял до наши дни, когато по инициатива на КИЦ „Босилеград” е спасен от забравата.

Според преданието което се пази в Божица, по време на Балканската война на връх Панчин гроб четата на поручик Генчо Неделчев прави обходен марш и завладява върхът като нанася тежко поражение на сърбите. Намерен е само един ранен сръбски войник. Поручик Неделчев го качва на кон и тръгва към Марчина махала където е стационариран българският лазарет за да му окаже медицинска помощ. Из пътя раненият се свързва, изважда байонета скрит под дрехите му и го забива във врата на нищо неподозиращия поручик който върви пред коня. Така е загинал поручик Неделчев, родом от град Русе, учител по професия, в желанието си да спаси живота на един вражески войник. След войната съпругата му, също учителка по професия, идва за няколко дни в Божица и повдига паметник на съпруга си. Божичани са я запомнили с изисканото си държание и това, че е носела кученцето си със себе си.

Министерството на образованието на Р България чрез Българското посолство в Белград и КИЦ „Босилеград” осигури десетдневен престой за 20 ученици от Босилеград в Национален детски комплекс „Ковачевци”. Комплексът разполага с добри условия за почивка и съвременна спортна база където учениците от Босилеград и Цариброд имаха прекрасна възможност за почивка и рекреативен спорт. КИЦ „Босилеград” предостави възможността за почивка на членовете от Олимпийски клуб Босилеград които най-активно се занимават с ученически спорт и разпространяване на идеите на олимпизма.

Народното събрание на Р България, Национален център за ученически отход и КИЦ „Босилеград” и тази година предоставиха възможност за 10-дневна почивка на море на 50 ученици от Босилеград и толкова от Цариброд. Те ще прекарат почивката си в Сливенската база на Национален детски комплекс Равда край Бургас. Единственото затруднение отново създадох сръбските митнически власти които не допуснаха автобуса на българската фирма да дойде в Босилеград. Учениците трябваше да бъдат извозвани до митницата, да минават границата пеша и от българска да се качат на автобуса.

Уроците на баба Перуника

Е, море Владко, Владко, църна чума да беше дошла, ти да не беше доодил на власт! Божем све ти думам, све те учим, ама гледам, хич не бакариш, бре бабин! Е па оно нели тая пуста демокрация е затова – ти нас да ни слушаш, а не ние тебе да те слушаме! Врътете, сукате, пак си го обрнате по комунистически! А оно не бива – сите на ступала да одите и никои нищо да не работи. Полек-полек оно се довърши, гледам, народо позагладне, скъпотия, а никому се не вата мотика и лопата и ела сега да видиш що става!

Народо се дигна на буна, иска да си живее без работа, иска да му е по-евтинко, иска да има уредбия а никои не мисли кой че плаща сметките. И го закарате нашироко, нашироко, като че ли свето утре че се довърши! А ние, завалиите сме гладували и мръзнали, та за вас да има! Турите глоби на сичко, кой шо чини народо си виси по съдилищата и не може да си плаща глобите. За учениите и за майсторите работа нема, а за нас, селянията де, пазар нема, секи гледа да ни излъже и да ни открадне па и ние полек-полек изпцовисаме – селата запустеят, тук-таме сплитаме краци къде един, къде двоица, па и ние станаме на по сто годин. Кара, кара, па си дойде край на сичко.

Е, море, бабин, що съм ти подумала да не лъжеш народо на тия пусти избори, а ти си отворил устегината, викаш, вие само гласуйте за мене, па че ви назначим на работа у общината и че ви давам заплата! Оно я разбирам да туриш некого на работа, ама пак требе нешто да разбира да умее да работи, па и на други мурафет да дава, а ти събра най-големите арамджии и неработници, та ги тури на плата – ем арчат, ем па и нищо не работат, та триста зянове поправия – шо направия, оно не чини, шо започная, не довършия. За едни чуем, па и не одиле на работа, ама ти си им давал заплата. Па каде го има това, бре бабин!

Че даваш додека и на тебе ти дават, па ка се довърши, ти че нема откаде да даваш ама никои нема да те поверуе дека се е довършило, но че вика – дай сине татин, я съм търчал на изборите за тебе! Оти дома жената е седнала на ступала до телевизор и иска, децата са седнали на комютеръ и они искат – сите научени господски да живеят и никои не умее един компир да посади!

Те тъка стаят бунтовете, бабин – шом мечката играе у комшиите, че се довлече и при тебе. Правиш ли сметка ка ти гракне тая сурия шо си я научил да яде на общинските ясли и ка почнат да ти трескат с тенджеретията и да ти свиркат със свирките? Све че ти оскубат кутрульо, та влакно нема да остане, бабин, слушай я шо ти думам! Нема да има кой една дума да продума за тебе, и нема да знаеш къде да се скриеш после. Води си ред, бабин, това политиката е стара ороспия! Па и ти не си живувал с домакин човек, да има кой дума да продума за тебе, само айдуците и неранимайковците се сврътат около тебе, а на тия колку и да им даваш, све че им е малко. Домакин човек ем нема да си остави домакинската работа та тебе да те слуша и да се свира по улиците, ем че го е срам да иска прошлячина, ем па и думата му е закон! Ама вашата власт от домакинетe направи прошляци, а прошляците станая чорбаджии – не мож да ги удържиш с лимузините и теливоните!

Думам ти да се манеш от тия пусти комунисти, они половин свует изгорей, та ние ли че прокопшеме със ни? Гледам те на помено пред паметнико на Левски, туриле сте до него една сува чешма – комунистите ни биле ослободиле от български фашизъм! Е, Боже, Боже, колку са ни они ослободиле, ега и ни така да ги поосвобождат на Косово!

И немой да се подигравате с паметта на Левски ей, Господ че ви накаже, челяд имате! Наш Митко Треперски цело лето работи човеко на жегата да поуреди споменико на Левски, а вие ем нечете да турите една електрика да свети ночно време, ем па комунистите повлекли едни пластични венци да му турат на споменико! Како не ги е грех, проклетниците, сега Левски да стане, не че го обесат, но жив че го изедат – ама се наредиле

и дзедзертат на студо, да ги видат телевизите дека многу обичат Левски?!

Ей, откако дойде онай сръбски поп ли е, распопица ли е, незнам, у Света Петка у Рибарци оше какъв масраф и триста електрики по гробищата турите та по цела нощ у осоеето светите на вапирете и кукумявките, а на Левски – една свещица нема кой да запали! Е море Владко, оти си толку изветрел бре бабин, та сека неделя влачиш по един рейс сръбски комунисти у Воената болница у София, та сиромашка България да ги лекува, а тука не давате на децата един български буквар да прочетат!

Па барем да си кютите, а вие сте гракнале по интернето да разправяте дека не сме биле българе, немоло било българии у Сърбия, сите били шопи, па нам какво, нам шо, на наука го обрнате – демек станате по-учени и от учениите! Пу, да ви накаже Господ, оти се не огледайте над една лочка! Е па шом не сме българии, чий татин тражите секи ден у София?

Те сега па чуем тия, партизаните, тели да прават споменик на руснаците шо са правили пътя през Бесна Кобила!

Оно тука немаше партизани, сите си беха кокошкаре и ягнишаре, па и они отдавна помрея, ама ете там некакви общински ясларе се пишат партизани, та тели да прават споменик на Воденици на руснаците! И ти, нели си немаш акълец, че си им пристанеш като едното нищо! А бре бабин, па бива ли комунистите да прават споменик на руската буржоазия? Ти знаеш ли дека тия руснаци са били дворяни на руския цар, све учени човеци, доктори, инженери, учители и са избегали от руските комунисти та са дошли у Бесна Кобила за сръбска сметка да пробиват път и тука паднали скалите та ги затрупали. И они са си направиле споменик у Мусуль, стига да има кой да го уреди и да го уважава. Сега да станат и да видат дека комунистите шо са ги изгонили от Русия че им прават споменик – оше един път че си умрат! Па и да не беше наш Ацо Младенов от Долна Любата да напише у книгите – никои немаше да знае за тия човеци. Оно ти за книги общинско паре не вадиш, ама сръбските комунисти поискат ли ти за партизански чешми и корита – че се строиш! И на циганите с кривите свирки да ти свират, че изпръснеш от оро...

Та викам, шом сте толкова на гайле за историята, оти не земете да направите един споменик на ония 410 души нашенски войници шо са изгинали през войните за Освобождението на България. Те, у Бусилиград, до паметнико на Левски, там каде беше шоботалото, да земете да направите един споменик, па да земете да изпишете на него имената, годините и местата къде са изгинали тия нашенци – да се знае каква е била историята, а не да плямпате, та сме били шопи, та такива, та онакива. Па ка дойдат селянетe на пазар у Бусилиград, да видат каде и защо са загинали техните деди и прадеди, а не да се нашльокат по кръчмите и да бляят „Играле се делийе, насред земље Србийе”. Па после да направите споменик и на Емануил Попдимитров и на Йордан Захариев – да се знае дека и ние сме имале учени човеци и големци, та да знаят децата кое как е било, откаде сме, кои сме и защо сме го докарвали дотука.

Па има и друго. Те станая сто годин от Балканската война, па да земеш да прашаш учениите да ти кажат коку български и сръбски войници са загинале преко летото 1913 година, каде са войнишките гробища, па да земеш да им направим спомениците! Оти я знам ка извадите из гробищата костите на българските офицери, та погребате у гробовете им един тукашен комунист! Да им направите споменико и да викате поп да им чати молитва, оти Господ че ви накаже! А не е сръбските четници да прават спомен костурници у Сурдулица и да мандат кандила на празни гробища.

Я да ти кажем, па ти ако искаш слушай, ако не, че слушаш ветрищата и самовилите.

Баба Перуника

ISSN 2217-7647

9 772217 764006

